

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

אלא דעת בעל השטר, והכא כיון שהבעל כותב השטר, לא בעינן דעתה מצד דין שטר, אלא מהיקישא ליציאה.

פא דף י'. ומת האיש אשר שכב עמה לבדו, פירש רש"י — סנהדרין ס"ו — „ואע"ג דפטור דידיה לאו משום אונס אלא משום קטנות דאיהי לאו בת עונשין לגמרי". ומבואר מלשון זה, דהא דקטן לאו בר עונשין, אינו מטעם אונס, וכן מוכח לשיטת הרמב"ן — ס"פ האומנין — דאדם המזיק חייב אפילו באונס גמור, ומ"מ קטן המזיק פטור, ואף דתשלומי גוקין אינו בתורת עונש, מדחייב גם מזיק באונס, מ"מ קטן לאו בר חיובא הוא כלל.

פב תוד"ה כל הבעל וכו' תחלת העראה קונה או סוף העראה קונה. והריטב"א הקשה הא בתחלת העראה ודאי לא נעשית בעולה, ואמאי אסור לכה"ג לקדש בביאה, אי סוף העראה קונה, ושמא י"ל לדעת ר"ת דס"ל דהיכא שנעשית בעולה בב"א עם הקנין אסור, ולא שרי רק אם תלות הקנין הוא קודם שנעשית בעולה, היינו אם קונה בתחלת העראה.

פג תוד"ה וחייבין עליה משום א"א וכו' דילמא איילובית היא. הקשה מהרש"א דילמא ממחינין עד שתגדל, ותירץ דמ"מ הוי התראת ספק, אבל בתוס' — יבמות פ' — כתבו דכה"ג לא מיקרי התראת ספק, כיון שהדבר מתברר למפרע, מיהו יש שכתבו בכונתם, דדוקא התם שהאיסור הוא ודאי, ואין הספק אלא אם הוא בר עונשין, אבל הכא הספק הוא שמא איננה א"א כלל, אלא דלכאורה אין טעם לחילוק זה, דמ"מ הדבר מתברר למפרע, ואם אין טעם זה מספיק, לא יועיל גם בקטן.

פד ע"ב. מוחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בק"ו אי אתה יודע, לכאורה מה ענין ק"ו לבקיאות בחדרי תורה, ואמר כ' מו"ר הגר"ח הלוי זצ"ל, כי לדרוש בק"ו א"צ לבקיאות, אבל לידע שהק"ו הוא של קימא, ואין עליו שום פירכא, לזה צריך להיות בקי בחדרי תורה, כי אפשר שהק"ו הוא בהילכות שבת, ויש עליו פירכא מדיני טומאה וכיוצא בזה, ובעיקר מחלוקתם, אם ארוסה אוכלת בתרומה מדאורי"י קשה לעולא דיליף ארוסה מקנין כספו,

והכא אפילו מ"ד אוכלת יליף מק"ו ולא מקנין כספו, וצ"ל דעולא ס"ל כרבינא דמחלוקתם בדרבנן.

פה תוד"ה ומה שפחה וכו' יבמה תוכית. ואף דשיטת תוס' דיבמה הוקוקה אוכלת בתרומה מדאורייתא, זהו למאי דקיי"ל כעולא, אבל השתא דס"ד דארוסה לא אכלה מדאורייתא, ודאי שומרת יבם לא עדיפא מארוסה, מיהו בסוטה, ר"פ ארוסה, פליגי תנאי בהכי, אי שומרת יבם עדיפא מארוסה או ארוסה עדיפא.

פו תוד"ה זו שביאתה וכו' והר"מ פ"י וכו'. בפ"ק דנדה — ז' — פליגי תנאי, אי עבדינן ק"ו מדאורייתא לדרבנן, ותנן במס' ידים אין דנין ד"ס מד"ת ולא ד"ס מד"ס, ועיי"ש בתוס' הרא"ש בנדה.

פז דף י"א: והרי טענה פירש"י בשלמא אי כסף הוא ממון ולא פירש הכתוב כמה, ע"כ לא מסרו אלא לחכמים, אבל אי כסף דוקא תיקש"י שתים מג"ל. וקשה דאפילו כסף דוקא, ג"כ לא פירש הכתוב כמה, אלא משום דתפסת מועט, אמרינן דסתם כסף הוא מטבע הפחותה של כסף, והיא מעה, והוי כאילו נתפרש מעה בכתוב א"כ ה"ה אם כסף הוא ממון ג"כ נימא דהוא השיעור הפחות שבממון, והיא פרוטה, וכאילו נתפרש בכתוב שיעור פרוטה, ומה הבדל בין זל"ז.

פח מפרוטה מי מגרעא. והקשה במנחת חנוך להסוברין דשייך גרעון מהשוויי אפילו לא נקנית בכסף פריך הכא, ופירש דכונת הגמ' רק שהפסיקה תהא דינר, אבל אה"נ דלקנות סגי בפרוטה, אלא דצריך שיתחייב להשלים עד דינר, וכן לב"ש בקידושין עיי"ש, ולא משמע הכי כלל, דב"ש אומרים בדינר דומיא דב"ה בפרוטה, ועוד אי נימא שאם לא יתחייב להשלים אינה מקודשת, גם ההתחייבות לא תועיל, לדעת הרמב"ן ורשב"א גבי מנה אין כאן, כיון דלא יצא הכסף מרשותו, אבל יש לפרש לפי דרכו, כיון דעכ"פ מוכח דשיוויה של אמה הוא לא פחות משתי פרוטות, א"א לקנותה בפחות משיוויה הקצוב, ואף דבכל קנין כסף א"צ לפרוע כל השיווי בשעת הקנין, היינו משום דהתם לא קצבה התורה כמה יהא השיווי, והשיווי הוא רק לפי דעת בני אדם, אבל

[דף טו ע"א - טז ע"ב]

הבומרים מקפסין לו פירש משמחו עכ"ל ואפשר דנקט האי לישנא שהוא סובל ג"כ לשון נגע וקלם כמו שכתב המוסר דהיינו שהטומאים עלמן ג"כ אפשר שנתנו נאמיתם לנגף ליהודי וק"ל:

דף סד ע"ב גמרא ומוצרך ויא ב"ז זרעך. כתב הסמ"ג לאוהן מ' ויש בזה טעם לתשובת המינים מפני שצמיחתם צ"ל מתכפרין המומתין זה עשה כ"כ עזרה גדולה שאין הקב"ה רוצה שיהא לו כפרה אן וזוה טעם אני אומר כו' עכ"ל ע"ש וזוה גרסה לתת טעם הא דלמרינן בכל דוכתא דאין עונשין מן הדין אע"ג דק"ו מדה היא צמורה מכ"מ אין לדון כן לענין עונש דלימא זה שעשה עזירה הממורה מוז אינו מתכפר עונשו המפורש בקלה ממנה בן וק"ל: שם העבירו ברגז פטור כו' והמיימוני פ"ג א מהלכות ע"ז כתב ומעבירו ברגלו מלד זה כו' וע"ש דברי בעל כסף משנה גס רש"י במוט דן פירש כן וע"ש ברא"ס ואין להאריך: שם וזמאן דאמר מוגדף ע"ז היא ברת במגדף כו' דליכא למימר דההוא מאן דלמאן דספירא ליה למגדף ע"ז היא חיה ליה דמולך לאו ע"ז היא ואלטריך ליה למולך שלא כדרכה דהא כיון דמפירא ליה דמולך לאו ע"ז היא לא מסמכין לחיוב עליה כרת בשלל כדרכה כמו שכתבו החוספות הן והיינו טעמא כיון דליכא חיוב מיתה בשלל כדרכה צמולך דקחמי צבדימא ליה לן לאוקמי ביה חיוב כרת וק"ל: בפירש"י בד"ה ר' ינאי אפרושי עד שימסור דמתני' אתא כו' מסירה אבומרין קאמר עכ"ל. והא דקאמר מנ"ה יכול העביר כו' לאו אהך מלחא קאמר דהך מלחא לא מפרש צבדימא טפי מצמחני' אלא דקאמר מנ"ה דמפיק ליה מסייה מקרא גלגל תמן כרבי ינאי דזה אינו מפורש צמחני' ולא ינחא ליה לפרש דטעמא דמתני' דבני מסירה קאמי ר' ינאי לפרש מדמחני' לא תמן דל"כ הוה ליה למימר מה"מ אמר ר' ינאי כו' שנאמר ומוצרך לא תמן גו' וק"ל: בפירש"י בד"ה וזמאן דאמר בכריתות מגדף כו' משורר ע"ז

ברת דכתיב במגדף ע"ז אחרי שדרכה בו עכ"ל. דלית לן לאוקמי חיוב כרת אלא במקום דליכא מיתה צהתראה ומשורר שלא כדרכה אינו חיוב מיתה דאינו מד' עבודות וק"ל: תוס' בד"ה שיששה כריתות כו' ואיניג דה"ל טפי אאוקמי אגופיה אעבירי בו עכ"ל. קתא משמע דלא קשיא להו הכי רק לפירושו דכל שלשה כריתות כתיבי צמולך ולא לפ"ה ואפשר משום דלפ"ה ינחא טפי דליכא למימר דהנהו מרי דכתיבי צמולך מוקמינן להו מספרא חלל לשלל כדרכה צמולך וחלל לכדרכה ע"ז וההוא כרת דכתיבי ע"ז גופיה אחי לשלל כדרכה ע"ז אכל לפירושו דכל שלשה כריתות צמולך כתיבי קשיא להו דה"ל טפי כו' ודו"ק: תוס' בד"ה אעבירי בנו בו' תימה כיון דמוצרך ע"ז הוא תיפוק בו עכ"ל. כבר הרגיש רש"י הן בזה קתא שפירש דלא מוקמינן כרת בשלל כדרכה אלא בהנהו ד' עבודות דמלינו כהו חיוב מיתה בשלל כדרכה אכל אין זה מספיק דהא למ"ד מולך ע"ז הוא חיוב צמולך נמי מיתה שלא כדרכה דמתני' לעיל צבדימא ועוד דלשיטת החוספות זן דכולהו ג' כריתות צמולך כתיבי אמאי לא נוקמיה נמי לשלל כדרכה צמולך כיון דכתיבי צמולך והו נמי ע"ז וק"ל: תוס' בד"ה ובי שיששה כו' ואם תאמר ארבי עקיבא אמאי תקשה בו אב"א מרי קשיא בו עכ"ל. גס כל זה לשיטתם הן דכל שלשה נמי כריתות צמולך כתיבי וכ"כ מהרש"ל וק"ל: בא"ד אעבירי ש"א כדרכה משום עו"ם הוה ועו"ם הבא אי נמי חד אעבירי ש"א כדרכה ותרתי אמוצך בו עכ"ל. קתא קשה דלפי זה מאי קשיא ליה וכי שלשה עולמות יש כו' הא ליכא למימר דלמרינן כולהו דהיינו ג' דכתיבי צמולך ונ' דכתיבי צעבירי ע"ז והיינו תרתי לכדרכה צעולס הוה ועולס הוה ותרתי לשלל כדרכה צעבירי ע"ז צעולס הוה וצעולס הוה ותרתי למולך צעוה"ז ועוה"צ ויש לומר דקושטא קאמר דלית ליה רק תרתי צעבירי דהכרת מכתת דברה מורה כלשון בני אדם טו ודו"ק:

הנהות	חכמת שלמה	חידושים
<p>דף סד ע"ב גמרא כל אדם החם מאפס כו'. ל"ל: רש"י בד"ה הכי גרסינן כו' מסירה משמע אלא הכי כו' מסירה תלמוד לומר לא תתן. ל"ל והד"ס: רש"י בד"ה פשוט מהא מתני'. ל"ל והס"ד: רש"י בד"ה תלמוד לומר כו' ארזיני הוא ולא זה כו' מכתתו מזרעו ודרשא קמייתא ואם העלם כו' רש"י בד"ה דרך עברה עברתו של מולך. ל"ל: רש"י בד"ה ג' ההוא ובמשפחתו והכרתי אותו ואת כל העם היונים אחריי וגו' והוא עבודת שהוא חיוב עליהם כו'. ל"ל: רש"י בד"ה ולמאן דאמר בכריתות כו' משורר ל"ל והד"ס: רש"י בד"ה והלא כבר כו' כתיבא וכי שלשה כו' לכשנגדו פרוך דאיהו ס"ל במוקדשין כו' טעמא דנפשיה אמר כו'. ל"ל: תוס' בד"ה שלש כריתות כו' וקשה לר"י. ל"ל לרבי:</p>	<p>דף סד ע"ב רש"י בד"ה שורא דליבני כו' ומכאן ומעבירו עליה ואינו שורפו כו'. ל"ל: ונ"ל לאפקי מפיוס הערוך זן: תוס' בד"ה וכי שלשה כו' מקראי דמולך כעבודת גלולים כו'. ל"ל והד"ס. ונ"ל פירוש מולך שכתבו בני עריות וכל גלוי עיני לעבודת גלולים ודו"ק:</p> <p>כריתות כו' באיש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתני אני את פני באיש כוכבים הוא דכתיב כו' בני אדם ואת כו'. ל"ל: רש"י בד"ה אחת שלא כו' לעבודת כוכבים כרת כו' שדרכו בכך ופלוגתא היא בכריתות דאיכא כו'. ל"ל והד"ס: רש"י בד"ה והלא כבר כו' כתיבא וכי שלשה כו' לכשנגדו פרוך דאיהו ס"ל במוקדשין כו' טעמא דנפשיה אמר כו'. ל"ל: תוס' בד"ה שלש כריתות כו' וקשה לר"י. ל"ל לרבי:</p>	<p>דף סד ע"ב רש"י בד"ה שורא דליבני כו' ומכאן ומעבירו עליה ואינו שורפו כו'. ל"ל: ונ"ל לאפקי מפיוס הערוך זן: תוס' בד"ה וכי שלשה כו' מקראי דמולך כעבודת גלולים כו'. ל"ל והד"ס. ונ"ל פירוש מולך שכתבו בני עריות וכל גלוי עיני לעבודת גלולים ודו"ק:</p> <p>כריתות כו' באיש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתני אני את פני באיש כוכבים הוא דכתיב כו' בני אדם ואת כו'. ל"ל: רש"י בד"ה אחת שלא כו' לעבודת כוכבים כרת כו' שדרכו בכך ופלוגתא היא בכריתות דאיכא כו'. ל"ל והד"ס: רש"י בד"ה והלא כבר כו' כתיבא וכי שלשה כו' לכשנגדו פרוך דאיהו ס"ל במוקדשין כו' טעמא דנפשיה אמר כו'. ל"ל: תוס' בד"ה שלש כריתות כו' וקשה לר"י. ל"ל לרבי:</p>

מהר"ם

בפרשת קדושים ומוקי הנהו תרי דכתיבי גבי מולך חד לע"ז שרת כדרכה וחד מולך איכא נמי לאקשויי דלמא תרווייהו אחי למולך גופיה ואחי כרת השני לעושה עבודת מולך לשאר ע"ז דהיינו מעביר בנו שלא כדרכה וקשיא זו ענין בפני עצמה ואלעיל קא מהדר: בתוס' ד"ה אעבירי בנו ובתו ש"א כדרכה תימה כיון דמולך ע"ז הוא תיפוק ליה מההוא כרת דאוקמינן לע"ז שלא כדרכה. יש להמהו על דברי התוס' הללו הא אע"ג דכבר מוקמינן חד כרת לע"ז שלא כדרכה היינו בזהב הכלל ללמד מה זביחה שהיא מיוחדת עבודת פנים והשתחואה יצא ללמד על עצמה אבל שאר עבודות אע"ג שהן דרך כבוד כגון גיפוף ונישוק לא מחייבי בשלל כדרכה לכך אצטרך שפיר כרת בפני עצמו מעביר בנו ובתו לחייב ככל שאר ע"ז שלא כדרכה ארת ע"ג שהעברת בנו אינו עבודת פנים כו' פירש"י באגן ולמ"ד מולך ע"ז וכי בא הכתוב לחייב עלה אף בשאר ע"ז שאין דרכן בכך שלא מצינו אלא זביחה וקטור והשתחואה יגן וצ"ל דהתוס' לא ס"ל כפירש"י אלא ס"ל דאע"ג דלעיל זין אמר' מה זביחה שהיא מיוחדת עבודת פנים היינו דוקא לענין חיוב מיתה נפקא לן מספוק דזוכה לאלהים יחוס זביחה שהיא עבודת פנים עבודת הכלל ללמד על הכלל כולו אבל לענין כרת כי מוקמינן ההוא כרת יתירה דכתיב גבי מולך לע"ז באם אינו ענין ולחייב בע"ז כרת אף בשלל כדרכה ככל עבודות שלא כדרכה הוה דינא הכי דמג"ל לחלק ולומר דקא האר כרת דוקא אעבודות פנים וכיון דכרת ארת קאי אכל עבודות שחיובי בהן בשלל כדרכה א"כ גם מעביר בנו ובתו בכלל ולכן הקשו התוס' שפיר דל"ל כרת בפני עצמו למעביר שלא כדרכה הא בכלל כרת דמוקמינן לכל שאר העבודות שלא כדרכה הוא ותירצו דאי לא הוי כתיב אלא חד כרת לא הוה מוקמינן לשאר עבודות שלא כדרכה אלא למעביר לומר דהוי מסתבר לן טפי לאוקמי לגופיה כיון דש"ל השתא דהעברת בנו ובתו עבודה היא לע"ז ולא חוק בעצמה וק"ל: בתוס' ד"ה ובי שיששה עולמות יש וכו' דלעולם הוה נפקא לן מקראי דמולך באם אינו ענין. כצ"ל ונ"ל דהתוס' לפי סברתם אולי דפירושו בדבור שלפני זה מולך עצמו כתיבי ג' כריתות אתא חד לע"ז כדרכה וחד

בכך דרך בזיון אינו חיוב מיתה ומכלל דהמתכוין בעצם לבזותה בכיון ולא לעבודה בכך אלא לבזות הוא מותר לגמרי ואמר ליה הוורק אבן במרקוליס תנן דהיינו אפילו מבוזן לעבודה בבזיון חיוב מיתה ואם כן מי שאינו מתכוין לעבודה בבזיון אלא לבזותה כמו רב מנשה הוא פטור מן המיתה אבל מכל מקום איסור עבד וק"ל כן נראה ליישב הסוגיא ע"ד התוס': בתוס' ד"ה קתני עבודת כוכבים וקתני מוצרך וכו' אבל הכא דייק מרישא וכו'. רצה לומר דהמקשה לא ממתניתין דהכא דייק דמתניתין זו פירושי שמוא אחי אלא ממתניתין דלעיל יאן קא דייק דקתני אלו הן הנסקלין וכו' וקא חשיב העובר ע"ז הנותן מזרעו למולך ובעל אוב וכו' ואילו פטור ומרקוליס לא קא חשיב ודאי משום דבכלל עבודה וזה הן וקא חשיב מולך ודאי היינו משום דאינו בכלל ע"ז שמע מיניה דמולך לאו ע"ז הוא:

דף סד ע"ב בתוס' ד"ה כריתות וכו' וקשה לרבי דאית ליה בריש מי שהיה טמא דמגדף היינו מברך השם ובספ"ק דשבועות מוקי כי דבר ה' בזה לפורק עול וכו'. כצ"ל וי"ל דבריש מי שהיה טמא פליג התם רבי ורבי נתן ורבי אית ליה התם דמגדף היינו מברך השם ורבי מוקי נמי בסוף פ"ק דשבועות דף י"ג כי דבר ה' בזה וגי' דפורק עול כו' וא"כ לרבי ליכא כרת שלישי דע"ז בפי' שלח לך דהנהו כריתות דפי' שלח לך דכתיב גבי מגדף וגבי את דבר ה' בזה לאו בע"ז איירי וליכא כאן כ"א שני כריתות דכתיבי גבי מולך בפי' קדושים ואתא חד למולך עצמו למ"ד מולך לאו ע"ז הוא או למעביר שלא כדרכה למ"ד מולך ע"ז וחד לע"ז כדרכה וא"כ כרת בע"ז שלא כדרכה כו'. בא"ד ואוכלתו כתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות. פי' גם על מולך דכתיב בהאי קרא כי כל אשר יעשה וגו' ונכתרה והוי כאילו נכתב כרת גבי מולך וא"כ כתיב חללא כריתות גבי מולך שתיים בפרשת קדושים ואחד בפרשת אחרי מות מוקמינן שנים מהן לע"ז אחד לכדרכה ואחד שלא כדרכה באם ענין למולך ואחד למולך עצמו דס"ל השתא דמולך לאו ע"ז הוא: בא"ד ואף על גב דהוי ליה טפי לאוקמיה לגופיה וכו'. קשיא זו לא תליא במאי דפירש השתא דכולהו ג' כריתות כתיב גבי מולך דכי נמי הוה ס"ל דחד כתיב גבי ע"ז בפי' שלח לך ותרי כתיבי גבי מולך

הנהות והערות

אן עיין בהגהות עיני שמוא. בן עפ"י יסוד זה מיישב התשובה מהאכה סיי קצו את קרשית התוס' בבכורות דף י' ע"ב בד"ה טוב כרע מבעיא. ועיין בספר מידות אהרן פ"ב ח"ג סברא אחרת בהא דאין עונשין מן הדין. ועיין בנודע ביהודה ח"ח תנינא שאלה ס שהוכיח מהסמ"ג חידוש גדול שהריגת ורדף הוא בגדר עונש ולא בגדר העלה. וע"ש הגה מכן המחבר. ודוגמאות להמהרש"א עיין במכות דף ב ע"ב בגלות במזיד, תוס' פסחים דף לב ע"ב תלמוד בבלי עזו והדר > - כה סנהדרין / תלמוד בבלי {עמוד 349} {726077}

ד"ה מעלה, פיה"ש תרומות פ"ו מ"א. ועיין בית האוצר ח"א כלל נו. ועיין שו"ת תלוי ח"א סי' לו. גן צ"ל פ"ו ח"ג. דן ויקרא יח, כא. הן ד"ה שלש כריתות בע"ז. זן ד"ה אחת שלא כדרכה. זן ד"ה שלש כריתות בע"ז. חן שם. טן עיין ערוך לנר מה שהקשה ע"ז. זן ערך שורר ע"ש. ועי' רמב"ן ס"פ אחרי מות. יאן דף נג ע"א. יבן דף ס ע"ב. יגן ועי' במהרש"א שרוחה פי' זה. ידן דף ס ע"ב.

דרכינעו וישב ומשקן עם טימן ע"ש) וישב ומלמד מיטקות של בית רבן תורה כי ומשיקרא מלן הי מנמיר להו איביע מע"ס טי ומבואר דמ"ט ט ענין אנטורי מיטקות של בית רבן תורה ובוודאי דזו מנחי' הטוב והקדושה שבמע"ס וכמוכן וע"כ אחר דהי' בחי' קליפה דמ"ט לכן הי' ענינו טיפוך זה שהסית למיטקות של בית רבן שיעונו אח רבן ולא יעסקו בתורה וד"ק ונטון בס"ד :

ודע כי בענין הטעם האחר מלאכי עוד חידוש במנחות (דף ס"א ע"א) בחשנה אחד אנשים ואחד נשים (קרבן טעון הטעם) בישראל ולא באחרים ובגו' שם מלי קאמר (י"א קהני אחד אנשים ואחד נשים והדר קהני אכל לא באחרים דמשמע אנשים ולא נשים רש"י) א"ר יהודה הי' אחד אנשים ואחד נשים קרבן טעון טעם וטעם וטעם עולה בישראל אכל לא בירי נשים עכ"ל גמ' הגה דרבך משנה דמנחה אהקריאו נשים בשם אחרים חו פליאה גדולה דהא נשים נמי ישראל נינהו ואיך שייך לומר עלייהו בישראל אכל לא באחרים ולפי דברי התוס' שם דהי' בישראל יש ליישב קלח ובחתי רק להעיר :

ובענין הטעם האחר אהר לעובדי כוכבים דכבר כתבתי טעם לזה וי"ל עוד טעם פשוט דהוא מפאת היותם מסטרא דקיל אחר וכמוכן ועי' גור ארי' ע"ה שמות פרשה י"ב פסוק י"ב שהביא שם דרש ועברתי בארץ מלרים אהי ולא מלאך כי וכי וי"ל ועברתי בארץ מלרים ולא מלאך המכה ביד ימיט והכיתי אהי ולא שרף המחריב אה הכל וסוף הכל אהי הוא ולא השליח הוא מט"ס שר הגזול ששמו כשם רבו כי שלוחו בשם כמותו לכך שמו בקרבן אהי ולא אחר הבן מלה אהי ולא אחר הם אלהים אחרים ומתחלה זכר ג' כמות משמשים המרכבה וכלן זכר אלהים אחרים והס' חן ואחר עכ"ל ז"ל וא"כ מובן הטעם בפשיטות מדוע אהקריאו עובדי כוכבים בשם אחרים ובחתי רק להעיר :

ובענין הירושלמי העניית שהבאתי למעלה דקרי לחשדים על השביעית בשם אחרים והנה כתבתי כבר למעלה טעם לזה והולס ללעג"ד עוד בזה טעם פשוט טפי וזה עפ"י דברי הספרי שקב שהבאתי למעלה ע"כ ועבדחם אלהים אחרים למה נקרא שם אחרים לפי שששין אה שובדיהם אחרים ומבואר דעובדי ע"י נקראים אחרים והנה מליט היות לעבירה שביעית היתחייבות והשתוות לחטא ע"י והוא במדרש אגדה בראשית פרק י"ג ע"ה"ב וירחוק עד דן וי"ל מה ראה לדרוך עד דן מכלן אחרו רבותיט עני דברים מכן לפניהן ולאחריהן ע"א ושביעית הטועט ערב שביעית חייב ומולאי שביעית חייב כד ע"א מכה לפני' ולאחרי' והיאך עד עכשיו שעתיד ירבעט בן נבט שעתיד ע"א בן כו' (פי' דחטא ירבעט שעתיד ע"י בן הכה גם לפניו וע"כ כבר גם אכריהם השיג פשוט כה בבוט' לרן עטור חטא דירבעט שחטא שם בעתיד ולכן דרף רק עד דן ועי' סנהדרין (דף ל"ו ע"א)) עכ"ל ומבואר שהכ"ל ייחאו ודימו עבירה שביעית לע"י וע"כ בפשיטות ניחא הא דמשדירן על השביעית קריון בשם אחרים וי"ס ונטון בס"ד :

ועיין עוד במשילה (דף י"ג ע"א) במשנה ולר המשפחות לא יטק מן המשפחות (לפי שהמשפך קדוש ובה חולין ומלא נהגה מלאכ התוקפדין) ואחרים מתנדבין כן יברשי' כלומר בסתם ודאי אביר לינק מן המשפחות אכל אחרים מתנדבין כן שמתאים קודם לכן ע"מ כן אהי מוכנים נקבה וז לריר להחשש שאם תקדיש יהא חלבה חולין שמהא מניקה ולרה כהניאר ושמעתי דלכתי מסני להו מנאה האויל ויכולין לעכב שלא חכנס נקבה וז לריר עד לאחר זמן הלכך מהני להו מנאה והוי כדרכה ולהכי קרי להו אחרים שאינן מחמירין עליהן כראוי עכ"ל וי"ל ג"כ בטעם דקרי להו אחרים עפ"י ספרי בג"ל דעובדי עטיס מטוניס אחרים :

והנה נשים משילה (דף י"ח ע"א) מוכח דמשילה בהקדש יש בה דמיון מה לעבירה עטיס ע"ש דאמר כי המשול משל אין משל אלא שינוי וכח"ל איש איש כי משנה אשתו ומשלה בו משל ואומר וימעלו באלקי אבותיהם ויוט אחרי הבעלים וע"ש (דף י"ט ע"א) דאמר דמשילה אקצי רחמנא לעכו"ם ע"ש וע"כ אנשים הללו שאינן מחמירין עליהן כראוי בענין הגאה מהקדש

דהוא לחא דמשילה להכי קרי להו בשם אחרים ואילוס ל"י דברי רש"י משילה בג"ל דכי דקרי להו אחרים מפאת שאין מחמירין עליהן כראוי הי' אפשר לומר עוד דהייט טעמא דקרי להו אחרים מפאת היות סברתם דהקדש מעשר ביהמה כהקדש נדבה משום ומהני מנאי שלהם לשייר חלבי והשעם דכיון שהי' בידם שלא להכניס האקבה לריר הלכך אטע"י שהכניסוה ועלה מניינה בעשירי דעשירי מאליו קודש והוא הקדש של חוב מטתה לא הקדש של נדבה עכ"ז כיון שהי' בידם שלא להביא אח האקבה האת לכלל החוב חשיב להו ינוף ההקדש נדבה כיון שבא מכה נדבה ורעון ומהני להו כי' מנאה משי' מפאת היותו נחשב נדבה :

והנה סברתם זאה נראה דהוא פלוגתא דחנאי בנבחים (דף ק"ז ע"ב) דפלוני שם ר"מ ורבנן בקרבנות טור חי חשיבי טירר ויירב וקרבן בנבחה או חשיבי חובות ולא קרבן בנבחה עפ"ה דר"מ ס"ל דחשיבי טירר ויירב ורבנן ס"ל דחובות נינהו וע"ש ברש"י דכי בטעמא דר"מ וי"ל דאט"ז דבמלאה טורו היינן קרבנותיו חובה עליו מיהו ע"י נדר בלא עליו עכ"ל הרי דסברת ר"מ ממש כסברת המתנדבים בג"ל דהי' דלאר שגור הקרבנות חובה עליו עכ"ז כיון שהי' בירו שלא לטור ובא חוב הקרבנות מכה דבר שאהו נדבה ורעון לכן חשיבי גם הקרבנות גופייהו נדבה וקרבן חשיב בנבחה וא"כ ניחן להאמר בפשיטות דמתנדבים בג"ל בשעת ר"מ דש"ס ונחים בג"ל הוא דאזלי וע"כ כי היכי דקרינן לר"מ בשם אחרים וכמובאר בהריות (דף י"ג ע"ב) הי' קרי להכך מתנדבים בשם אחרים על דאזלי בשעת ר"מ הקרי אחרים והוא דקרי הוי במשנה מעילה שם גם להמתנדבים בקדשים כן ע"ש י"ל דאגררא דהך דמעשר נקט נמי בקדשים לישנא דאחרים וכדמליט כן בכמה דוכתי] ובחתי רק להעיר :

ודע דטו דברי הספרי בג"ל למה נקרא שם אחרים שששין אה שובדיהם אחרים ללעג"ד הכנתם בפשיטות ג"כ עפ"י ש"ס משילה (דף י"ח ע"א) בג"ל נפש כי חמשול משל אין משל אלא שינוי כי ואומר וימעלו באלקי אבותיהם ויוט אחרי הבעלים וברש"י ויוט אחרי הבעלים ששין עולמן מן המקום לעכו"ם עכ"ל ועוד שם בש"ס (דף י"ט ע"א) כי אקצי רחמנא (למשילה) לעט"ס דעד דאיח בה שינוי בני הקדש נמי עד דביקע בקדומו ויפנס כו' וברש"י דעד דאיח בה שינוי שמשנה עולמו מחשיבה לעכו"ם עכ"ל ומבואר בזה דעבורת עכו"ם מיקרי שינוי בנמי' ונחשב העובד נשחנה על ידי עטרת עט"ס וע"כ שפיר מיקרי אחר כיון דנשחנה ואינוט אותו שהי' מחלה :

ודע דמה דאסיקו שמי' דלישע בן אבוי' אחר שהארכנו בזה למעלה י"ל עוד דהוא עביר שאמר שמה ח"ו שמי רשויות הן וכמובאר בחגיגה שם (דף ע"ו ע"א) וזכו עבודת עכו"ם וע"כ קאלוהו אחר וכדברי הספרי בג"ל דעובדי עכו"ם קרוים אחרים וזה פשוט :

מערכת א-י

ב"ב (ג) **אין** שושין מן הדין. התוס' ישינים כריתות (דף ג' ע"א) דהי' לומר כתבו אהא דאמר' החס דאזעטרך קרא לחמותו בת אביו ובת אמו דאין ללמוד מבת אביו לחידה או בת אמו לחודה משום דביא וביא חמירא עפי ואעמיה"ד וי"ל אך קשה דלקמן (ד' י"ג) מן יש אוכל אכילה אחת ומייב עלי' ד' חטאות טי' טמא שאלל חלב והוא טמר כו' וחמאי דילמא לא מימייב כיון דחמור טפי טי' ויש מתהלים דשאיני הבא דליכא אלא איביר אחותי ומחירא עפי ב' נדרים מלך אחד להכי אחרי' אעמיה"ד אכל לקמן דאיכא איבירא אחרים חיליי שפיר ע"י טולל ומוסוף ובה אחת עכ"ל טונתם דרק בלחיות ב"א וב"א שפירא הוה משום אחוה ואיתו השם עולמו הרי נמגדל ומתרכה שאתותו ב"א וב"א הרי יש בה יומר ענין אחוה מחיותו בת אביו לחידה או בת אמו לחודה וע"כ שפיר אעמיה"ד אכל חמירא חלב טמר שהם שמות שינוי א"כ הרי אין השם חלב נמגדל ואינוט חלב עפי ע"י מה שהוה ג"כ טמר וכן אינוט טמר ע"י

טעם ע"י מה שאז נ"כ חלב וע"כ פסיר י"ט בו עשש על השם חלב כמו בשאר חלבים שאינו טהור כיון שאין השם חלב גדול בו מבשר חלבים וכן בשם טהר כוללני' טוהר דברי התי' הג"ל וכבר הכאמו דבריהם אלה עם פירושי' זה בספר' אהרן דאורייתא כלל ע"ז עשה מה שהעמידו עם בשוה' נדריהם:

הנה י"ט לי להפיר עוד כוזה כי סברה קשייה התי' הג"ל דגם כשהאסורים הם משמות קוים שיך אהמיה' ללעני' כי תמלא קן לה כגמ' כריתות עם (דף ב' ע"ב) וי"ל הגמ' אחר מר שאם עשאן כולם בהעלם אחת (כל עבדות דכריתות עשה בשוגג בהעלם אחת) חייב על כאר"א. כשלמלא פסור לגמרי לא מליה אמרה דכתיב כי כל אשר ישנה מכל התועבות האל ונכרתו (גבי עריות דכתיב) אלא אימא עבד חזא נישתיי מיהא עבד טלפו אין חייב אלא אחת טו' עכ"ל הגמ' ומבאר דלמי קרא דכל אשר ישנה מכל התועבות ה"י היא דכטסה כולם פסור לגמרי וזהו על כרחך מטעמא דאממיה' וכסברה קשייה התי' הג"ל:

ואולם נדרתי הגמ' אלה עדיין קשה דסברה דתי' הג"ל שייכא רק היכא דיש הרבה איסורים במעשה אחת כגון אכילה אחת עש כה כמה איסורים חלב טהר טומאה טו' דשיך למר דהכילה היא מעשה עבירה חמורה עפ' ואממיה' אבל בשוה' עבירות הרבה דכריתות בשוגג בואח"ז בהעלם אחד וכגון כועל כל העריות בואח"ז בהעלם אחד דלמי קרא דכל אשר ישנה מכל התועבות הייתי אומר דפסור לגמרי ח"כ כיון שככל ביאה עבד רק עבירה אחת הרי לא שיך כלל הא דאממיה' ושפיר נחתייב עכ"פ קרבן אחד ומזוט היא דליפסור לגמרי ולע"ז וטו' דלמי' נומא דביאה השג' היא עבירה חמורה עפ' כיון שכבר עבר פשם אחת בביאה ראשונה וא"כ בביאה השני' הרי הוא שונה במתא והקטינו במתא היא עבירה חמורה יותר עכ"ז אביאה ראשונה הרי אין סברה כלל שיופסר:

ועיין סנהדרין (דף ס"ד ע"ב) דאחא דחיתא החס ארי אחא ברי' דרבא העביר כל זרעו לחורץ פסור שנה' מורפך ולא כל זרעך כתבו עם הטעם בדה העביר וי"ל וא"ה מקמא אחייב לי וי"ל דאיידי קשאן לו אלא בן אחד אי שבעתיך בבת אחת עכ"ל וא"כ כאן דלא שייכ' תירוטי הטעם הג"ל קשה פסיר דהא מקמא אחייב לי ומתי' היא שיופסר אביאה ראשונה ע"י שהוסיף אח"כ לבעול טלס:

הנה דברי ה"ה' סנהדרין הג"ל לכאורה לע"ק דמתי' קשיא ליה ומקמא אחייב לי' הא רב אחא ברי' דרבא קרא קאמר וכו"כ הוא וי"ל דמקרא ליכא רתי' כיון דאיכא לאיקמי קרא אגוני דנקמו הטעם' הג"ל בתיבולם באתם [ואיכא לאוקמי לי' נמי אהעביר כל בניו בואח"ז והתרו בו רק בהעברה האחרונה וכמוכן ולע"ק על הטעם' דלא תירעו באתם דרב אחא ברי' דרבא איירי בכה"ג] וזהו דהתוס' בקושיתם לא ידעו עדין מהך גוטי י"ל דזה ידעו גם בקושיתם דקרא מתי' איירי בה"ב רק דלישגא דרב אחא ברי' דרבא דאמר העביר כל זרעו פסור ה"י כדאם ליה לזוחק לפרש דטוהנו חבן אחד או אהעבירם ככ"א [ולמי' איך למלס לכאורה לא משנתת כלל העברה בביא וי"ל דרב אחא ברי' דרבא כשיתסי' דאזנה קאי דמ"ל אשפר למלס ע' תוס' יבמות (דף כ"ה ע"א) דיה לא ויס לישב עוד באושן אחר ואין להאריך] ובמירולס חידשו דגם רב אחא ברי' דרבא איירי רק בכה"ג:

הנה דוגמת הך דומס' סנהדרין מלאמי גס כתי' ה"ה' משא"ן על הסגרא לו פרשתא י' כרייתא י' דאחא דרבי' עם בספרא ונכרתה הנפש (דכתי' נבי אטלת חלב) ולא איבור כ' עם ז"ל וי"ל ולא איבור אם אכלו במזיד אין נכרתין ותמא דכיכד תשכחת לה שבלש טלס כבי"א כל אחד כוית ותי דקא אכלו בואח"ז אי"כ הראשונים הם יחיד ולא ליבור טו' עכ"ל ז"ל והגה עם ודתי' ד"ל דגוה"כ הוא לפסור גם הראשונים אל האיסור טלס לאטול כיון דלא תשכחת לי' לקרא בגוונא אחרינה וכתי' ה"ה' ז"ל בעלמו ואלס לולי דכתי' ז"ל י"ל דקרא אחי כאלת רק לפסור אם האיכל באחרונה דכיון דהס יוכרת גם

זה האהרן הרי יהו' עם ליבור נכרתין וזה טה"כ הוא דאין ליבור נכרתין [וא"ל דה"ו זה האיכל אחרונה עבדתו שיה' לאר' האיכלין שקדמו לו ומחש' יוכרתו הם ולא הוא דאין זה קשיא כיון דגוה"כ הוא]:

הנה נכרתו עוד דמלא כוונה ליה בגמ' סנהדרין (דף ק"ב ע"א) דאחא דתנן עם כמטנה דאין פיר הגמ' נכרתו עשה' עד שודח רובה אימא החס בגמ' היכי עבדין (היאך נעשים רובא דהוס האיל דנריכין עדים והתראה לכל אהר ואחר) ארי' דנין ומיכשין דנין ומיכשין (כשרואין ב' או ג' מהם עבדי' פשי"ס לא יסקלו אותן אלא דנין אותם לסקילה ומיכשין אותם בבית הסוהר וכן עושין עד שרואין אם מלפסין לרובא וכו' משרין והנין ליתן דין אהר להרינה בסוף ומאבדים את ממונם דנין עשה' דהס בסוף וממינס אהר) א"ל עלא נמלא אחת מענה אח דוינס על אלי' (שלאחר שגמור דוינס אחת מענה אחת ומענה אח דוינס) אלא אהר עלא דנין ומקלין דנין ומקלין (עד מאינס דנין להו ומקלין דמחיקין להו כדחידים ומחליים וליך כחבר הרבר למפד' שארתו רובא ויהי העובדים מחליים וליך בסוף וממינס אהר) טו' עכ"ל הגמ' הארך לעניינו:

ומבואר בזה דמתי' הראשון דעשה' נה' דבעלמחוס הם יחידים ודינס כסקילה וכבר אחייבו להו סקילה ועכ"ז כשמשלימים אח"כ עוד מיטעו לעבוד אזי אמרי' דלמיל' דגם חתי הראשון הם חלק עשה' ונפקי להו למפרע מכלל יחידים ונכנסים לכלל עשה' ונפשיים משי' זה מסקילה ודינס רק בסוף כדנין עשה' דהא עלא נמי דלמי' ארי יהודה וס"ל דדנין ומקלין הייט רק מטעמא דאי' נמלאה מענה אח דוינס כי אכל כפלים חייב לולי טעמא דשטי' הדין או אם עבדו ביד איסור עיטי הדין והקא אחס הרי גם טולא מודה דע"י השלמה החישט נהפך גם דין הראשונים לסוף ומיפסר למפרע מסקילה אש"ג דכשעתם יחידים היו וכבר נחתייב סקילה וא"כ ה"ג כן דרשא דספרא דונכרתה הנפש ולא איבור פסיר י"ט לט למר דאש"ג דאיכלים הראשונים כשעתם יחידים היו וכבר נחתייב כרת עכ"ז מתי' השלימו הפאר לאטול אהמ"ל דגם הראשונים לאו יחידים נינהו רק מכלל האיבור ודינס דין ליבור דפשיי מכתת ופסיר כפגרים למפרע מכתת דזה דומה כוונה ממש לך דעשה' דמליים הראשונים אש"ג דכשעתם יחידים היו ונחתייבו סקילה עכ"ז מתי' השלימו הפאר נפקי להו גם הראשונים למפרע מדין יחידים ודינס דין עשה' דהס בסוף וממונס אהר וא"כ ה"ג דכיתה פסיר משנתה דין הראשונים יחידים ע"י השלמה הפאר להחשב מכלל האיבור ולהפסר מכתת דדין האיבור. [ונכרתו עוד דמיון יותר קרוב לזה דומה כדיתה ממש בירושלמי היריות פירא היא ר' זעירא בשם שמואל היחד תלי אכלו רוב כ"ד מניחין אכלו מימימי היחד מביא עכ"ל וקאי בתס אב"ד שהירו סאלב מותר ועשו רוב ליבור על פיהם דב"ד מביאים מר השלימו אח"כ וע"ז אהר דיתד האיכל היא תלי ועומד אס ומפסר למפרע מקרבן כשנה או שצירה דיתד ומתפסר כפר הב"ד ואס לא השלימו אח"כ רוב לאטול או כל יחיד ויתד מביא כשנה או שצירה כדתי' וא"כ מטאר ששפ"י שהיחד כשעתי כבר נחתייב כשנה או שצירה עכ"ז מתי' השלימו אח"כ רוב ליבור לאטול או נפקי לי' למפרע מדין יחיד ונכנסם בדין ליבור ונפסר למפרע מקרבן כשנה או שצירה שכבר נחתייב בו י"כ ה"ג פסיר מיפסרי היחידים למפרע ע"י שהשלימו אח"כ האיבור לאטול דחיק כי זה דומה כוונה ממש לך דספרא ונחתייבנה קושים הרס ז"ל כשעשות ויס לי' לישב עפ"ז גם קושים הטום סנהדרין הג"ל אלא שא"מ להאריך והמתין יבין טעמאן]:

הנה גם לשוני' דכריתות (דף ב' ע"ב) הג"ל ואומר ד"ל עוד סברה היא דכשעובר רק פעם אחת חסוב שנג אכל אם שובר פעם וסחים אהמ"ל דהוא פושע וקרוב למזיד ואיט מחבשר במתא וע"כ פסור ורתי' לסברא וזה מש"ס ביאה (דף ע"ז ע"ב) היאה סמיא דהוי מסדר מתייתא קמי' דמר שתייל חיי' דהוי ע"ב א"ל אחאי' עליבת א"ל דלא אחייבי שחיבו חכשילין א"ל סמיך ארידי' לשנה חיי' דהי' עליב א"ל אחאי' עליבת

עליה איל ללא אחיזת מ"ח איל ששטח איל לביע שרי לדיך אסור וסריטי שאין דעתו על המזידין והשמיים שאין מדיים לדבר חכמים ע"כ ויגה זה ודאי דהוא מסדר מחגיגת קמי' דמר שמואל לא ביטל גם כפנים שא"י הנחת מ"ח בודון חלילה רק בשמחה ובשנה ועכו' השמחה והשנה שלמה כדאמריה פ"ט וקדים מהשנה שמינה וקריב לחוד וא"כ ה"ג דטובה שפיר היא ש"י ל' דין חוד להפטר מחטאת ואלם מתן דביאה י"ח ראי' רק וכפנים ש"י תשיב ששטח אכל אין ראי' מקס וכפנים ב' שמיים אפילו דם כפנים הא' טבר כפשיעה ולא כפגנה כי היכי דיוסד מחטאת גם חפנים הא' כניחן דכריתות האיל ודבר זה חלו לכאורה אי אדם נעשה מעד למפרע ע"י מטעה שאח"כ וע' עך ליד מ"י אי ס"ק ח' וראו אדם נעשה מעד למפרע ע"י מטעה שאח"כ רק אחרי' שהאיל הוא דליתיה ע"י :

ע"כ אכזה שיש על חמלתו לא אחרי' ודילמא אחר השמיים הוא שנגזר בו יתיר והמיר דתו עכ"ל וא"כ לפי מה דמסקי' ה"ס הם דמסקי' זה חלוי כפולתא דרשב"ג ורבנן בעלמא כדמסקי' נכסיו לאחרי' ואמר הנה אי אפסי בכ"ן אי אחרי' אכזה שיש על חמלתו ביניה לו פ"י אחר ושמיק משקרא והדר לוח ע"י א"כ כל שאילו ה' הדבר הזה במידי דעלמא לא בדבר של עבירה הייתי ואמר הוכיח שיש על חמלתו איז גם אם ארבע דבר האו בדבר של עבירה ג"כ אחרי' דאכזה שיש על חמלתו ולא מחלקין לומר דשאי' דבר של עבירה דרשו' לומר כי דכפיה הוא דליתיה דאי' גם כן דחולין האיל לביע' לחלק בהכי וכמוכין :

ר"פ"ז י"ט ל' לומר ג"כ ביישוב קצתה סמוך סנהדרין (דף ס"ד ע"ב) האיל ששטחו דמקחו לחיוב ל' וי"ל ע"י דבר הסמ"ג המובאים במהרש"א בסנהדרין ע"ס דהא דמטערי כל דרש פסוק הוא חטאת דהעבירה כל הדרש היא עבירה חטויה ק"י ואינה מתקשרת במיתה כ"ד וע"כ פסוק :

ד"ה ע"כ דברי הרמב"ם תרומות דאמ"ג דה"ג לר"ל תואר מ"ח ח"ח חודה ר"ל דעשה להגלים ולפ"ו י"ל גם כן דכחו דהעבירה כל הדרש חטויה מהעבירה מקל"ט ק' העבירה מקל"ט כדעשה להגלים חטויה מהעבירה מקל"ט גיר"ל ונ"כ אין מתקשרת במיתה כ"ד וע"כ גם במטערי כל בניו בואח"י ג"כ שפיר פסוק אף על הראשונים רבין דגמר להעביר טלם ע"כ י"ט לו לומר דאכזה שיש על חמלתו חמ"ד כהעבירה הראשונה ה' דעשו להגלים ולהעביר טלם וע"כ שפיר מוסד למפרע גם על ההעברה הראשונה דמיני' סברא דאכזה שיש על חמלתו בידון דומה לזה מומס כש"ס בבא בתרא (דף ק"ח ע"ב) ש"כ"ט שכתב כל נכסיו לאחרי' (שכתב מקל"ט לראובן ואח"כ מקל"ט אר' לשמעון ואח"כ מקל"ט אר' ללוי עד גמר בוא"ט זה לכתוב כל נכסיו בואח"י) וראוין א"ס במחלק (א"ס כחב הכנסים כחמלק שמעשה ראשונה שחמלק לכתוב ה' דעשו לחלק כל נכסיו ולא לשירי כלום) ט' עמד חוד כסנן (כדין מתנה ש"כ"ט כטולה דא"ס עמד חוד) א"ס כמחלק (ש"ל א"י כדעשו לחלק כל נכסיו אלא אחר שחילק מקל"ט חמק ולא ר"ה לחלק עד ואח"כ נתחך לחלק כל הטהר) ט' עמד איז חוד אלא בלחרון (דהאך קתאי' כיון דלא ה' דעשו או עייני לחלק כל נכסיו או לא מתנה ש"כ"ט במקל"ט דא"ס עמד איז חוד) ודילמא עייני קא מעיין והדר י"כ (דילמא איז דשמיק ותיקב בין מתנה למתנה ללא נתחך הוא אלא עייני קא מעיין ומתקב מה י"ט ללא אחר ומטיקרא שפיר אכתי ה' דעשו לחלק א"ס (הכל) סתמי' דש"כ"ט מידק דייק והדר י"כ עכ"ל סמו' :

בבב"א כ"ה דאמ"ג דמקל"ט הראשונים דחלקו ח"ו רק מקל"ט נכסיו וכו' לביע' דינס דין מתנה ש"כ"ט מתקל"ט דקי' וא"ס עמד איז חוד ועכו' אחרי' דא"ס נגזר לחלק כל הנכסים בואח"י או אגמ"ל ואכזה שיש על חמלתו דגם במקל"ט הראשונים מיד ה' דעשו לנמור לחלק גם השאר וע"כ א"ס עמד חוד גם בראשונים ואלת בשתק כנתיים דהו' השחייה היא הוכחה לשיך דהוא נתחך ולא ה' דעשו מיד לחלק טלם דאיז חוד דעייני מעיין ט' כיון דחסה ש"כ"ט מידק דייק ט' וע"כ רק או מחקיין ל' כמחלק אכל כ"ז שאין לו הוכחה הכיית או אחרי' דאכזה שיש על חמלתו דגם במתנה הראשונה ה' דעשו להגלים ולחלק טלם וכ"כ הרא"ש ע"ס א"ה דאחרי' חס"ס כה"י ש"כ"ט שכתב כל נכסיו לאחרי' ועמד איז חוד חיישינן שח"י י"ט ל' נכסים במדינה אחרת (ולא משכחה מתנה ש"כ"ט דעמד חוד רק בואמר סתם כל נכסו דאי' כל היכא דליתיה נשנין הן ע"י) והקצו ע"ס ה"ס והרא"ש דמטיקרא אחר ודילמא עייני מעיין והדר י"כ ה"י דמטיקרא מוקמיין ל' בחוקה הטמן לומר דא"ס עמד חוד ואלו כה"י אחר חיישי' שח"י י"ט ל' נכסים ט' אלתא דמטיקרא מוקמיין ל' בחוקה המקבל מתנה ותי' ע"ס הרא"ש דלעולם מטיקרא מוקמיין ל' בחוקה המקבל ופאי' הך דילמא עייני מעיין דאכזה רגלים לדבר שיש נתחך שרי' חלק כל נכסיו אלא

ואל"ס כה"ס ע"כ (דף י"י ע"ב) ר"ה אי מוכח להרא' אדם נעשה מעד למפרע והוא דאחרי' החס' דמתקב עם כה"ס והארה ל' נשאלתי ופירש מ"ד ודע דל"ך להפתין עד שיתחב האבר פסוק מחטאת על השריפה כיון חודו הוא חייב חטאת על הכניסה כפ"ט ס"ס ו"ל ח"ל וא"כ ש"ס חוד חוד על השריפה ח"ח על הכניסה השני' ל' ע"כ מדיעמו (חייב חטאת על הכניסה) דליתיה י"ד אלכ"י (בשריפה) כדאשכחן כמטות (דף ג"א ע"ב) עכ"ל ומוכח דאי לא דבר אלכ"י דה' נמשך חוד נמור על השריפה אי ה' נעשה מעד למפרע מן השריפה על הכניסה וכו' נמשך גם על הכניסה איז ע"כ מדיעמו :

ד"ה כ"ד דה"ס ע"כ דהי' לכאורה לנתי' לנחן דין דכחו דכניחן דין אייריין כפונג כפנים הא' ופסק כפנים כ"י ה"ג נכ"ד דה"ס ע"כ חיי"ק כפונג ככניסה חוד כפשיעה וא"כ כי היכי דהו"ה כפשיעה דה"ס שפירי' למפרע על הכניסה ה"ג כפשיעה דע"ס כ"י דכ"ן ע"כ י"ט לה לפטור גם על כפנים הא' ואלם דא' דק"ס כפסוק רק חטאת דנמשך למפרע איז ע"כ מדיעמו ח"ה ע"ך רק חמ"ד חוד אכל לא חמ"ד כפשיעה ורק קרובה לחוד דהוא' אין נמשך על י"ה לפטור כדעשה וכדון גמור :

ואל"ס י"ל דכיון דכפשיעה קרובה לחוד פסוק מחטאת וחייב הכניסה לפנן פסוק חטאת איש"ח חמ"ד ודיעה מתק' ט"כ כי היכי דעייני' לפנן חוב חטאת ע"כ מדיעמו ה"ג כ"י ע"כ משעינו וכו' שא"ל ה"ה הכניסה חודמת לפני' לעבירה כפשיעה ג"כ ה' עשה חטאת איז גם כפשיעה כפונג פסוק ועד חיל כה"י שחמ"ד דהא ח"ה דכ"י לפנן חטאת ע"כ מדיעמו מלאה פשט חסברא דהוא חמ"ס דכ"י ע"כ מדיעמו ה"י לא עשה הכניסה חטאת כפונג דווקא המחייבת חטאת שרי' גם אילו ה' יודע ה' עשה וכדיעה ה"י ה' פסוק מחטאת ולכן גם כפשיעה כפונג פסוק כיון דאין השגחה המחייבת החטאת כה"י עייני' דווקא ודק' וא"כ ה"ג לפנן כפשיעה כל שאין חטאת על הכניסה חטאת ענה דווקא רק גם אילו ה' חודמת לפני' חודמת על כפשיעה ג"כ ה' עשה וכו' ה"י פסוק מחטאת לכן גם כפשיעה כפונג פסוק וכמוכין וא"כ כיון דאיז ע"כ מדיעמו ג"כ פסוק מחטאת ש"כ שפיר כי היכי דבכ"י דה"ס ע"כ ע"כ נמשך למפרע ע"י ודון דפשיעה איז ע"כ מדיעמו על הכניסה ומיפסוד על הכניסה ה"ג שפיר י"ט ל' להמשך ע"י כפשיעה דע"ס כ"י איז ע"כ מדיעמו גם על הפשט הא' ופאי' י"ט ל' להפטר גם על הפשט הא' דו"ק (ואלם דינא דק"ב מדיעמו נלמד כפשיעה דף ס"ט ע"א) מקרא' וא"כ דברט' אלה תליים כפולתא אי דרש' סעמא דקרא' וכמוכין ודע' דה"ס חמ"ס הוא להלכה דרשב"י ט' וכמוכין כפולתא ט"ז מה' ח"ה היא ואכ"מ וע"כ סברת ה"ה דה"ס כדעשה האיל שפיר י"ט למשך כן וכמוכין :

ד"ה ככ"ן אי אדם נעשה מעד למפרע ע"כ כש"ס חולין (דף ל"ט ע"ב) ומסופק ה"ס בישראל שש"ס כה"ס וא"כ ח"כ פלי' לזרז דמה לפש"ס אי אחרי' אכזה שיש על חמלתו א"י כיון דא"כ הוא אכזה שיש על חמלתו לא אחרי' ונכ"י כיון דא"כ הוא וכו' בחוקה כפשיעה שמיטה

בית

מערכת א

האיצור

אלא שחוק בנתיים לעיין כמה יתן לזה וכמה יתן לזה עכ"ל כוונתו דכיון דחייב לבסוף דגמר לחלק כל נכסו ע"כ הוכיח טעם על חלוקתו וה"ל רגלים לדבר דגם בחלקים הראשונים שחילק ה' דעתו להשלים ולחלק טלם ומאי דשחק בנתיים עויני הוא דקא משעין ט' וכן כתבו גם התוס' שם אלא ודברי הראש' מטוארים יותר:]

וא"כ גם כהן דמוך שפיר יש לו למחר ג"כ כן דאם העביר כל זרע בואח"ו (בלי הפסק בנתיים המוכיח דהוא נמלך) אזי הוכיח טעם על חלוקתו דמד כהחלטה ההעברות ה' דעתו להעביר טלם דאין שום סכרה לחלק בין הק' דכ"ב להק' דמוך וז"ל אם נאמר דאין ארבע נעשה חשד למפרע דא"ו יש לו למחר דכיון דהעברת כלל הזרע היא עבירה תמורה עפי מהעברת מקלף ע"כ אין לו למחר הוכיח טעם על חלוקתו דלדרכה ראוי למחר דחשוד על הקל אינו חשוד על החמור ומועלת חוקת כשירותו למחר דכשעת העברת בן האחרון הוא דאיכא לעשות עבירה החמורה להעביר כל בניו משא"כ לטעם שבוטח הג"ל דאדם נעשה חשוד למפרע ולא אמר' השתא הוא דאיכא ולג"מ חילוק הג"ל דמשפרש יותר דלא מחלקין בהרי רק כל דאמר' ב' בעלמא הוכיח טעם על חלוקתו אמר' הרי נתי במידי דאיכא וכו"ל א"כ הרי בעלה סכרה היולוק הג"ל וספיר יש לו למחר גם כהן דמוך סכרה דאוכיח טעם על חלוקתו דמכי גמר להעביר טלם אגמ"ל דגם בחלוקת ההעברה ה' דעתו להעביר כולם כמו דאמר' הרי כהן דשכ"ח החלק נכסו בואח"ו והדברים הם דומים בדומים משם וכמוכן [ואילם לפ"י ג"כ לא נוכל לאוקמא דברי רב אחא ברי' דרבא דאמר העביר כל זרע פטור בכל גווני רק במעבירים בואח"ו בלי הפסק בנתיים המוכיח דהוא נמלך וכו"ל ואמנם עכ"פ הוא אופן מרווח עפי משטקים דבריו למחלם להעבירים כב"א וכמוכן ובאחי רק להעיר:]

מכל משמע אפי' לא עשאן טלן אלא אחד בלבד חייב עכ"ל ולענ"ד אין לשון הגמ' פוגל פירושו כלל דהא ה"ס אחר למילתי אהא דמייתי מחלה אחר מר שאם עשאן טלם בהעלם אחר חייב על כו"א וע"ז אחר בשלמא פטור לגמרי לא מניח אחרת כו' וא"כ הא קאי אעשאן טלן בהעלם אחר לא אעשה אחר לבד: **וגם** יש עוד תמיה יותר גדולה בדברי הגמ' לפי פירושו זה דהא האי שאם עשאן טלן בהעלם אחר ט' קאי על המשנה שם ל"ו כריתום בשרה דע"ז אחר מניינא ליל ומסני שאם עשאן טלן בהעלם אחר חייב על כו"א וא"כ לפי פירושו זה דע"ז אחר ה"ס בשלמא פטור לגמרי בלא עשאן טלן בהעלם אחר לא מניח אחרת ט' א"כ ה"י הריא דאין אדם מחייב כרת על שום עבירה דכריתום רק אם שובר על כל ה"ו כריתום שבתורה טלם וא"כ זה ודאי דלא ניתן להאמר כלל בסברת הריא דהרי ברוב עבירות דכריתום נכתב הכרת בפירוש בשרה על כל עבירה בפני עצמה:

ודע עמך דאך היא למחר דלולג ביו"כ דהיא אחרת מל"ו כריתום שהחכמו במשנה שם לא יחייב כרת רק עד השלימו לעבור על כל שאר הכריתום טלם והרי מקרא מלא נאמר כי כל הגפש אשך לא תשנה וכו' ונכרתה הגפש היא מעמיה והרי זה לא עינה עמנו ומאזיה טעם אחר שפיר איתו מן הכרת נגד המפרש בשרה ואם כוונתו למחר דהריא לו יתנה על חזיר רק על שנג שאין השיג מחייב תפלת על שום כרת רק עד אשך יעבור על כל ה"ו כריתום יחד וכו' בדמיו מחייב כרת גם על עבירה אחרת עכ"ז בשוגג לא מחייב רק על טלם יחד ומצ"ה למחר שיש אזהרה סכרה לחלק בזה בין שוגג לחזיר גם זה לא ניתן להאמר כלל חדא דא"כ הרי לא העיל ה"ס כלום בקרא דכי כל אשך יעשה מכל המעטות ונכרתו דמייתי דהא האי קרא בחזיר כתיב ובכרת ולא בשוגג ובתפלת והרי אהא אומר שיש חילוק בזה בין מחייב לשוגג ואין ראי' מחזיר לשוגג וכו' דבשוגג נמי הרי מקרא מלא נאמר בפרשת תפלת (ויקרא ד') נפש כי תחטא בשגגה מכל מלת ד' אשך לא תעשה ועשה מאחת מהנה הרי מפרש דגם בלתי הוא מחייב וע"כ לא יכלתי להטום פ' הבאר שבע ז"ל כלל לענ"ד וע"כ:

ומאי דייק ז"ל דמהא דכתיב מכל המעטות מיכה דאפי' עשה קלם המעטות חייב ריוק אחר הוא וגם זולת הדיוק הזה הא האי קרא בפרשת פירות הוא דכתיב וא"כ גם אינו הייתי מפרש קרא דאשכנז אבל עבירות דעריית קאי עכ"ז הא עבירות דעריית למד אכתי ה"ל רק קלם כריתום מן כל ה"ו כריתום שבתורה והרי ה"ס קאי על ה"א דכאן עשה כל ה"ו כריתום יחד לא יחייב וא"כ הרי אין לוקח לדיוק זה כלל דכלא"ה נמי שפיר נלמד דלא בני' עבירות כל הכריתום יחד כיון דגם בעבירות דעריית למד הוא מחייב:

ואולם דע דנהי דמכל המעטות משמע נמי מקלף חעטות עכ"ז אין פירוש דכל המעטות מתם מתבטל והוא טולל שניהם בין עשה טלן בין עשה מקלף דמיכה כל בעלמא משמע טלן ומ' דמכל אחיא לרבו"י נמי עשה מקלף מן הכל וכן מפרש להדיא בח"כ אשך קרא דכי כל אשך יעשה מכל המעטות וז"ל מכל המעטות בין מטלן ובין מקלף עכ"ל וא"כ גם פירושיט בשוג' דכריתום הג"ל דהרי"ן מן המקרא הג"ל הוא אשכנז טלם דלא מיפטר לגמרי שפיר יתכן כיון דעשה טלם הוא ג"כ במשמע המקרא וכו"ל:

שוב נוכחתי פירש"י ביבמות (דף ו' ע"ב) דה' לחלק בפ' אהא דהעברה לחלק ילאח דלולי קרא היא דאיש חייב סקילה עד שימלא שבת בכל המלאכות טלן לא במקלף עשה וה"ו דוגמה פ' הבאר שבע הג"ל כהן דכריתום ואולם ברש"י פסחים (דף ס' ע"ב) דה' ופ"מ פ' דלולי קרא היא דהשעה ד' או ה' מלאכות בשוגג לא יחייב אלא תפלת או אחי קרא לחלק דעשה טלן מחייב עכ"ל וא"כ בפ"מ ע"ה וע' בנא"ש ע"ה פ' ויקבל ע"כ לא תעברו שהאריך בזה והקשה שם ארש"י יבמות הג"ל דאך היא דאיני מחייב עד שיעשה בילם דא התקשה נכק"ל על מלאכה אחת עשה בחבורה יאילם גם לרש"י יבמות ה"ל

ודע עוד דוגמה הק' דכריתום (ד' ב' ע"ב) שהבאתי דאמר דה"א דנעשה כל עבירות דכריתום בשוגג בהעלם אחר ליפטר לגמרי יש עוד בכריתום שם (דף ג' ע"א) דאמתי' דתנן ל"ו כריתום בחורה וקחשיב חד מינייהו המחלל את השבת פרך החס' בנמי שבת מ' חסר אחר היין (פי' ומדוע חשיב ל' רק בחור) א"כ יוחנן מאן טענת שבת וזרין מלאכות דלא מחייב אלא חורא ט' וניהי זרין שבת ושגגת מלאכות דמחייב מ' חסר אחר כו' תנא שגגת שבת וזרין מלאכות עריפא ל' דמחשבת מיהא לא מיפטר ט' ע"ש ומוכח ג"כ דה' היא שיופטר לגמרי ולריך ג"כ טעם מדוע היא למחר כן ומ"ש ברש"י שם דה"א דהואיל והיוד במלאכות חשיב חזיר ופטור מחשבת עשה' שכן כוונתו ק' להבין ג"כ דאזהרה היא יש למחר כן ומדוע יש לו להחשב יותר חזיר כשהיוד במלאכות ושגג' בשבת מכשהיוד בשבת ושגג' במלאכות:

ולפמ"ש למעלה דבשוגג ב' פעמים יש היא דליחשוב פשע וקרוב לחזיר ופטור מחשבת א"כ גם כאן י"ל כן ונהי דהיא זאת שייכא ג"כ בחזיר בשבת ושגג' במלאכות עכ"ז בהיוד במלאכות ושגג' בשבת הרבותא גדולה יותר דכיון דבכל טעם מכה אחרת השגגה בעלמא לכן יותר יש לו למחר דחשיבא מעשה השגגה השני' פשיעה כיון שכבר עשה בשגגה זאת פעם אחר ומשא"כ בהיוד בשבת ושגג' במלאכות דבכל מלאכה אשך הוא עשה הרי יש לו שגגה אחרת ונמלא דכל פעם הוא רק שגגה אחת ולא החזיק בשגגה אחת לעשייה ב' פעמים ולכן אין השגות השגגות מוכחת כל כך על פשיעה כמו בהיוד במלאכות ושגג' בשבת ושפיר ה"י היוד במלאכות ושגג' בשבת רבותא טפי וכמוכן וע"ש ברש"י כריתום (דף ג' ע"א) דפי' עוד פ' אחר לגמרי בדברי הגמ' הג"ל עשה' ובאחי רק להעיר:

שוב עיינתי גם' בחר שבע בכריתום שם (דף ב' ע"ב) וראיתי שפי' דברי הגמ' דאמר בשלמא פטור לגמרי לא מניח אחרת דכתי' כי כל אשך יעשה מכל המעטות וכו' וז"ל בשלמא פטור לגמרי פ"י אש לא עשאן טלם בהעלם אחר לא מניח אחרת דכתי' כי כל אשך יעשה מכל המעטות יחדכתי

הגיל נראה דהיינו רק כגלגלית שבה דמיין לא תפסה כל מלאכה הי' אסור לעשי' ולפרס' שלא יפסה כל המלאכה יחד לא שלא יפסה כל אחד מן המלאכות מפני' בסמי' דכריתות הגיל דקאי על כל הכריתות שבמיתה יחד ויראי קשה לפרס' דהיא' דכע' טלס יחד וכדמצינוא ובחתי' בכ"ז רק להשיר :

שוב ראויה כס' ניר אחי עמיה משפטים כ"א דהיא דמתיב ואם שור נזח הוא וגו' והמיה אים או אשה וגו' אם כופר יושב עליו וגו' או כן ינח או כן ינח כמפס הוא יפסה לו וכרטי' לפי שגא' והמיה אים או אשה יכול לא יהיה חייב אלא על הגדולים ת"ל או כן ינח וגו' לחייב על הקטנים כגדולים עב"ל יב' ע"ז הגיא' שם ח"ל וקשה דאיכ' לכתוב או כן ינח או כן ינח ולא לכתוב אים או אשה וי"ל דאיכ' עונשין מה"ד ואין מענישין מה"ד ואט"ג דנבי ממון מענישין מה"ד וכדלמחר לקמן אים על השמיה חייב על הכרי' לא כ"ס הכס' הוא ממון ובממון יודאו מענישין מה"ד אבל בכופר דהוא כפרה אין מענישין מה"ד עב"ל דל ומכילתא דעמו ז"ל דלעמיה' ככופר :

ואולם הנה נוכחתי עוד נמי' ערוכה בב"ק (דף כ"ז ע"א) ויהא אדם חייב בכופר מק"ז ומה שור שאינו חייב ב"ב"ע דברים חייב בכופר אדם שחייב כ"ד דברים אינו דין שיהא חייב בכופר כ"ו ומבואר להדיא דמענישין כופר מדין ק"ז [וע"ס עוד דלמחר ספר שלם לר' ערשון בתם (בחזר הדין) מכלל לאי' תוס' דה"ל כריה"ג דלמחר סם שגלס מ"א כופר כה"ד ומיימי' לה מק"ז מה"ל כ"ו עשה דכולה שני' דהסם ס"ל דלמדין כופר מדין ק"ז] ופ"ג על הגיא' ז"ל דכ' מסכתא להישוך דלעמיה' ככופר ולא עמיה' חנני' הגיל גלוס :

והנה אם נזון את הכופר כפי' הילתא ממון (ואט"ג הוא לכפרה) איכ' י"ל דהמ"ל לעמיה' אול"ל דס"ל דנס בממון עמיה' ע' תוס' ב"ק (דף כ"ז ע"א) משא"כ לדעת המכילתא דלעמיה' בממון ומכילתא כהו"ס שם איכ' י"ל דנס בכופר אצמיה' ואלו"ס י"ס סברא לומר דכופר דהוא לכפרה אין נזון כ"ן הילתא ממון בעלמא ונס המכילתא מודה דעובדין כו מה"ד דעמס המכילתא דלעמיה' בממון י"ל דהוא משום דמחא' היא פירכה על הק"ו ואין מויליין ממון מספק ואיכ' ככופר דהוא לכפרה י"ל דנס המכילתא מודה דמחייב נס מספק לראות שיה' לו כפרה והכי נחא לן לומר לכאורה כדי למעוטי כפלונתא בין המכילתא והס"ס דין [ואולם זה הישוך דברי הגיא' הג"ל ס"ל כופר דהוא לכפרה יותר שייך ב"י סברא דלעמיה' בממון] מחא"י רק להשיר :

כלל (נה) אין שושין מן הדין. י"ס לעיין ז"י נס כופר אצמיה' ולמ"ד בב"ק (דף ה' ע"א) ובמחית (דף כ"ז ע"ב) דטורח' ממונא פשוט דלמ"י או עמיה' בממון ע' לקמן כלל כ"ז ואלו"ס למ"ד טורח' כפרה איכא לחיובי' ז"י שייך ככפרה יתא אצמיה' ולכאורה רמזי' שיה' חלוי' כעמיה' דלעמיה' ולעמס' המה"ר"א בסנהדרין (דף ס"ד ע"ב) דהיא חסי' דכלהו נק"ו חמיר מתלמוד ואיט' מתכפר בכפרת החלומ' איכ' נס בכפרת הכופר שייך זה דכין דלמחר חמיר י"אד אינו מתכפר ככופר ולר"ך כפרה אחרת אכ"ר לא ידעט ענינה ואין להוילא חמיר הכופר כה"ס ואלו"ס למ"ד דעמיה' דלעמיה' הוא מחשב פירכה דכין דק"ו אדם דן מעמיה' ע"כ י"ס לז"ס שחא' י"ס פירכה על הק"ו ואין להעניש מיתה או חלקות מספק איכ' ככופר כפ"ר שושין מה"ד דכופר חייבין אים' מספק ומכילתא כה"ס ה' ס"ך ממון פ"י היה ע"ס מספק דמיר על כ"ו כה"סין שיה' חלס כל אחד מהם כופר שלם ד"ו הוא אינטי' ולא איפשיטי' בב"ק (דף ה' ע"א) ואיכ' מוכח דכופר חייבין נס מספק :

ואולם ה"מ שם כ"י וז"ל ונראה דעת רבתי דכין דשטיח לן שחייבין ככופר וכדלמחר בב"ק שם כ"ד משלמין כופר וק"י"ל דטורח' כפרה חייבין הן להביא כפרתן והולבין בה להחמיר ואין זה כשאר ספק ממון דלקולא לנחבט עב"ל ז"ל טוונתו דבב"ק שם איכא שור של כ"י שותפין כ"ר משלמין כופר לישלם האי כופר והאי כופר אחד אחד רחמנא ולא כ"י טורחין לישלם האי מ"י כופר והאי מ"י כופר כופר שלם איכ' ולא מ"י כופר וזוכת מלשון חמ"ו דזה חלוי' דחייבין כפרה הכופר והאיכע' הוא רק כה"סן האשטמין איך יהי' וכדלמחר כ"ד משלמין כ"י ואיכ' כיון דיש עליהם מיוב כפרה ודל"י לכן מחייבין כפרה כל אחד כופר שלם מספיקא דדילמא לא חיתכסרי' כבלי' ויהי' הם חייבין כפרה ודל"י ומוכרחין לראות שיה' להם כפרה ואיכ' לפי דברי ה"מ הג"ל אחי' לענין אצמיה' שפר שייך נס ככופר הא דלעמיה' דכין דמספק שם הוא שחא' י"ס פירכה על הק"ו ואיט' חייב בכפרת הכופר כלל איכ' ככה"ג שוב הא נס ספק טורח' הוא להק"ל כשאר ספק ממון דעלמא והנה לפיר' ככפרה לק"י טוב כלל כ"י כעמיה' דלעמיה' היא משום מיוב אלא הלמחר מוילי' הענה עמיה' מילתא כעמיה' כס"ד איכ' עמס זה לא שייך ככופר דהוא ממון וליה כ"י חייב אלא דוילי' המה' ע' סנהדרין (דף ל"ב ע"א) ואלו"ס לדיעה' הסיכרי' דאי' דלעמיה' לית כ"י עמס כלל רק מדה מסורה כ"י איכ' איכא לכשקי' ז"י נס כופר מיקרי' עמס והיא ככלל שושין וקאי' עלי' המדה דאין שושין מה"ד :

כלל (נה) אין שושין מן הדין. י"ס להסתפק ז"י נס במיתה שור אצמיה' והנה כה"ל דלעמיה' י"ס ב"י סברות א' דמדה מסורה כ"י וזה לא שייך ככופר דמדה מסורה רק על שושין ומיתה שור איינו לעמס כיון דלאו בר דעת הוא שיהי' מחייב ודל"י לעמס' יהא רק משום ח"ק"ה וקולן כמכילתא בסנהדרין (ד' ג"ד ונ"ה) ואלו"ס שור שחמיה את האדם י"ל דמיתה האור עונש לעמלו דכין שפסע ולא שחר שורו ע"כ עונשו הוא כה"סן ממון סימח' שורו ואיכ' י"ל דכופר שחמיה כ"ו אצמיה' אינו"ס נס ז"ל דנס שם לא הוי משום עונש הכעלים שיענשו בהפסד הממון דאיכ' נס כשאין האור כנון שטכנו ואכלו תמלה או מבזי' קודם שנגמר דיש עכ"ז רמזי' שופסד ויקח' ממש ממון אחר שיו"י האור ואיכ' מוחין הדין כן על כרחי' דמיתה השיר לאו מעמס עונש הוא ואינו"ס שלו שמתכפר בו הוא רק כמיתה הכופר וי"ס [ועוד דלפי' אח"ל דמיתה השיר הוא משא"כ עונש הכעלים עכ"ז ג"כ רמזי' שטעני' בו מה"ד כ"י הדי' דלעמיה' בעונש השלומי' הכופר ע' כלל הקדו"ס.] ב' דכין דלמחר בק"ו חמור מן המלמד ע"כ לר"ך כפרה חמורה טפי ואין מתכפר בעונש אחר למלמד ולכן אין להענישי' כה"סן כעונש החלומ' כיון דלא יהי' לו כפרה והנה זה העמס ג"כ לא שייך ככופר דמיתתו אינו לכפרה כיון דלאו בר דעת הוא ש"לטרך כפרה ונס כשיר שחמיה את האדם אין מיתה השיר לכפרת בעליו וכדכתיבנא ואלו"ס בחמת ז"ל דכפר אצמיה' לבי' העממס' הג"ל נס כשור. וזה דכיון דבי' העממס' הג"ל שייכי כה"סן מעמס' ודל"י ואיכ' כיון שאינו אירע כן כה"סן יהי' פסור מתייה' בירתי' ונעמיה' דלעמיה' שוב נס האור פסיר דהא ק"י"ל כמיתה בעלים כ"י מיתה האור. ג' דשחא' י"ס פירכה על הק"ו ואין שושין מספק וזה העמס' נראה :

ועוד נראה לכאורה דמסק זה אי' עמיה' ככופר טורח' חלוי' כעמיה' אצמיה' או עמיה' כריטי' שחיס' דהא שור שיה' את הכפס' אים כ"י חייב מיתה כריטי' והכופר הוא רק כפרה חמורה כריטי' וכתיבנא' ככתיבנא' (דף ל"ז ע"ב) לפי שחמיה לחומותן כריטי' שחמיה ממון ומתכפר להם ט' ע"ס ואיכ' למ"ד דכריטי' נמי אצמיה' איכ' כיון שאין מחייבין מיתה כריטי' מה"ד איכ' היה נמי דמסתלק חייב הכופר שחמיה רק לכפרת המיתה כריטי' ולעמס' המה"ר"א הג"ל נמי דלמחר עונשו חמור ממלמא ואיכ' ז"י כריטי' ג"כ אצמיה' כטוניה נמי דמענישין איתו כריטי' עונש החמור יותר איכ' נמי ליכא חייב כופר דכיון דכופר עיקרן רק לכפרת מיתה כריטי' איכ' בהחייבו עונש החמור יותר מאין למ"ד לן דעונש החמור הוא ג"כ מתכפר ככופר והרי ניתן הכופר רק לכפרת מיתה כריטי' ואין לנו לכרות מלכנו דהוא כפרה נס לעונש אחר דכריטי' שחיס' ומה נס לעונש החמור ע"י ומחובן :

דמיחה האור הוא מטעם שנגש השיר 'השיך טיבש כבע"ח
והכחמינח:
דמיחה האור הוא מטעם שנגש השיר 'השיך טיבש כבע"ח
והכחמינח:

דמיחה האור הוא מטעם שנגש השיר 'השיך טיבש כבע"ח
והכחמינח:

הנה מלאה עד דדבר זה אם שיך טיבש כבע"ח הוא מחלוקת
תבאים בב"ר טרשא כ"ו וז"ל אמר ר"א אין לך ארש
שאה מחייב בלדס הוא אלף ארש כיואל טו (אין מי שיהו
טובעין עליו דין שמים אם הויק את הארש רק ארש המויק
את הארש הוא דיש עליו דין) ר' נתן אומר אפי' ואב וכלב (חובעין
עליהם דין שמים אם הויקו לארש, רש"י) ר' יהושע בר גוריון
אמר אפי' מקל אפי' רעוה הה"ד פי את על טבולו ואת מטת
שכמו שבט הטנג טו התעט ביום מתי ביום הדין אפי' אפי' אפי'
אף אינו טרק פתרון ליתן דין ומשכן דבן אחרן מהבא פי
הארש טן הפרס מה הארש טמן דין ומשכן אף פלים טמתין
דין ומשכן עכ"ל המדרש:

הנה כאן נ' דשט. א' דרק בלדס הוא השיך טיבש. ב' דגס
כבע"ח יס טעם אם הויק לארש. ג' דגס כדומס שיך
טיבש אם יזוק ארש על ידו וכדאמר אפי' מקל ט'. דש דרבני
המד אלה הם נ"כ במדרש קהלא עריב עם אפי' שלט הארש
בלדס לרע לו וקס נאמר אריא אין לך שהוא מחייב ע"י ארש
זה אלף ארש כיואל טו [וכן ל"ל ודולי גס בב"ר הר"ל ומיבא
ארש הראשונה דב"ר הר"ל הוא ט"ס] שא"י עת אפי' שלט הארש
(בלדס לרע לו ומזכיר דרק ארש השולט בלדס הוא לרע לו של
השולט דעמט משא"כ בע"ח ושאר דברים השולטים בלדס אין
ענשים) ר' יונתן אומר אפי' מקל אפי' רעוה מחייבין ע"י
ארש זה וכו' כדאיתא בב"ר רק דמה שאמר בב"ר כסס ר'
אחא נאמר במדרש קהלא כסס ר' חמא בר גוריון ע"ס:

הנה הדעה בג' הר"ל דאפי' מקל או רעוה נפלאה מהבין
וגס אין מבואר מהו טעם הדומס אם מויק לארש
ובלוקט קהלא קס יס עוד שטי גרשא ממה שהוא במדרש
דמחא הלימוד הנמלא במדרש אחא דאפי' מקל טו' מקרא דכי
את על טבולו איתא בילקוט וז"ל אפי' אפי' מקל אפי' רעוה
מחייבין ע"י הארש שפי' אפי' רעוה אפי' רעוה עכ"ל. ומז
ר"ל לפי רש"י ורשב"ע ומב"ן בקרא דשוקר דס הארש וגו' מד
כל ח' וגו' דקא' אפי' ממש שפגעט אם התרנג את הארש
לדבריה המדרש הר"ל גרי קאי עוד יותר גס אדומס וכדל"ף
משוקר דס הארש ונראה טונות דמפרס לקרא דכל שוקר דס
הארש יפי' מי שפי' ופי' דומס דמו יסךך והוא דלא כפי'
ברמב"ן באחר דקאי הכל על ארש הארש ומד כל ח' ארשט
היינו שארש הארש יומט ע"י ח' או שכן שם בטענה גלא
מפרטט וגס הוא דלא כפי' הספרט הר"ל וכמוכין:

הנה מפי דמוכין חילוקט הר"ל דעמט הדומס כדמיח לארש
הוא ג"כ מיחה וכדומה מן הלשונות דילין ל"י משוקר
דס הארש דמייב ב"י דמו יסךך הוא עוד יותר דבר משפ"א
[מובאן רפי' מעלה אל המוטאר בלוחות הקדוש ר' פתחם מקראין
ז"ל שכל הדברים שבטעם יס להם חיות ופי' הדומס כו' עשה
בלשון הסהור] והטונה שהיטון הקדוש שט הוא חיותו ובטע
בספרי ההכמה שאין לך דבר שאין בו גילוי קדושה ובדברים
האחרים והממלים הם בהעלם גדול וע"כ דומס אשר האמת
ארש על ידו מסתלק ממנו הקדושה שט [ונשאר טו רק קדושה
מועמט מתעלמת דל"כ לא ר"י אפי'ר להיות לו מילוח וכדוע
בספרי האכמה] והו' מיחה:

ועיין מנחות (דף כ"ג ע"א) מתיין לכל המנחות שגילוסות
בשוקרין ומשוקרין שלא ימתיין טו בטומס כפי' מלה מה'
החי' וכרש"י לומר הכשרונה ושומרה עכ"ל ואין חובין דאמתי
קרי ל"י חיות והאלם עפי' הר"ל הדיב חובין לנשן טו הקדושה
אפי' במנחה נקראת ג"כ חיות שלה ואם בלא ל"י מיטין ונפלאה
והקדושה מסתלקת ממנה הגס זה שילוק חיות ולכן המנחה
שמתקין אותה חייב פסול מיקרי זה חיות שמתקין את המנחה
והו' מלה מה' החי' וכן אכלים המומרים מיקרי כפי' משה'
חייס לעמט אכלים אחרים כ"י האחרים בס קדושה ונועמט
מהעלמת זה טעם אישורס וכדוע בספרי התנחה משא"כ דברים
האחרים מתייחסים יותר אל הקדושה וס כהם קדושה יהיה
יותר נגילה ולכן מיקרי חייס:

הנה מה שדמי למעלה בזה מסביר דמסא' אם אין מיחה
סבור מטעם טעם הכעלים והכרחי דאיטו כן מדליין
מחייבין ממון שויר סבור הכ"ל דלית' לשור ובגל כתייבשה
דאינה ראי' דהא תעלמי סם אינס טעם האור רק תעלמיין
בעלמא שבעלים תעלמיס מלי הכוק והעופ"כ איטו מסתלס
אלא מטש ח"פ [ופ"ט בתעלן (דף כ"ז ע"ב) נפלג עלי' וקטלוה
(הטעמים כגל על אפי' מהם והרעוה על שאמר שקר והתל
כס עשה) ועוד שם (דף ס"ג ע"א) וגמירי דפי' יחיב ארשט
ושיק (שוק שטמו שיקק) אפי' תעמט טו והא האור דמיב
כ"י כרבה וקריק אחא בגל (נפל אפי' גלל מן המדום) אפי'ק'
למתיי טו האור בידא הוי (ברזי וסקרן טו ולטיק לקה. רש"י)
ומוכה למארה להדיא דשיך טעמא ועמט כבע"ח]:

שוב נוכרתי דברי הגמ' ב"ק (דף ח"ב ע"ב) חיר או מן יגמ
או גמ יגמ (כחשפס הוא יעשה לו) לחייב על קטנים
כדוליס (שור שברג את הקטן חייב האור מיחה כהארז את
הגזול) והלא דין הוא הוואל ומייב ארש בלדס (חייב מיחה
לארש הארז את הארש) ותייב שר בלדס (חייב מיחה לשור
הארז את הארש) מה כשחייב ארש בלדס לא שאל בין קטנים
לגדולים (דלדס כהארז את הקטן חייב כהארז את הגזול)
אף כשחייב שור בלדס לא חטוקו בו בין קטנים לגדולים
ועד ק"ו הוא ומה ארש בלדס שלא עשה טו קטנים (הארשים)
כדוליס (הארשים דקטן שברג פסור ממיחה) חייב בו על
הקטנים כדוליס (דקטן שברג חייב הארז מיחה כאלו הכי
את הגזול) שור בלדס שפעה טו קטנים כדוליס (שור קטן
הארז דעו כשור גדול הארז דשור כן יומו קרי שור דכתי'
שור או כסב כ"י וולר וקריין כ"י האור יסקל) אפי' שחייב טו
על הקטנים כדוליס טו עכ"ל הגמ' האריך למיינעט וממלא
להדיא דשור שהמית את הארש דתיין בו דין ק"ו לחייב מיחה:

ואולם אם נאמר דעממא דאשמה"ד משום דאין הלמד
הממור מחכ"ר בטעם אפי' למלמד א"כ זה העמס
לא שיך כאלן ספרי הק"ו בא רק לומר דשור הארז את הקטן
חייב מיחה כשור הארז את הגזול וז"ל זה ודולי אפי' לומר
דהארז את הקטן איטו מחכ"ר כמיחה דהא הרביע קטן אינה
מחורה מהרביע גדול והרביע קלה ממנה וז"ל כיון דהארז את
הגזול די לו בטעם מיחה כ"ס דהארז את הקטן די לו בטעם
זה ואין לספק כאן בגל לומר דלרין טעם הממור יותר וכמוכין:

הנה עיינתי ומלאתי עוד גס נוד ארי' שהיה משפטים כ"א
פסוק כ"ח כ"ט דכתי' וכו' יגמ שר את אפי' או את
אפי' וגו' והמית אפי' או אפי' וגו' וכרש"י והמית אפי' וגו' לפי
שא"י כ"י יגמ אין לי אלא שפטיטו כענינה המיטו כשפטיה דמיחה
ובעשיה מתיין ח"ל והמית עכ"ל וכ"ס הר"א' וז"ל לא מלאתי
בשום ניקוס שנתרבו אלו מקרא דומיחית אלא כשהוא אחרו
עכ"ל הגמ' עשה רבי' עשה כעשיה נשיה ורש"י פי' בהדיא
כגמ' העמס משום דהו' דומיא דקין שטונותו להויק ואין האמה
לשוקר ואין הויק מתיי עכ"ל ז"ל וכ"ס הטר ארי' ע"ז ח"ל והו'
שהקשה על פירש"י דלמה לרין קרא הא כגמ' יל"ף ל"י זכח
סכרה לא קידי דס"ל דדוקא לענין טויקין דתיין מכת סכרה דהא
ג"כ בק"ו טעמא ממון כמו שכתבאר לקמן אבל כאן איירי לענין
טעם האור להמית אין ללמוד מכת סכרה ולק' יל"ף ל"י מקרא'
וכתחילי ב"ק דבא למילף במה הארז הגזול זה מהו הקטן הארש'
דבא אשמה"ד וחילתו דהו' לא ר"י אלא כשעם חלוקות או מיחה
אבל ממון סכרה לן דעושין שפיר ולטיק כדודאי לענין כיקין
אפי' לומדין הולדות מן האב אבל לענין טעמא כגון להמית האור
אין זה נקרא טעם ממון דהא לאו תעלומין הוא זה אלא היא
מיחה לשור עכ"ל ז"ל הנה מבוארה דעמו ז"ל דגס כמיחה שור
אפי' להאי בגלל דאשמה"ד וגס נראה מדבריו ז"ל דס"ל כשעמט

ודרו ג' כהונה בשם חולין (דף ק"ח ע"א) דלמא דתמן דשוק טוחא פטור משילוח הקן והמפרס טעמא משום דשוק טוחא לא מקרי נפול פריך ח"ל הגמ' ה"ג שתי נפריס חיות מתי חיות לאו שחיות כפך מכלל דלמא דלחו חיות כפך ט' וכרטי' חיות כפך דלחיות לפך טבורות ומדכתי' נפריס חיות מכלל דלמא דקמתייה נפריס ולאו חיות גיטא דהייט טחאות עכל ולהיל מוכן ג"כ ענין הדרס שחיות כפך והכונה כפשוטו דמה אהם מותרים וזה מורה על כוונת כס קדושה לך קדוים חיות משחיב הטחאות אינם חיות וכ"ל ויש לפרש עוד בלשון אחר דע"י אכילת הארס הם מתעלים ומקבלים מעלה וזהו שחיות כפך כ' התעלה אחר מקבלים נקרא חיות ומלא שחיות ע"י פך דרו"ק :

ודנה רחמי עוד כפסרי האיזו ח"ל האיזו הכמים ט' הכמכלט בשמים טחא שטו מדתס או טחא נגלג חמה איט טולה מן החורה וזהו שחיות וזהו שחיות ט' או טחא פרה זו אינה דתס ואינה מרסקת ט' או טחא חמור זה איט טעמן ט' וארי דברים ק"ו ומה אלו טחא נטשו לא לשכר ולא להפסד אס אויבס אין מקבלים שכר ואס חטאים אין מקבלים פורעניות ט' לא שט מדתס אהס טחא זכיתס ט' עכל ומוכח מדכרי ספרי אלה דשיך טחא ככטי' אלא דפורעניות ושונג ליה ב"י על הטחא וע"פ ילקוט קבלת רמז מתקפ"ח עה"כ ומורס הארס מן הגבחה אין ח"ל טחא מוכרס וזהו אינה מוכרנת ט' דל טחאדס טעל פכר על מעשיו והכסחה אינה טעלת עכל ומוכח לכאורה ג"כ כ"ל דשיך מטסה טוב גם ככטי' אלא דאין ט ענין קבלת שכר ויש לרמות וק"ל ובאחי רק להפיר :

ובגוף הדבר אי שייך במיתה קור דאמרי' רחמי עוד כס לכ טחא על ספרי להרמב"ם כהונס ט"ד טחאדי דברי הרמב"ם ח"ל ובשולין (דף ק"ח) אמרו דשוק טחא זה הנפש דכתי' לאחיי' לבי דיהא וקויו בי' וכערת הרע מקרני' ואין כשוק הוה כחוב וכערת הרע ומסקול יסקל האור נחתי' כמיתה אלא עכל הומומין מלפון מן וכערת הרע וזהו ח"ש טחא טחאנה הם מומתים ומלוח הסקלה או הסריפס חלק מן המלוח עכל ופ"י כ' הלב טחא ח"ל ואין זה הכרח כלל דמסקול יסקל האור לא היו שולין השוק טחא נוכרה ט סקלה וטחא לא היו נחיון ט מיתה כלל מטעם דאין טעשין מהדי ולק אמה טחא טוכרת הרע טחא טחוק טולל כישור כל עשי רע והשוק ג"כ נכלל ט עכל ו"ל ומדי' וטחא ט' מוכח דמסתפקא ל"י מילתא ו"י שייך ככטי' הא דאמרי' :

ואולם נוף דכרו ו"ל ע"י דמסקול יסקל האור לא היו שולין השוק ט' ג"ס דודחי' סקלה השוק האו מסקול יסקל האור ואפי' דכתיב שכר מ"ח ח"י ושוק כולא כן מילתא דאור טור מטבת וכמוכר ככטי' ברכות (דף כ"ז ע"א) ד"ה טנסקל תרעול וכ"י טראכ"ד כתיבש לעדיוט פ"ו מ"א וע' כ"ק (דף כ"ד ע"ב) וע' ילקוט משפטים רמז עה"כ עה"כ האור יסקל ח"ל האור יסקל וכן כהנה ח"י ושוק כולא ט דגמר טור טור מטבת וככרי העידו על תרעול טנסקל כיתשלים טחא חס הנפש עכל ומכון טק ברכות (דף כ"ז) ומוכח דהיה כן גירסת סילקוט בגוף הגמ' וע"פ דברי דברי האו טחא ט' הוא הלימוד ו"ש :

ורענין אי שייך טחא ושונג ככטי' ואי מיתה טור טנסקל האו מטבת ושונג האור על הטחא טל ע"פ כמילתא מטעמים דילוף דין איסור הגאה דאור טנסקל מקור מעלה טחוס ח"ל ומס אס עגלה טחונה לא מטחאה חס הארץ ולא מולקת חס הכיכנס כ"י היה איסור כהנאה טור טנסקל טחא מטחא חס הארץ ומסקל חס הכיכנס דין הוא טיהא אסר כהנאה עכ"ל ומוכח להדיח דאור טחא זהו הנפש טחוב טעמיה טחא ועבירה טפיכות דמיס ומכח אל האור לחסא טחון ומתקחא חס הארץ ומסקל חס הכיכנס כמו טחא טד דחוס טחמחא ט' דל"כ לא ח"י לו למחא ט' רק ח"י לו להטבת כחט פ"י חו"י או מטעם קין כעלמא דאין טס ענין טפיכות דמיס ואיט טחמחא ח"י ומדמחמחא ט' כהכרה דתכב טעמיה טחא ט' ומכון ולסכרת הכיכנאה הנ"ל י"ל ודחי' דמה טחאור נסקל האו טחמחא טונג על הטחא טד טלו ובאחי רק להפיר :

ועי כמילתא טס עה"כ האור יסקל ח"ל למה נאמר טר אלא יאמר ט' לי ברין ומה אס טחוס כסקלה טחוד לא יחא כסקלה ט' עכל ומוכח דלמדון מיתה טר מהדי ויש לרמות דאין זה לימוד מהדי דעשוד עמי ככלל חס הוא וכי כענין טענה טור יאמר טחוס טענוד גרע חולס למטחא דטכרטי' כהא דאמרי' דמקוס דלמור טחוד טע' אין מוככר כטונג החלוד אי"כ י"ל נמי דכין דעבירה טחוד חמורה טע' [אי טחא דשיך חמא ושונג ככטי' ונ"ל] אין טחכסר כסקלה וחלס י"ל דזה שייך רק כחוס וככך דמטכיר ט' דעס לחתך ד"ל דאין מוככר כסקלה רק טענא טחוד אחר מיתה ושונג לו טונג נחול יומר מטח"כ כשך דלא שייך זה ע"כ י"ל דכטי' טונג כסקלה האו טונג הנחול כיומר ולא שייך למיטת טלריך טונג חמור טע' :

ורענין ככטי' (דף ל"ג ע"ב) אלמלי טחוס ט' ויש לרמות ו"י מוחא ולא שייך חמא ושונג ככטי' רק דאור טחוד טע' וכוונה זה מורה על כוונת טרה עליו כח חלון טע' [ואס טחוד על המטחיה למה אלא כס טכנס דנילס ע' ברסס (דף ס"א ע"א) דמה טשך חייק וטכך וטוסס טחא מטחא י"ל רע ופי' כ"ק (דף י"ט ע"ב) ילמא קתקף ל"י ט' חס טעס מיתה טר כנסקל כ"י לככר ט"כ כח טרע טחא טחורה עליו וחכ"ס להפירך טה אי"כ וחחי' ולא שייך טמר דחא"ל וזהו טחוד ע"כ זה מורה על כוונת חס הארץ טל נחול יומר חמור כח טחודן אחר כהס ו"י ד' ל' כסקלה ח"ל דמה טחא ח"ל ח"ל רק כיומר חס אי"כ ח"י מיתה טחוד וסקלה טחא טכיסה כיומר טחורה וטחוק ובאחי רק להפיר :

ועי כהונס טחוד טוב וכלים חמור כח ח"ל ומכין דרש ונמי מיטאל וטרי' לטעלים טלמן על קדושת חס מן האגדוטיס מה כתי' כס ונל כמקרי' וכמטחחיון וחיוטי מטחית טח"י אלא חמור כטעם טחמור חס מלמד טחוד טחלוט טלמן לחך טחוד לקדש טחון על הקב"ה ומה טרע להס טל האגדוטיס חס וחיוס טרודו לטטר לא חסו חטגי טחמור טלמן לטריס כ"י לקיס גזירט על הקב"ה ט' טחאן אחר מה אס האגדוטיס טאין להס וסח אכוס ולא טריס טל ד' טחא טלמן ומפיו טעמן על קדושת חס לא חסו חס טל ט' אכריס יתק וטקב וס' לו וסח אכוס ונלטיט על קדושת חס טכ"י עכ"ל ומוכח ג"כ דשיך וסח ככטי' וסח' מטח' אל האגדוטיס ככ"ס כמטריס לחות מה טחמור טלמן למיטה טטר קדושת חס וע"כ לא חסו חס טחוד האגדוטיס טח' וע' פסחים (דף כ"ז ע"ב) ובאחי רק להפיר :

ועי טחוד טחוד טחא ט' ל"י כסס טקס ח"ל טור חס"ק (כעל סכר טקה) לטבת טור טקליל (לחשילין) יומר חלס למיטה מן הטכור כ' אחר טאין כ"י יולל לומר הטלס טח"ס מקבלת דין טכטט' טחוד כין וטקליל טחוד מן טאין טל יחא לומר טעלס עכל ומט"ל ג"כ רע טקן דין וטח' גם ככטי' ובאחי רק להפיר :

כ"ל טו אין טעשין מן הדין. חכרי קלס כטעמא דק' מילתא דאין טוכון מן הדין :

(א) ע' ר"י טכוס (דף כ"ד ע"א) ד"ה אין מוסרין מהדי טר ח"ל אין מוסרין מדין ק"ו אטפי' טחוס דן ק"ו טעלוח אינה לחוסר ללא עכל והוכח קלס מלפון ר"י דאין טעס כהא דאמרי' טחמא דק"ו חוס דן טעלוח וחיטי' טחא טעס וס' טרכא על הק"ו ח"כ מה זה ע"י ר"י אטפי' טחוס דן ט' אינה לחוסר ט' וחחי' אטפי' אחרנה חו"ל חוס דן ק"ו טעלוח אינה לחוסר ללא טל"ל [כמו דאמרי' טעמחא דק"ו טרכא ח"ג ח"ק לחימר וס' מוסככר וחחי' למוד דחיט מדי טעמחא דאין מוסרין מהדי דח"י כטונג חטורק חק סלחוסר אינה משרקת ונלמד כק"ו נמי י"ס לו למח' טחא טעס כין הק"ו וס' עליו טרכא ונמלא טאין טאין אחרנה יח"ל להיטי' וללקוטו דחיטה ומלקות כ"י אחרנה וק' מט"ל כס' נטח חודיס

בית

מערכת א

דאוצר

מאלי' לדברי האומר דמדה מסורה כך או לעשותה ושמה שפירכה על הק"ו שפיר קשיא ומתוכן :

ואולם לכאורה גם לעטם המארי' הר"ל ע"ן לא הומו דהא עטם המארי' הר"ל ש"ך רק כהא דאמרי'ד מארי'ד

הא דאין מוהירין מן דאין ארי לא יתכן כי עטם המארי' הר"ל דלענין האוהרה מה בכך שאלמד חמור ואדרכה כיון שאלמד חמור כ"ש שיש לו להיות מוהיר עליו שלא לעשותו ושפיר יש לזון האוהרה מ"ן ק"ו ורק לענין השונם הוא ד"ל דכיון דהלמד חמור מן המלמד ע"כ אינו מחכר בשונם אשר למלמד ולר"ך שונם חמיר קשי להתקשר בו אבל אוהרה שפיריש לו לעמוד מק"ו ומתוכן ועל כדרך דהא דאין מוהירין מה"ד הוא מסתמא אחרתא לא מטעם המארי' הר"ל וכן מלאמי כהנא בס' מרדכי הלכות לאמי הגאון מליסא ז"ל על מה' כריתות בחילתו דהא דאין מוהירין מה"ד י' לו טעם אחר בהכרח מטעם המארי' הר"ל והוא ז"ל מנריח זה עם מה' דבבבב (דף י"ז ע"ב) אמרי' ראש"י למאן דס"ל עמה"ד מ"ח אין מוהירין מה"ד ומואן דס"ל שונקם על כדרך ל"ל טעם המארי' הר"ל ואפי' ס"ל אין מוהירין וא"כ על כדרך הא דאין מוהירין אי' לי סתמא אחרתא עכ"ל ז"ל בזה ולפענ"ד אין טו"ך לרא"י כלל בזה דהרי נוף עטם המארי' ז"ל לא יתכן כלל ואין לו התלה כלל לענין האוהרה וכמו שכתבנו וא"כ לכאורה כהך דקדושין אכתי מקשי גם למארי' הר"ל דהא כיון דכתיב לא הכערו אש בכל מושבותיכם ביום אשבת אי' כיון דמוטבות משמע רק אי' לר' ישמעאל אש כן הרי גם אוהרה לכה לר"ל וא"כ אכתי מקשי דמה מהי הק"ו דמה מומו קלה ט' הא אין מוהירין מה"ד ומתוכן וי"ל דבבבב הרי גם הכערה היא בכלל המלכות וא"כ הרי יצנה באוהרה כללית ולא תעשה כל מלאכה ובאוהרה הכללית דלא תעשה כל מלאכה הרי לא נאמר מושבותיכם וא"כ זאת האוהרה הכללית הרי יצנה שפיר גם בחיל אלא דלמי הק"ו הייתי אומר דקרא דלא הכערו אש בכל מושבותיכם אפקי להכערה חכלל האוהרה הכללית והוא מיישום כפירוש במושבותיכם אי אהה תבעיר אבל אהה תבעיר בחיל וא"כ כיון דמהי הק"ו לומר דהאי מושבותיכם לא להכי אתי טוב שפיר קמה לה הכערה בכלל האוהרה הכללית דלא תעשה כל מלאכה אשר ישנה בפשיטות גם בחיל ואין אוהרה הכערה נלמדת עמה בק"ו כלל רק היא מפורשת בקרא דלא תעשה כל מלאכה ומתוכן ולענין מה דילמא הכערה למדושה זה שפיר ניהג גם בחיל מ"ח דלמ"ד דללאו יאלח אי' הרי יאלח לקולא לומר שאין בהכערה ניהיה וברח וא"כ הקולא דהא דבבבב שפיר גם בחיל ולמ"ד מ"ו דלחלק יאלח ע"ז לא קשיא לא מייבטי' אש נאמר דחילוק האוהרות לא מייבט אוהרה מה"ד כיון דהוא רק חילוק האוהרות של אוהרה הכתובה כבר בפירוש ואיננו לימד של אוהרה מחדשה אי' הא בפשיטות ל"ק אלא אפי' נאמר דחילוק האוהרות ג"כ נחשב לימד אוהרה מה"ד כיון דלמי הלימוד היי'י אומר דאי' דק אוהרה אחת על הכל ועשה ע"י הלימוד מה"ד אט' אומרים דש אוהרה מיוחדת על כה"א וא"כ האוהרה המיוחדת בכל אהר ואחד הרי נלמדת יאלח מה"ד ע"ז ג"כ ל"ק דהא הא דבכערה להק' יאלח הוא רק לענין סתמות ומבטא בשבת (דף ע' ע"א) וא"כ הא לא ש"ך בזה כלל הא דאין מוהירין מה"ד דתעלה הא לא בני אוהרה וכמבואר במטה (ד' י"ג ע"ב) ואולם ע"י' י"ג דהא דבבבב הכערה לתקן רק לתעלה בשבת עם נראה דוהי רק לז"ך וליבא מומו בשבת משום דלאו סמיכתא לאוהרה מיהא ב"ד אין לוקן עליו מארי' כהך דקדושין דהא מ"מרא דר' ישמעאל ואי' הא ס"ל בבבבב (דף י"ג ע"א) דחייב מיהא ב"ד יען בכלל מלקוח ארבעים וא"כ הרי לר"ך החילוק גם לענין מומו ע' דש"י מומו (דף כ"א ע"ב) דהי ואין חילוק מלאכות ב"רע וא"כ חלקות הא טוב שפיר בני אוהרה וא"כ הרי הדקיל ומתוכן ואולם י"ל בפשיטות שפי דל"ש כאן כלל הא דאין מוהירין מה"ד דוה ש"ך רק היבא דאי' כאין ללמוד את האוהרה שלמה מק"ו משא"כ כאן דאי' אימרים רק ומה שאר מומו שפי' קלות טהרות האוהרות האמורות כהן בין כה"ך ובין בחיל שבת שפי' חמורה אי' ד שמתכוונ האוהרה בה בין כה"ך בחיל שבת בחיל וא"כ הרי הק"ו מגלה רק דאוהרה האמורה בשבת קאי גם אח"ל ואין כאן כלל אי'פא לימוד אוהרה מק"ו וזה ע"ד שפיר מה' דבבבב (דף ס"ח ע"ב) דאמר ובי מוהירין מה"ד ומשני גי'לי מלאח

בעלמא הוא דאין סי' שר יוצר רק גי'לי מלאח בעלמא מהתם ע"ס וחבין אש' ק' הרי'ק לאומה'ט דהי' דקדושין מוכח כפסם המארי' הר"ל כהא דאמרי'ד דק' עטם המארי' הר"ל דלא ש"ך כהך דקדושין לענין שונם מארי' שאר המעשים הא ש"י'י שפיר וכל' וא"כ נאמר המעשים הא מקשי שפיר דמאי קאמר שבת מק"ו אח"א ט' הא אמרי'ד ור' ישמעאל ס"ל כה"א כירחמי יבמות פ"א ה"א דאמרי'ד ע"ס ובבבבב רק להעיר :

דע ומה שכתבנו למעלה דכרי' דמ' קדושין (דף ל"ז ע"א) הר"ל ס' מוכי'ם אמונתה דכ"י' בהכערה הוא רק לשיטת רש"י ע' דהי' וד' ענת מארי' לשיטת המוס' ע' קאי אקרא דכתיב שבת הוא לר' בכל מושבותיכם וא"כ לא יתכן הפירוש הא' אשר כתבנו לענין האוהרה משא"כ רש"י הק"ו קמה לה הכערה באוהרה הכללית דלא תעשה כל מלאכה דהא מיישום דמוטבות דכתיב בקרא שבת הוא לר' בכל מושבותיכם קאי נמי אבל מלאכות שבת ומשבת גם של אוהרה הכללית הר"ל ומתוכן וא"כ הרי גם לאוהרה הכללית הר"ל אש לרי'ק לז"ך ק"ו לשפיר' טענה גם בחיל ואולם הפירוש כה' אשר מלוט למעלה דכאן לא ש"ך הא דאין מוהירין מה"ד כיון דהלימוד מה"ד מורה רק ביום האוהרה המעובה כבר בשבת מושבת גם על חיל זה שפיר ש"ך גם לשיטת המוס' הר"ל ומתוכן :

דע דגם לשיטת רש"י ז"ל אכל מומו לכאורה ק"ה דמפאה מושבות דכתיב בהכערה ה' הרי' דגם שאר המלכות ס"ן לא יבאו בחיל דלא"כ כל לר'ע לענין הרי' שבת פנאי' ו מושבות בהכערה וטענה בין כה"ך וכן בחיל ומדאמר סתמא הרי' שבת שא' ו מושבות וטענה בין כה"ך ט' מוכח דהרי' ה' על כל מלאכות שבת דלא יבאו בחיל ולמ"ך דמיל' הא הא כיון דאוהרה הכללית דלא תעשה כל מלאכה לא נאמר בה מושבות אי' הא ס"ל בהכערה יאלח לז"ך דכרי' סתם כמטבות דכתיב בה למ"ד אלא טענה מיל' וא"כ למ"ד ב"רע' (דף ע"ב ע"א) דכרי' שפיר לז"ך דכרי' סתם כלי' נמי לא נמר חיי'י' אי' הרי' ל"ם ל' למ"ך שאר מלאכות מהכערה אלא יבאו בחיל ובבבבב רק להעיר :

(א) י' להעיר למעט המארי' הר"ל דהא דאמרי'ד הוא משום דהלמד חמור ממלמד ולא יתכר בשונם המלמד ואין להעניש בהם משום כה"רין (דף ע"ג ע"א) דל"ך דחוק אהר חבירי לארעו ניטן לכ"ל כגשש (ימתן להל' את כה"ך ענבשו על חדק) כה"ך משה' המארי'ס ומה שפיר' מחדש' אלא לאו להעניש אחרת' משה' ניטן להל' ענבשו חדק אהר חבירי לארעו עכ"ל ופ"ך וכי ענבשו מה"ד ט' ובבבבב לעטם המארי' הר"ל מ"ד קשיא וד' עטם זה לא ש"ך רק נאמר שונם הא לבבבבב טענה מארי' כהך דהרי'גם חדק לאו כה"ך כשהי' כלל הוא שארי' ע"י'ן לא אהר את כה"ר'א ואמרי'גם דל"ן ח"יה' הרי' ליבא שונם ח"יה' ודרי'גו' הוא רק עטור אל'ה הגרדף ודלמ"ך דיתן להל' כגשש וא"כ מה בכך דלא י"י כשהי' לז"ך כה"ר'גו' וד' אין אש חשדן כאן כלל על כשהי' רק הרי'גו' אהר עטור אל'ה הגרדף ומה דל"ך ש"ך כהך למ"ד דלא יסי' לחדק כשהי' כה"ר'גו' וא"ו חלה לכה"ך מש"ד מארי'ג' ומש' דמחכר' כתי'ת' כ"ד ולע"ז :

דע ולמעט המארי' הר"ל י' לחדש ג"כ דבבבבב מומו לא ש"ך כלל' דאמרי'ד דהא ע'ט ע'י' חן פניה' עטור כשהי' כלל כרי' שיהכר' של ח' ע'ט ע'י' כרי' כשהי' עטור הא חן ו ח"ו ח"יה' כלל ודיתת' רק על ע'ט שו'ש ומבטא' כה"ר'גו' (דף ע"א ע"ב) כמסקנה בן סו"ת' מ"דן על ע'ט שו'ש ימות' וד' ואל' ימות' חיי'ב ט' ובבבבב ע'ט (דף ע"ב ע"א) כרי' רי'גו' אהר וכי הפ'י' שאל' זה הרי'גו' כהך וקמה ח'י' לז' י'ן האי'טק' אהרה טרה יאל' לב"ד לישקל' אלא הגישה טרה י'סוף דעשו' על בן סו"ת' שסוף ענמ' כה'י' אכ"ו ומבבבבב לימוד' וא"ט מווא' חל'ה לפרק' דרי'ס' ומלכס'ס' אה' כה"ר'ת' אהרה טרה ימות' וד' ואל' ימות' חיי'ב ט' ופ"ס' ע'ט (ד' ס"ח ע"ב) דפ"ך אקשן בן סודר מל'ג' דעמוד וקתמיה' ב"ס'ם ה"כ'ה' אהר'ק' דענ'ג' הכתוב (לקשן) דהכ'ה' בני' קרא למי'פ"ר' ומשני' אש' כה'י' קאמר' א"ו בן סו"ת' על חקש' נהר' על ע'ט שו'ש נהר' יכ"ו'ן דעל ע'ט

לוקח [וזה שלא הכנת הפך עה"מ ויל עס שהכין עס דנס
 הך דמכאן אתה אומר כו' הוא עדין מדברי ר' יהודה] וא"כ
 י"ל דר' יהודה לית ל"י בלחמ סגרא הגיל דמלקוח דמשיב הוא
 על עס שיש וס"ל רח דהוא מאוס שונע על החמא כשאר מלקיות
 שבזרה ולכן שסיר יליף מכאן דלשאלות לוקין עליו וכמוכן
 וא"כ פכים לסגרת הספרי בגיל הנה קמו דבריש דתש"ר
 עמ"ד וכמוכן. [ודע דשגומא דר' יהודא עס הספרי הגיל י"ל
 בפשיטות עפ"י גמ' סנהדרין (דף ע"ז ע"א) דתסס ספרי ר"ש
 וא"כ י"ל דלעממיהו אולי עפ"י פלוגתאם בסנהדרין (דף כ"א
 ע"א) דר' יהודה ס"ל דלא דרשי טעמא דקרא ור"ש ס"ל דדרשי
 טעמא דקרא וע"כ ה"נ ר"ש לעממי דרש טעמא דמלקוח דמשיב
 דהוא על עס שיש וכ"ל ור' יהודה לעממי דלא דרש טעמא
 דקרא ולכן אין לו לדורש טעם זה ולהלוא מלקוח דמשיב מכלל
 שאר מלקיות למחר דמלקוח דמשיב הוא על עס שיש ואין לו
 אלא טף דרין כהאמר בתורה דמשיב לוקח וע"כ שסיר יליף מיני
 דלשאלות לוקין עליו:]

ד וסדרהו וזה דבבן ס"מ ומשיב (לסגרת הספרי הגיל)
 דידוין על עס שפס. ענין כהו מה"ד י"ל עור כן
 בפשיטות עפ"י גס שלא עפ"י טעם המהר"א סנהדרין הגיל
 בזה דאעשה"ד רח נס לעממא דמהו סמורה קן ג"כ י"ל
 בפשיטות קן דרין דהס ידוין על עס שפס אי"כ ה"י אין
 המלקות חסות שונע על מה שפס כבר רח הוא חסות וכסרת
 תקנתו דמתימן ומלקין אוחס כדי שימות הבן ס"מ וכו' ולא
 יוסף המשיב לחסות חסות עלומים עפ"י וא"כ י"ל דמיתה
 ומלקות כ' ה"י לאו בכלל שפסין הן כלל כיון דאינס בתורת
 שונע על החמא כלל רח בתורה תקנת האדם על העמ"ד וע"כ
 לא ק"ל עלייה כלל מדה אין שפסין מה"ד וכמוכן ובאחי
 רח להעיר:

ז כס' ששמת העמקים (כלל א') כ' שאל אוחו מחכיל אחר
 לרעה האומר דעממא דאעשה"ד מאוס דקמח י"ס פירכא
 דאי"כ איך שפסין ק"ו להקל ע"ס והנה כבר כתבנו סגרת וזה
 כס' לב שמה על פ' המנוח להרחיבם בשורש הב' ע"ס שהביא
 דברי הרמב"ן עס ק"ו ולענין שמיית פסח שדוהה סבת אחר
 להס כל לוקי בתורה נהי דג"ס לא גמריש ק"ו איביע לכו למיין
 אחר ק"ו פירכא הוא הגה שמה"ס חכמהו משיב שלא דרשו
 מעמ"ד ק"ו לחלל שבת בפשיטת הפסח בק"ו מן המחד ששמות
 האלה דכ"ר שפסין במורה הן עכ"ל וכו' ע"ז בעל לב שמה וי"ל
 ומשנ"י הא איבו (הרמב"ן ז"ל) כ' מו החס וי"ס עס המדות
 האלה מנאים ומנאי הק"ו שאין שונעין ט לא מלקות ולא
 מימת כ"ד ט' וכדבריו כן הוא ודלוי דהלכתא פסיקתא דרין
 שונעין מה"ד ודמחא על עלמו מעמ"ד ט' דאי"כ מה זה שאמר
 כלל לבני בתורה איביע' לכו למיין ק"ו שמהו ששמת הפסח
 את השבת כ' אס אין בק"ו כה להביא שונע ואי"כ ק"ל במלקות
 איך י"י ט כה לרשות שבת שחומר ושק"ל ככל המורה טלה
 חייבין עלי' סק"לה. ו וודלוי קו"י הוא ולא ארע לה חרוב
 כסן לרעה הרמב"ן אבל לפי דעה הרב י"ס לתרן דאעפ"י שהוכיח
 להס ק"ו לרעה בשלמא ה"י אומר להס כן ולא על הק"ו אחר
 לסחור אלא על משמעותא דקרא כו' עכ"ל ז"ל הגה דס"ל
 לבעל הבכ שמה לפי האמת דרין עושין ק"ו להקל בשבת להמיר
 מלאכה שבת מק"ו וקן שוכא מיומה (ר' פיה ע"א וע"כ) דיליף דפי"כ
 דוהה שבת מק"ו ומיבמות (דף ז' ע"א) וסנהדרין (דף ל"ה ע"א
 וע"כ) דרשי למילק דמיתה כ"ד וקטורת מן מלטה דתו שבת
 מק"ו וע"כ ובאחי רח להעיר:

ח שוממי שפס' נקרא תורה חסר והוא ספר על כללים כ'
 שטעמא דאעשה"ד דהוא מאוס דק"ו לא ה"י משרש בתורה
 ולא דתי לחסותה עכ"ד ואין ה"ס' הנה כ"ד ליעין ט והנה
 העשס כזה ימכן רח במלקות ולא בימת כ"ד דאי"כ למד
 מחסותה וע' המורה (דף ט' ע"א) אביי אומר טוב ברע לק
 טוב כסוב לכ"ס ור"כא אחר אעשה"ד ואביי אומר ל"י הוא לאו
 דיהא הוא מי גרע טוב מרע וי"ל דאביי לעממי דס"ל דכל ק"ו
 כה"ג חשוב כמפסד ע' סנהדרין (דף פ"ט ע"א) דס"ל לאביי

עס שמי' נהרז אפי' קמן נתי ט' ה"י דקמן נתי דלאו בר
 סגרה הוא כלל דרין כו דמת לגיזוק כסרה ואעפ"כ ה"א דיהמייב
 ע"ס שיש וע"כ עס (דף ח"ו ע"א) בגמ' דאמר חז"י כ"איש
 חסא חספס חיה אחי' תיבת חסא למשטי כן ס"מ ח"ל אגו'
 חסא מי טעל חסא נהרז יאל כן ס"מ טעל שס שיש נהרז
 ס' עכ"ל אגו' ה"י דהינה כן ס"מ איננו לכסרה על חסא
 אפי' עכ"ל כלל רח ע"ס שיש וא"כ הא לא סייך כ"י טעם המהר"א
 בגיל דרין דחומר לא ימכר בשונע המלמד דמה כק"ו דלא
 ימכר הא בלח"ס אין התנה לכסרהו כלל רח ע"ס שיש
 עלה יוסף לחסות יומר וכ"ל:

י ודבן ס"מ נתי ס"מ דהלאו דהלאו חסור מתלמד ועבר
 עבירה נחלס יומר אולי אין הערה חספס שוד
 להקמח כלל ואין מדיכשו מייס פטר הקמח כ"י שימות וא"י
 ס' ובסין הא דלעממיהו לרשע ימות ע' ב"ק (דף ט"ט ע"א)
 וי"ל סגרא אחרת דרין כסן כסן סוד דין ק"ו כלל חה
 לפדס האכ"ד בפירושו לסגרא מרשע טק"ו כ' כ"י י"ד וי"ל
 ואפי' דק"ו הוא אפי' אינטיך קרא שא"י אין לו כעמ"ס לרין
 מק"ו כ' טלס גירוח חל"ן הן פכ"ל ועמ"ס בכלל ס"ס ולפי'
 לפי המנוח בירשמי סנהדרין כ"א ה"א כל אילין מילייה לא
 מסהכתי דלא חילופין (כל הדברים אעממ"ד כסן סודר הס בהישך
 מן הסגרא) חרע ל"ן סהא כן מ' ה"י כדון שיהא חייב כסן או
 הכה ה"י אומר הכה (שאין דרכה כק"ו) ופסרה טרה את הכה
 וחיבה את הכה מ' ה"י כדון שיהא חייב כסן או הגזול כ"י
 אומר גזול ופסרה טרה את כגזול (כיומר משקיף וק) וחיבה
 את הכסן (חמט משיבו"כ ב' שפחה ע"ד שיקף) כ' ללמד טעל
 איך אלא עבירה חל"ן עכ"ל בירשמי וא"כ כיון דדי"י כן סודר
 טלס גירוח חל"ן קן טוב אין לחן כהס דין ק"ו כלל וכדברי
 המהר"א ובאחי רח להעיר:

יג ור"כט זה וכל סהא דרין על עס שיש ואין העמ"ד
 כ"י המעשה שטעס כבר ח"י שונעין ט מה"ד י"ס לחדס
 עור דנס במלקות ומילי' עס רע שונעין מה"ד חה עפ"י סס
 שחלמי' כססר ק"ד עב"ה כ' חלל עב"ד וכו' א"י וסנאה וי"ל
 ובחדס וכו' א"י וסנאה ר' יהודה אומר אס כה עליה לוקח
 ואס לא כה עלי' אי"ט לוקח מכאן אתה אומר עבר ארס על
 מטה ק"ה שיש לעטר על מלטה המורה עבר ארס על וזהנה
 לרשע וע' שיש לעטר על לא תקוס ולא חסור ועל לא תסא
 את איך מד איך עתך מד קב"ל לדי ששטת דמיס כו' ע"כ
 ע"ס סגרה להקשות על המהר"א הגיל וכתב לבסוף כסונת
 כמדרש ומלקות זה (על משיב) אי"ט לפי שהוא הוליה עס רע
 אלא שיש לעטר על עבירה חסרה ויומר טוב הוא שילקה
 וכו' ולא יליקף חייב ס' עכ"ל ז"ל:

יד דברי המהר"א בגיל שהביא אינס כמדרש רבה ומתחמא
 גלמשי רח סס כספרי על הכסוב הגיל עפ"ה והנה
 לפי הבנו וי"ל דברי הספרי ומלקות דמשיב אינט על חסא
 סהא חס"ר כעלס רח על עס שיש דמוכב שילקה וכו' כ' י'
 וסך דבן ס"מ דק"ס סנהדרין הגיל אי"כ נס לענין מלקות
 דמשיב רחי למד דמשיב וכמו שכתבנו כן לענין כן ס"מ
 וכמוכן ואלס טף הבנו ז"ל הגיל דברי הספרי ג"ס מעמ' חסות
 (דף ד' ע"ב) דר' יהודה יליף דלשאלות לוקין עליו ממשיב ע"ס
 [ועפ"ה בגיל ע"ה שיהר דכ"ו עס טה המוה"ס חחד גמח'
 מטה הר"ל ומח' כחוטות (דף מ"ו ע"א) דס"ל לרבנן דר"א
 באמת דרין דמשיב הוא כין ככעל וכן בלא כעל ולענין] ואי
 דהא ח"י רחי' הא כמשיב שמי' לק' אפי' דרין ט חשקה
 כין דהמלקות הוא על עס שיש וכמו כן ס"מ דעלס חסות
 אי"ט רחי' למימה וכ"ס' סנהדרין הגיל וכו' כשכ"ל שאכל הרשימר
 כד' ט' ואעפ"כ שטעס טרה מיהס על עס שיש אי"כ ה"י
 נה דעלס חסות אין רחי' למלקות מאוס דרין ט חשקה עכ"ו
 שפ"ד שטעס טרה מלקות על עס שיש:

יז י"ל דהא דאמר כספרי הגיל מכאן אתה אומר עבר
 ארס על מטה ק"ה שיש לעטר ט' אינט עור מדברי
 ר' יהודה רח הס דברי הספרי עלמו והוא המהר"א עפ"י ודברי
 ר' יהודה הס רח אס כה עליה לוקח ואס לא כה עלי' אי"ט

בית

מערכת א

דאגער

עבד ז'ל דערין מידע גחל דער הגלגל בקו ותן הכתוב או מתייחס הדבר הוא אל סקו לבר ונקרא דבר הגלגל בקו וז'ל בעפע דכיון דקו הוא ענין סברא וכטער ג'אח הקדום ע"כ שפיר נקרא סבר דבר הגלגל מקו והטונה דגם ז'לי הכתוב הייט ידעין זה מסברא [ע' הוגמטו נכ"ח ע"כ מאיסרי חוכה ה"י וע' לקח טוב כלל ו' אות ד'] וגם הסברא קדמה בעפע אל המקרא סברי יחקן שלא דעם סאדס את המקרא ואעפ"כ דע את דין והדבר הוא פסאט סיוע מתייב מסברא וע"כ מליט נגח' בכמה זוכתי דליף דבר מסברא ומקרא ואמר אר"ס סברא ואר"ס קרא ומקדים הסברא אל הקרא ע' שטענות (דף כ"ב ע"ב) וקדושתן (דף ל"ה ע"ב) וסאנה רבט וע"כ שפיר גתייחס הדבר הגלגל מקו ומכטוב אל סקו כיון דהוא בלימוד הקדום ומאשפן בעפע :

ואר"ל כ"ו יומן רת' ז'י כיוח דענין הסברא אחר בקו הוא סברא נחודס הקא"כ לעמט סאמר רל ק"ו י"ט ע' חגן פירכה א"כ די און קום סברת קו נחודס קו אר"ס ודלוי דאס י"ט ע"כ דבר ב' ליתמיס ליתוד מספן ולימוד נחוד דאן לט להגיה את בלימוד נחוד ולייחס הדבר אחר בלימוד החספן וק' אס ק"ו הוא ליתוד נחוד בלימוד דקרא אלא הוא דאשפודר הוא מודע מסורה ק' או פסוס דהגלגל חמוד ממלמד וז'ט מחסבר בעפע סתלמד ומחוסה אגל דבר אר"ס שטוב סתלמד בקו הנה בלימוד הוא ליתוד נחוד או אר"ס י"ט לייחס הדבר סתלמד אחר סקו אר"ס דאית ל"י קרא כיון דגם סקו הוא ליתוד נחוד והוא קודם בעפע אל סקרא או דססונה דגם ז'לי הכתוב הייט ידעין זה מסברת סקו וכג'ל דו"ק סיסב כ' א לבאור דאית נחודס דאן מודע סקו מודע מספסוק דלוי איתא אר"ס בשום אופן לנתיב מקרא מסודת ולייחס הדבר אחר ליתוד מספן ומכונן בעפעות :

ואר"ל י"ל ונהי דעם על קו חגן פירכה ער"ו סיכא דאיתא קרא כמו סקו או א"כ לא מספיק בעפרכא כיון דחזאן את דהדין דין אמת בלויט ע"כ א"כ עת' עילין אר"ס פירכה על סקו וסגס הקו אחיזי ונחוד דאן עילוי פירכה ואמסס זה חזק וספיר וז'ל לסיחם שס על סקו פירכה וז'ט סברא אחיזית וט"ק דהין גו"כ בעלמא הוא ומכונן ועד כתיבטט דעברי האר"כד אר"ל די בלויט חקיקוס אר"ס רחא דודת סקו הוא מודע נחודס דהא אר"ס דספרא אר"ל די ב' בלויט פירכה וכדאמר ומס לנחוס מחספאט ישראל ע' ומסדס סא דערך קרא וז'אל י"ט פירכה על סקו וז'י מודע רייחם אס דהין סתלמד אחר סקו אחר אר"ס בלויט קו פירכה הוא וז'ט קו כלל ודודס י"ט לבאורס דאית מוס לריעות ססברס וכג'ל די קו י"ט ספן פירכה וז'י ב'אח סאוס דדיס אס דין קו י"ט לט פירכה עילוי א"י נס לסיפן י"ט ספן דקרא סקו הוא טוב וספירכה אשט מסיבין עילוי ל"י פירכה הוא י"ט ע' עשוס רכחט אשט מסיבין אס סקלט כיון סקו הנה כנה י"ט לט לחסד אס סקלט כפירכה אשט מסיבין על סקו ח"פ וע"כ י"ל דכיון דעם מקרא כמו סקו ע"כ זכר סכמה לסיפן סקו סתמה אס סקול י"ט סא סוב וספירכה אחר עילוי י"ט ע' עשוס סקלטי ערע לט וע"כ ספיר נשאר סקו כחוקס מואר"כ אס סאמר וכל דיני סברתט נחשבים תחוקוס לבחורים א"כ די נס פירכה סקו דספרא אר"ל סא נחודס וז'י חזאן דך אשפ"ר לייחס סדרי סתלמד אחר קו אר"ס. [וא"כ] כ' נס סטעמטס האמורה כוזא דעברי האר"כד חוקקס כג'ל דלכתי ענין סקו סוב והסדרכא עשוס דילתא נס ספירכה סובס וקרא גו"כ בעלמא סא ע"כ לחודר סטסא י"ט לנחוס סונס האר"כד ק' אר"ס ספירכה סונס האר"כד ערע זה סוכחה מודעי האר"כד דספרא דכתיב קרא א"כ מתייקון אס ספירכה לעפעות דל"ג חזאן דאית לייחס סדרי אחר קו על אר"ס ע"כ סקו עילוי פירכה ח"פ וז'י כיון דלסיפן אן פירכה על ספירכה ואעפ"כ אס מתייקון אר"ס לעפעות מזה מקרא א"כ ערע די חזאן אס כזה אר"ס דיני סכחוסס אס פירכה נחודס כיון ע"כ מליחא אשט מסיבין פירכה על סקו והא עשוס ואעפ"כ אן אס מתייקון עשוס וז'י א"כ י"ט לט לרין מדין פירכה נס על דין קו וי' ס' ספירכה בעפע פירכה

דכיון דליתמיב ק"ו למודס כחאן דליתמר ליה דמי וז'י קרא לומר כה אחר ד' ע"כ וסס איירי ניכ בקו כ' הא' דחמורה ע"כ דל' איירי בק"ו סהא כחמסנת קולא ומורא ומס פלטי שט לו קולא סלוייה י"ט לו חמורא סלוייה זה אר"ס לו קולא סלוייה כ' רק איירי בק"ו ומס עילס סל' ס' אלא לעמוד אס כג'ל כ' וסייט ק"ו כ' הא' דחמורה דלטו מי גרע העשוס טלמו מחסייט ע"כ' כסגהדין וע"כ אר"י לעפעתי ספיר ס'ל דנקו דכנה עונשן מ"ה ועמ"ס כזה בלקח טוב כלל כ' וי"ל ע"כ דל"כ לעפעתי דס'ל כויר (דף ל"ה ע"ב) דלוקן אלא סככלוט ולא כע"י דמי' דלאו דחסימה וע' פסחים סל' פק"ב וז'אלס לר"י נס אר"ס נחוד סהא כחמסנת קולא חמורא די רלוי סה"י עונשן וכחא' רק להעיר וע"כ כעסר' מסת סג"י דיבט' ולא ביט' וכ' דחלוקת דחיבי כריתות לא ילפי' לר' לר"ס לקט מחסימה רק מלטיי מלטייך ולא כע"י כה דמי' דחסימה וע"כ הנה למקדס סמא לוקה אר"ס דקדמו ע"כ מחאיב בלויט סקדמו עשוס בעלמא ס'ל לר"ל דאן לוקן ע"כ פסוס דל' דמי' לא"י ללאו דחסימה ע"כ ולר"י יומא דנמלקות דחיבי כריתות יסבור ר"ל דעונשן חסד וכחא' רק להעיר :

ב ע' שנה (דף ע"ו ע"א) ג"ד עשה מהם מדעתי והסכים הקב"ה עמו הוסיף יום אחד ופרש מן האשכ"ח ש' שנים מן האשכ"ח מתי דרש נשא ק"ו בעלמו אחר ומס ישראל סל' ריברה סכנה עמק' אלא עשה אמת כ' ומג'ל דסכסיס הקב"ה על ד' דכתיב ש'ט לכס לאהליכס וכתי' וז'מה סה עמוד עמודי' ונחודס ומס ח"ל וז'יח מתי קאמר דפרש מדעתי דארייתא סא דקו ניתן לידרס ער"ל ורנה בנוף הקב"י האת דחודס חיקרי מדעתי י"ל דקו די סא רת ענין סברא אר"ס ח' מסג'ו וע"כ חיקרי ספיר מדעתי וע' כלל י"ט סהבאור דברי סבור אר"י פקח' מספסיס דכל אר"ס עונשן כ' מסת ק"ו א"י נס מסת סברא אן עונשן כ' דסברא ור"ן ק"ו אר"ס ע"כ וע"כ דאית דקו סא רת ענין סברא דהא נס ככ"כ דין דין ק"ו ע' ספרא ע' לו כני ישראל מוחרין על סהלב וז'י סססיס מוחרין על סהלב ס'טל והלא דין סא ומס אר"ס אר"ס חיקרי עילוי כרת ויסורו טוב ככ"כ ישראל חלב סחיבין עילוי כרת אר"ס דין כ' ח'ל כני ישראל כני מוחרין על סהלב וז'י סססיס כ' עכ"ל :

בבבבבב דלוי מיטפא הייט אומר דע"כ מסודר על סהלב מקו ואח"כ סא כ"ח לישראל ניגיה ולא לערס וז'י די לא נחמו י"ג מודע דרס דקו סא ספלס לערס וע"כ דקו סא ענין סברא וספיר נחוד נס ככ"כ ואעפ"כ סל' נחודס לייט מודע דרס כיון סהא דבר ססברא מתייב [וי' לר"י ער"י כזה וז'כ"י' ואמסס כהא דאמר וסכסיס הקב"ה עמו אר"י יוקקס דלמה לר"ך להסכמה ומס ענין ססכמה כיון דקו בלויט דארייתא סא וקקסיס סטוס' ואמסס לריעות ססברס דהא דאשפודר סא מעפעות דע"כ פירכה א"כ סא חיק' דאן דין ק"ו נחוד רת חיק"י דהא ק"ו ס'כא א"כ י"ל סה כוזנת וסכסיס הקב"ה על ד' הייט סתעלה ל' סקרו סא ק"ו אחיזי וז'י עילוי פירכה וז'י נס ככ"כ :

ב דאיתו כע"י האר"כד על ססברא ערע ל' סקו י"ז ח"י ססברא אר"ס אומר כ' סקול י"ט ואמר לכהן תן ל' מן כמנה סאול אחר ל' ומס אס כמקוס ערע כח' כמחוקק (סמקריב אר"ס כג'ל וכן ערעל ועטודס וערע ע"ל) דחיקך מחספא ישראל (רכתיב סכ'ן המחטא אר"ס יאכלנס י"א סטל יוס אר"ס רלוי למיטוי) מקוס סהרע כח' כמחוקק (דמסנת כח' סל' ליל וז'ן ל' כה אכילה כלס) א"ס דין כ' אומר ל' ומס לריוחי מחספא ישראל סה"י יס כח' כמחוקק סדתי מנתת ישראל ערע אר"ס כח' כמחוקק אחר ל' סכ'ן סמקריב אר"ס ל' חיה (כ' מנה כתיב) סא סקריב ואכול (וע"כ יוס א"ס רלוי להקריב) כ' י"א סטל יוס כקלוי ומחודו על רלוי כ' ער"ל ססברא ונכ"י האר"כד ח"ל כלומר י"א נקי מן סקסיס כק"ו סאמרנו ואעפ"כ אר"ס נחוד מן סקו אלא מן סססוק כיון עמחוק סק"ו כמס ססוק סובס אר"ס כאל' דין מן סקו לכד

בית

מערכת א

האוצר

מת חייב ולא דמי למה ע"י ב"ד דמיסת ב"ד תכפרת ולא מיקר
 מת חייב וא"ל דטונתו ז"ל דחיישי על הבן סורר שיארג תחלה
 כמה בני אדם בשעל ואח"כ יארע דיהרגוה עבד הלל הגדול
 נרדפו אחרי אדם אחד דלז נהי דיהרגוה עבד הלל הגדול
 הרדיפה האלף שעלו היתה ההרגה ע"ז הר לז חכבר על
 הרלימות הקודמות שכבר הלח ויהי מת חייב דז"ל דא"כ אבתי
 מנ"ל דאין הפירות ימות חייב ע"י ב"ד הא במיתה ב"ד נמי יש
 למען לזה דמתיא יארג כמה ב"א תחלה בלל עדים וההרגה
 ואח"כ יארע שיארג כעדים וההרגה ועל הריגה זו ימסוהו ב"ד
 דלז נהי דהמיתה ב"ד יכפר על הריגה זו עכ"ז הר יעלה ז'
 עדין רלימות הראשונה שאין המיתה ב"ד מכפרת עליהם כיון
 שלא באה עליהם המיתה דודלו אין מיתה ב"ד מכפרת על כל
 עבירות שעשה האדם רק על אחת העבירה שע"י היא המיתה
 וא"י דבלא"ה יש במיתה כח הכפרה גם על שאר עבירות וכדמל"ט
 בשלח דמיתה מכפרת א"כ ה"ה מיתה שמת ע"י המל"ט א"כ
 הגדוף כנפשו נמי מכפר לו על עבירותיו ואין שום חילוק בזה
 בין מיתה ב"ד למיתה שמת ע"י המל"ט וע"כ טונתו דמיתה
 שמת ע"י המל"ט אין נוכחת כלל אף על אחת עבירה הרדיפה
 דהוא רק להלל הגדוף ואינה נכפרת למתא ואין בה כח כפרה
 משא"כ מיתה ב"ד מכפרת ומסלקת המתא אשר עליו באה המיתה
 וכטעם וז"ע ומפורש בטונתו וא"כ לדבריו ז"ל דדוף אין מחכבר
 כלל ע"י מיתה המל"ט כ"י א"כ פשוט דלא ק"י כדוף שמת
 ההורג"ש הא"ל דהוא"ל ותמוז לא יכפר בשום מקל דהא
 בלא"ה אין מחכבר כלל :

מחכבר תלמוד ע' היטב בדברי הגור ארי ומתא כ"י יס להחליט
 גם טונה זאת בדבריו כ' אין דבריו מטורים כל כך לעני
 כמוני :

ואולם גם אם נאמר בן יוקה נ"כ דמוזע נס"ק הרי אפשר
 להמיתו בחנק ונ"כ יהיו הכריות נולדים וא"כ כל שאין
 בו טוך האלף הרי אסור להמיתו עליו ואלו"ס לפת"ס ראשונה
 דהא ימות חייב היטב כשיחייב דוף א"כ ע"י מל"ט דא"כ י"ל
 דא"כ דאפשר שיהי מתחייב ע"י המל"ט ממוזע במיתה קלה
 עכ"ז כיון דקשות למל"ט להמיתו גם במיתה חמורה אם איש
 יוכל להל"ט במיתה קלה וא"ל להמתין ולקדוק עליו דמתא בין
 קד ובין קד יארג אם הגדוף רק רשאי להמיתו מיד בכל מיתה
 שיכול וההרגה מדברי הגור ארי ז"ל ע"כ ה"ל בהגהת ומתקן
 הבן סורר שהוא טובע עלמו היטב בן סור"ת ונוכח וז"ל ט' כאלו
 מתים עלמו לדי חיוב סקילה כיון דקוף הגהנתו זהו לריות
 מופקר גם לסקילה וע"כ ה"ל כאלו הוא עלמו בעלמו
 לדי חיוב סקילה וספר טעמו סקילה דמחייב הוא עלמו מחשך
 טעם זה על עלמו בעלמו ומתים עלמו בשום זה כיון שהוא
 עופקר גם לו והו"ק היטב ונ"כ גור ארי אמור פתיה כ"ד
 כפוק יד ע"כ דמקשה תשיב היתר עלמו לסקילה דכיון דלא
 ידעו מיתה והתיר בו בהכרח שיתחייב אם המיתה אשר יאמר
 ד' ע"כ הרי אפשר שיאמר השם מיתה סקילה וע"כ תשיב זה
 היתר עלמו לסקילה עשה וא"כ ה"ל כיון דאפשר שיהרג המל"ט
 במיתה סקילה תשיב שפר מפקד עלמו גם לסקילה :

ועיין סנהדרין (ד' פ"א ע"ב) כיון דהא מופקר ל"נפשי מקריבין
 ל"י לקטלי כ"י ונרשי האו"ל ומפקד עלמו להבירוח ט'
 וה"ל האו"ל ומפקד בעלמו לדי חיוב סקילה לק מחייב שפר
 סקילה ודוף היטב ומל"ט עד בזותה לזה חיוב מיתה ע"י אדם
 משלח מה שהאדם בעלמו קיבל עליו את המיתה וא"כ על פי
 שמריה איש מחייב וסוף בטונה דמיתה על ידי השקלת
 הכהן וא"כ דמיתה אין חייבם מיתה ב"ד אדם ששרי לא
 היו שם עדים וההרגה ועל כדוף דכיון דקיבלה על עצמה המיתה
 בלתיחא אמן שפיר הוא ממה ע"י סקילה שקבלה על עצמה
 בעלמה והעשי שאינה חייבת המיתה מדירתו ואלו"ס ע"י דכיון
 דמיתה ע"י ההשקלה אינה מיתה טבעית רק נסית לק לא תשיב
 מיתה ע"י אדם רק במיתה ב"ד"ש הוא תשיב כיון דמיתה רק ע"י
 עיני רגשי אשר בההשקלה וב"ד"ש הרי שפר חייבם מיתה שרי
 חייבת כחה על הטות אף כלי עדים וההרגה :

ואולם עוף סברתו ז"ל האלף דדוף אין מחכבר ע"י מיתה
 המל"ט האו"ל וא"כ מיתה ב"ד איכה לעיני כח מנח'
 ט"ק (ק"כ כ"ח ע"א) דמיימי ברייתא דר"מ אקרא דזלמה ידה
 והחייקה במשטיו פרט לשלח ב"ד וקמפרש התם דה"ק דכשאינה
 יכולה להל"ט ע"י דבר אחר נעשה ידה כ"ד שלח ב"ד ופסורה
 עכ"ל הגמ' ונרשי"ט ע"י דהוא"ל וריחא עבדה תשיב ידה כ"ד
 שלח ב"ד ע"י והתם הא מיידי כדוף ממש וא"כ מתבאר דמיתה
 דדוף ממש שטבא ע"י המל"ט כשאי"ל לו להל"ט ע"י ד"א תשיב
 המל"ט שלח ב"ד וא"כ הרי מיתה ב"ד היא ולמה לא תכפר
 במיתה ב"ד ממש ז"ל דכפרה הא"ל ז"ל דא"כ דמיתה דדוף
 נמי תשיב מיתה ב"ד עכ"ז א"כ שתכפר כיון דלא באה המיתה
 לכפרה רק להלל הגדוף ורק מיתה ב"ד על עבירה בשעל
 דהוא לכפרה המתא היא דמכפרת וגם למת"ש בחי"א דמיתה
 ב"ד נמי אינה לכפרה רק לשענן וכפרה ממילא אחיא ע"י
 שנגנש טעם כדבריו נ"כ י"ל כ' דמיתה טעם הוא דמכפרת על
 המתא כיון שנגנש על המתא ולכן המתא מסלקת משא"כ מיתה
 שאינה לשענן כלל רק להלל הגדוף אין לה שיטת כפרה
 הדוף כלל ואינה מכפרת עליו ובאחי רק להעיר :

ועיין ס' דברי דה ע"ה"ת להט"ו ז"ל ע' טעום עה"כ ור"ל כ' אין
 איש על ד"ס חילוק בין מיתה ב"ד"ש מיתה ב"ד"ש אדם
 דהמתחייב ב"ד"ש אין מחייב אם שפר להליד זרע כשר אכל
 המתחייב ב"ד"א אין משניחן בזה מש"ה גבי מואב דחייב על ב"ד"ש
 ע"כ הועיל דבר זה וק' מש"ה שהרג האלף בשם המפורש הוא כמו
 דיני עמים שרי מיתה ב"ד"ש ט' עכ"ל הל"ך לעיינוט וא"כ
 פסוק נמי דמיתה ע"י כח רגשי אשר במי ההשקלה שפיר נמשך
 מיתה ב"ד"ש כמו הריגת האלף בשם המפורש דמחייב מיתה ב"ד
 שמים דוף. [נר"ע דואמר ז"ל לעולם אל יפתח אדם פ"ו לשון
 כ"י י"ל נ"כ דהוא ענין קבלה והאמנה על עלמו דאפשר שימות
 תל"ט משלח קבלתו המיתה ע"ש בעלמו בלתיחא פ"ו וא"כ אם
 איש מחייב המיתה וע"כ נ"כ דבן סורר דמחייב שפר מיתה
 בלא"ה אלא דקד"א מחייב מיתה בסקילה ולא בחנק ונ"כ ע"י
 דהו"י שפר כיון דהאמר דנס"ק עבד שהפקד עלמו לסקילה ומחייב
 מקבל ע"ש בעלמו טעם הסקילה וכנ"ל וא"ל דקדוק ולהל"ט עליו
 במיתה קלה כיון שהוא בעלמו הפקר את עלמו למיתה החמורה
 ודוק ובאחי רק להעיר] :

ודע דגוף דברי הגור ארי הג"ל לע"ק כמה ע"כ דכיון דאיש
 להיות דוף ודדוף נתן להל"ט כנפשו בכל מיתה שיטלין
 להמיתו לכן שפיר הוא מחייב גם עתה סקילה ולא קד"א קד"א קד"א
 הרא"ש דמוזע יתחייב עתה מיתה חמורה ע"י ממה שימות
 חייב ע"י ב"ד דמתי מיתתו רק כשייף דהא אין הכוונה כלל
 דמות חייב ע"י ב"ד רק דמות חייב ע"י המל"ט והא הרי אפשר
 שיארע שהמל"ט ימיתהו מיתה סקילה הנה כ"י כן נראה טונתו
 לכאורה וק' דאבתי מוחם מחייבין עליו להמיתו בסקילה בלתיחא
 ה"י מתחייב שהמל"ט ימיתהו רק במיתה קלה וא"כ גם לע"ק אין
 להמיתו עליו משפך ולהורגו במיתה החמורה וע' סנהדרין (ק"ה
 ר"ג ע"א) דהיבא דאיכה למיגמר מיתה קלה ואיכה למיגמר מיתה
 חמורה אין רשאי למושכו להמיתו אלא להקל ע"ש ברש"י ונסקלין
 אמתרבו כנארטין אפי' אחד כריבוא נידונין בדין הקל והמתא
 דיון כאלו במיתה החמורה כיון דאפשר שיהי מת בקלה ונכה
 י"ל נמי דטונתו דהבן סורר נמשך מיד עתה דוף דכיון
 דחושן דשפו לישב כפרשת דרכים וללפסם את הכריות ע"כ
 נמשך גם ממה דוף אחר חנידו להורגו כיון דאישו לפשות
 כן וע"כ מיתה בן סורר שאינה חמורה גם עתה היא בעלמחמה
 מטעם דוף כ"י להל"ט את הכריות שלא יארגם וכנ"ל דוף
 דמיתן להל"ט כנפשו וזה כ"ס מיתה בן סורר והוא ע"ש

ודע דל"ט דברי הגור ארי ז"ל הג"ל ה"י אפשר לומר דוף דמות
 זכאי ולא ימות חייב דבן סורר אין הכוונה כלל שימות חייב
 ע"י ה"כ ולא שימות חייב ע"י מל"ט כהיושר דוף רק הכוונה שרי
 ט"ק אדם למות וא"כ כיון דרש"י לעמוד כפרשת דרכים וללפסם
 כ"י ע"כ מוטב שימות עתה זכאי ע"י ה"כ"י ממה שימות רק כטוף
 אחרי אשר ככ"י ה"י ל"פס"ס ילפס"ס את הכריות דלז כשימות
 מעלמו ככ"י יהיה מה חייב יל"ן מיטב שימות עתה יכ"א שימות
 ט"י

היה נשט ק יל הפי נכך דמות וכו' וכו' טלוי דברי הגור
ארי הגיל :

דע דמה שהקפתי על התקופה הגיל דכ בעמחא דאשמהד
משיח דהטוש הוא לכפרה וכו' והלמד פתור טפ איט
מחכר בשטח המלמד והקפתי מחדק דאין מיהת עטור כפרת
כלל רק להללל הדקף ולפי' אמרי' ביה סכרל דאשמהד' איה כן
יוקנה ג' חפדים וזמין עמי דברי רמב"ן: ע"ה תלל פרה
כ"ה פסוק י"ח ט' בענין כן פורד ח"ל ועל הכלל אין ט עשה חסא
מות ועל טס טפס הוא ידחן כמו שהוכיח רמב"ם וזה טעם וכל
ישראל ישמשו ירחיף כי לא הוה לעולל חסוד אלל לייסר ט את
הרבים ועל י"ח מקלה לאחרי' וכך דרך הכתוב שיהיה כן כאשר
ימות לעד כ"י עשה' כמיסתם תקנה לאחרי' כי הכיר כן כוון
מחלל לט שאין כהרלחו חסוד שיה' רחי לחח ט רק הוא להסיר
החלטוקה מן הסורה ט' וכן כפרים וזמין עטורין וכל איה וכן
הכיר כ' נזכית לטי סהוד נכר כ' דייטור הרע בלכר אפסי' שלא ענד
היטה עטורט טוכים ולא שמש אלו חבל מיהת לייסר השארי' וזה
עכ"ל ו'לפי' גם פדים וזמין אן התיבה עטור כפרים דהס
בעלמחם אן חייבים כפרה התיבה כלל ומיהתם רק עטור נוד
וזקנה סלר ישראל לחטן ישמשו ירחיף ט' ולי' גם כפרים וזמין
לא שייך טעם התקופה ול' וכמוכן ולי' מדאמר' כחטות (דף
ט' ע"ב) סכרל דאשמהד' גם כפרים וזמין ח"כ מוח דרמב"ן
ז' לוח לי טעם התקופה ז'ל הגיל :

ואמנם נראה דדברי רמב"ן מתאימים עם דעת הגד' דהס
משה דפדים וזמין קטל ומיי' רחיה שברי מוחן
כד בעלים ומשלחן דפסו כן רמב"ן ז'ל הכי רחיה זו חסא
דענין אפסי' שלא הרע ואחרים ז'ל דפדים וזמין קטל ז'ל ג'כ
טונט כדברי רמב"ן דאפסי' שאין חסוד טלהס חייב מיהת בעלים
טרי חייבתם הסוד מיהת לקנס ולייסר טי שלא יהו רגילים
לעשות כן ולפי' ז'ל דמי כחטות טס דהא דהרט אן שפיר
הא מקטנה דאשמהד' כ'ל כד' דפדים וזמין מוחנא וטוב טעור
היוב הוא חוב מלמי לעטם וכפרה ככל חייבי מיהת ופסי'
שיך ביה הא דאשמהד' ואן קפוד על סהמקפא ז'ל ואלס ערין
יוקנה דמי' פדים וזמין קטל ח"ל הא דהרט אן נהרין דהא
דן מוסכס ואן ט חלטוקה ז'ל דילף לי מלכאך וחס לעשות
לאדו ויהי אדו קיים וכחנה חטת (דף ט' ע"ב) טס דנללי' איה
לרן לומר כן למחן דמל' דמשהד' וכלתי רק להסיר. [ואולם הנה
הא מקטנה דאשמהד' דנכשן פטוב רק מה סהוד כהרת טונט על
כעבר ולא מה סהוד כהרת תקנה עטור העמיד ע"ה לכחורה יש
ג'כ סחורה לוח רמב"ן הגיל דכ' דפדים וזמין גמי אן מיהתם
לעטם רק עטור תקנה האריס ולפי' אמרי' טי סכרל דאשמהד'
יש ליישב ובאחי רק להסיר:]

דע דמק דפדים וזמין חיקי' כללי' על טעם התקופה
הגיל וזה דכפרים וזמין נראה דלא שייך לומר דחס נכר
היוון ח' עטורטס מורה טפי ולפי' מהכפרים כחיות כ'ד דהא
הינה הדין והעדר הינה אינט טלי' טוד כ'ד סטוים כלל דארי'
שהסודו ח' עט כחשבה וכלים ואחרים שקר הסודו ארי אן
נלחנין דפין סכניד טיב איט חוד ומוד ולי' אחר העדקס ארי
אן כ'דס למטע הינה טוד ולי' אן אפאר סטומח עטורטס
ט' סכרל הדין וטס לא י' כ'דס כח לעמוד הינה ועל כדך
דכל עטורטס טלהס הא סהודא האשונה לכ' כיון דאן יטלוט טוד
לחוד ואן חילק בין אס נכר ארי' סהודו או ח'רע טניוחו ולא
נכר כיון דאן זה חלי' כ'דס כלל ואס טס מחכפריס כחיות כ'ד
כשלא נכר הדין רחי שהכפרו גם כהנהר כהדין דע' מה
עכר הדין לא נעשה עטורטס חחורה כלל וכמוכן וזה יוקנה
גם על הכ' (פ"כ מה' סדות ה"ב) דכ' כעטס כהנו אן נהרין
חוס דגורל עטס משהו אס נכר הדין ואן מחכפריס כחיות

כ'ד טעם וזהו כדברי סהמקפא הגיל ככל הא' כללל דאשמהד'
וק גם על הכ' ז'ל כגיל וזמון יש ליישב ובאחי רק להסיר :

(י) ט' נוד ארי עבית טמות פרה כ'ל פסוק י"ב דהא דכ' רפי'
חכה ז'ס טמות ארי ח'י' כהנהר בלח מיהת (יתייב החס
מיהת) ט' כ' ז'ל ח"ל חס סלמד כאן דהא דחייב מיהת כהנהר
שאן כה כ'י פלטמין דלא ניכנה לחלטמין ולי' חייב כה מיהת
כיון דאן כאן מיהת ורי' כ' חמרי' כפרק ח'ל עטורטס הכה
שאן כה ט'ס לקח ח"כ היי' חומר ג'כ וחייב מיהת אס לא י'יה
כה פלטמין ולי' דחוקא חלקות: דקיל טפי ממחן אמרי' ט' אבל
מיהת דהא חמוד לא אמרי' כן ולי' מי עכס את סהודס הרבה
הייט כהנהר ט'ס כה ט'ס) קל ממי עיכה חוט חטס (כהנהר שאן
כה ט'ס) דאן זה קפוד דהרי' דהיכא דאפאר כחלטמין לא מייבה
הטרה מיהת כיון דאפאר כחלטמין ויהיכל דליכא פלטמין חייבה
הטרה מיהת טוד פלטמין על דא"כ כהה ישלס ופטוט סא .
עכ"ל ז'ל :

ודנה לרעה סהמקפא כהא דאשמהד' ז'ל טוד יישוב קשימו
דאך היא דמכה הרבה יוקל ממכה מטע כדך ארי חוה
דהא דמכה מטע מחכר כחיות כ'ד משל' מכה הרבה אן
מחכר כחיות כ'ד יש עליו עטס כ'ד'ס הגדול יוכר מיהת
כ'ד וכו' דאמרי' כן כחטור כל ז'רטו לחולך לרעה סהמי' ופי'
מחייב חלטמין דהי' ד'ס עליו כ'ד'ס טעס הגדול יוכר עכ"ל כיון
דהא רק עטס כ'ד'ס אן פטור ממחן כיון דאן כ'כ'ד טעס כ'
ג' רשיות וכסכרה רבנן דעלמי' טלי' ד'י נחוי' כן הקנה ובאחי
רק להסיר [הס דמי' הגור ארי' ז'ל דחלקות קל ממחן הייט
לפי ד סכרל דכר' כן כחטוטו (דף ז' ע"א) ע"ה דהמחל
מטופקת כזה בחלקות ומחן ס מייטו מחי' :

(י) גם' הקובן על הרמב"ם ה' פטיס טוד כ'ד הכי טעמא
דאשמהד' מחשס פירכא זכ' ח"ל וכמו סכחתי לפסח איה
דאמרי' גמי סהדין דאן מעמידין כהנהרין אלל מי שרע
לומר את הסך מקי' ומקיס' הדיס מה לט כלשול סל הכל
אמנס הי'ט מוסס דסנהרין דנין ודנין ח"כ לפעמים יעטו גם
מקי' אס הוא גיטי מילחא חבל אס אן להס קלה כהרור שקר
זה הוא גיטי מילחא כעלמח איה להס לעטס ח'ג'ס סנהר'ס
להס קי' כרוד ולא ידע קוס פירכא ע"ז אפסי' אסר להס לעטס
אולי יש פירכא נעלמח מלחס וכזה מורה להס מה שרע לסכר
את הסך מקי' וד'ס כעלמו ט'ס לון קי' אפסי' שייט אמת ומוס
יבין כעלמו טלל לעטס מהד' עכ"ד דסחי' :

ולענין יש לטון גם כחונה ז'ל כחכות כעמות פרה ו' פסוק
י"ב הן כני ישראל לא שמשו ח'ל ואך ישמשו פרה
וח'ל' זה אחד מעטרה קי' כחחורה וכח'ל' טס ח"ל וזה טלל
הייט קסס על זה ט' מסני סכר כחוט למעלה ולא שמשו אל
משה מקולר רוח ומטורה קסס טוד הוא פירכתי טל קי' דריכא
למיכר מה לישראל סכן היה להס קולר רוח כ' ומרע' כען
קאי' כזה מסחלה לא ידע שהיטבה טלל שמשו כ'י הקולר רוח
והטורה קסס ולס קן חוט והכתוב חמיד ואומר שהיטבה טלל
שמשו הינה מחמת קולר רוח וכזה כפרך קאי' טל משה עכ"ל ז'ל
ז'ל לעגיד ולענין זה כחמת נכח זה כחורה כ'י שיה' מוח
אורח לפנהרין טלל יעטו מהד' מחשס פירכא שרי' און
הכוי'ס דן קי' ורי' עליו פירכא ולי' כ'ס שאן לו לסלר אס
לפוך טל קי' להטעס עליו מחשס סח' יש עליו פירכא [טוב
רחמי' סכונתי כזה לרעה סהמי' ז'ל כחחחוחי' לס' טענת
העמקיס מוסר על סוד החורה הגרפסיס רי'ס ט' טעס לטיס
לכבו ז'ל ט' טס כ' ולי' ח"ל הן כני ישראל כ' ואך ישמשו
ט' ע' רפי' ובחמת פירכא הוא טלל שמשו מקולר רוח ט' רח"ל
ועי' כלל ז' עכ"ל וטונתו לחס שהי'ס ככלל ח' דססר טענת
העמקיס טעמח דאשמהד' מחשס פירכא ט'ס:]

(י) ככר כחכמי למעלה כחות ט' ארך דשנת (דף ט' ע"א)
כא משה קי' כעלמו כ' והסכימה דעמו לרעה סהמי'ס
ט' וכתבט דאפי' דקי' כללי' יתן לידס דחורי'ס הוא וכקסי'ס
החוט טס טכ"ו יש חוטלת כהסכמה לרעה דטעמח דאשמהד'
מחשס פירכא ח"כ כרי' טל קי' נחשב לחוסק ולא לדין כרוד
דא

הקו לקבל ובעיר בולנד שיאמר לו שלא לקבל וכ"כ המהרש"א
 פס ברה' ואמר נראה מלכות פט"ס ק"ו ט' ו"ל הבא ונ"ל
 לדיכא פירכא אי מטעם נראה ק"ו ע"ל ז"ל ונראה פשוט שבין
 להג"ל ליישב מדוע בטעם הולך שיאמר לו לקבל ואילו נפט"ס
 הולך להיערך שיאמר לו שלא לקבל ממ"ג ט' וע"ז ח"י דק"ו
 דק"ס ח"י ק"ו פירכא וק"ו דפט"ס לאו ק"ו פירכא היא ולשון
 המהרש"א פ"ד אי מטעם נראה ט' ק"ת איש מדוקדק דהא ודאי
 מטעם נראה ק"ו דאי מתלמים אי"כ הרי איכא ג"כ פירכא דמה
 למלמדים שעשו לכספיה וא"כ אכתי למה הולך להאמר שלא לקבל
 ויש ליישב ואין להאריך. ובגוף הקוש"א דלמה יולך להאמר שלא
 לקבל י"ל דעבור העדר הקבלה לבר לה ט' יולך להאמר בלחם
 רק דקרא דנער בית ט' הוא יומר מהעדר קבלה דנערה ט"ו יומר
 משא"ת דהעדר קבלה וע"כ ע"כ יולך להאמר:

ד"ר נלע"ד למה פסע טור כהא דאמריה דר"ך אה"ע פמ"ט
 פ"ט כ"י ע"שכר בשם הר"ב הקדוש מה"י לבי הר"ש מו"ד פ"ט
 ז"ל ד"ג מרות שהמורה נדרכים ב"ן הם לשמות ד"ג מרות של
 רחמים ונחמה ק"ו מדה הראשונה ד"ג מרות הדת לשמות אל
 דהוא הראשון ב"ג מרות של רחמים והוא שהמלל משה אל נ"ל
 רפ"א נ"ל לה והוא ט"ו וז"ל יוחן יר"ק כפ"י הל"ל הכלל ששמות
 ימים ודרכו חמ"ז ק"ו לשמיהו ארבעה עשר יום הי"ט דכתיב
 שבי"ק הראשונה חמ"ס אל כן נעשה ולכן נאמר לו מדה ק"ו דהוא
 בבחי' השם אל ובג"ל והוא ששמות האחרונה ד"ג מרות הדת
 הוא וכן ע"י כתיבים המכתיבים זה את זה עד שיבא הכתוב
 השלישי וכתיב בנייהם ונשחא ארמיא וכו' ע"י כתיבים ט'
 וז"ל מוצנח ואל"ס פ"י הג"ל מוצנח לבטח כי מדה האחרונה
 האת"ל הל"ל היא לשמות מדה האחרונה ד"ג מרות הרחמים דהוא
 ונק"ה לא ינק"ה וביחוד (דף פ"ז ע"א) אי"ל לומר ונק"ה שכבר
 נאמר לא ינק"ה וז"ל לומר לא ינק"ה שכבר נאמר ונק"ה הבי"ד
 מנק"ה הוא לשנים ואין מנק"ה לשלש שנים ע"כ"ל בע"ז ומותר
 אישאל דקרא ונק"ה לא ינק"ה הוא ב' כתיבים המכתיבים ז"ל כי
 מאמר ונק"ה שומר למאמר לא ינק"ה ומאמר לא ינק"ה שומר
 למאמר ונק"ה וההגדרה ב"יט"ס היא פ"י מה שצ"ל כתיב חמ"ס
 אחר והוא בפרישת המצוה דמושלל תאונה למחל"ס וע"ז א"ל
 יודעין להכריע דמאמר ונק"ה הוא לשנים ומאמר לא ינק"ה הוא
 לשלש שנים והוא וכו' ב' כתיבים המכתיבים ז"ל כי כן דיקרא
 ששמות ז"ל י"ט ב' כתיבים המכתיבים ט' עד שיבא כ"י ע"כ
 וכן דבריו הקדושים ז"ל:

ע"י פיר"א פ"ק ר"ה ו"ל ירדה ח' שירד הקב"ה באל
 מועד שא"ל וירד ד' בשמור ט"ן ושמור פ"ח האהל
 ויקרא אה"ן ומרים וגי' אחר לו הקב"ה כל המלש"ן את חב"ו
 כסתר א"ן לו רשאה של אחרו כן אב"ו ואחו של אחו כמה ומה
 ט' ע"ל. ולפי הג"ל מובן ג"כ ע"ן המאמר שומר בהחל"ת
 הע"ן רשו לו הקב"ה למשה מרת הק"ו וכדאמר המלש"ן את
 חב"ו ט' על אחרו ט' שא"ז דהא מרת ק"ו וזה כ"י ש"ט"ן
 משה מוה להחשיך לה הראשונה מנח"י השם אל המט"ן לשמות
 ק"ו וכ"ל:

ד"ר נודע בחכמת האמת כי השם אל הוא שם מרת האדם
 [וע' מפילתא בשל"א עה"כ זה אלי ואנוהו וכו' וכו' ב"מ
 פ"ה ט' וז"ל זה אלי נכ"ר שמי בדת רחמים ט' ומ"ן ש"ן
 אלי אלא מרת רחמים שג"ל אלי אלי למה טובחתי ואומר אל
 נ"ר רפ"א נ"ל לה ואומר אל ד' יר"ר לנו ע"כ"ל וע' ב"ד פ"ה
 ח"ג האל ממים דרט זה אברהם ט' והטובה כי אברהם מרת
 חסד וכט"ס וע"כ יתייחס בבחינתו השם אל אשר הוא ג"כ שם
 האדם וע"כ נראה כי בדיבור מרת הק"ו מטונה לשמות השם
 אל דהוא מרת האדם לכן אין עונש יול"ל ממדתו זאת בהיות
 מרת האדם והיינו עממח דא"ן שגש"ן מן הד"ן כנלע"ד ד"ך
 אפ"כ:

ד"ר ב"ד פ"ה מ"ז ע"כ ולשמעאל שמתעורר הנה ברכתי
 אותו והסריתי אותו וגי' זאת בריתי אקים את יצחק וע'
 וז"ל כ"ן בן האמה לנד מ"ן הצדיקה הנה ברכתי אותו זה
 ששמעאל כ"י ק"ו זאת בריתי אקים את יצחק ע"כ"ל ולר"ך להב"ו
 מר"ט

דהא ח"ש"י ש"ס עליו פירכא וע"כ זהו ע"ן ההכמה שנתגלה
 לו שהק"ו ע"ן הוא ק"ו אחימי וא"ן עליו פירכא. והנה ע"ד י"ט
 ל' ליישב גם קושיית הספר מניד העלמה בכרסות (דף ה' ע"א)
 דאמר החס אשרי הגבר אשר חיברט וגו' ומתורקך תלמדו ט'
 דבר זה מתורקך תלמדו ק"ו חסן וע"ן ומה שן וע"ן שכן אחר
 מליכ"ו של אדם עבד יול"ל כהן למרות יס"רין שמתקין כל
 גוש של אדם עכ"ז ט' והקשה גם מניד העלמה הג"ל דאי
 כ"ן ש"ס כ"ן ק"ו אי"כ ל"ל קרא דמתורקך תלמדו הא ק"ו
 דאורייתא הוא וע"ן לידע ע"ס והיא כע"ן קושיית החס' דשבת
 הג"ל. ולפי הג"ל י"ל ג"כ שבה הכתוב להשמיט שהק"ו הוא
 ק"ו אחימי וא"ן עליו פירכא והוא תועלת להחמיסר ביסורין
 הל"ל שירש ונד"ל ששטמוי מתכפרים וימחשו מיסוריו וא"ל
 משא"ת הק"ו ע"ד"ן ח"י מט"ס"ק שמה א"ן הק"ו אחימי ו"ס עליו
 פירכא וד"ק ונט"ן כס"ד. [וכ"ז י"ל ג"כ בכרסות (דף ט"ו ע"ב)
 מ"ד שלא הנה וגו' שאלו ושולר רחם וכו' מה ע"ן שאלו אל
 רחם אל"ל לומר כן מה רחם מכי"ס ומול"ל אף שאלו מכי"ס ומול"ל
 והאל דבר"ס ק"ו ומה רחם שמכניסין בו כשאי מלי"חין מנת
 בק"ל ק"ל"ת שאלו שמכניסין בו בק"ל ק"ל"ת אינו ד"ן שמו"חין
 מנת בק"ל ק"ל"ת מנח"ן תאוכה לאומרים א"ן חדי"ת החמים
 מה"ס. הנה דרשו ז"ל כונת הכתוב דהא הכתוב לומר ד"ס
 ללמוד ק"ו מרחם לשאלו לומר ומה רחם שמכניסין בו ט' והקשה
 ג"כ ד"ל קרא הרי הק"ו בל"ל"ס ית"ן לידע ולהג"ל נ"ח"ל ג"כ
 דק"ו ניר"א י"ט עליו השם פירכא ואשמי" קרא דק"ו הוא ק"ו
 אחימי וא"ן עליו פירכא]:

וע"י בפסחים (דף ק"ח ע"ב) עמיד מלמדים שהביא הור"ן
 למשה כסבור איש מקבל מהם אל הקב"ה למשה קבל
 מהם לכספיה ע"ו לבני במלמדים מיד יאחזו חמשים מני מלמדים
 כשאו ט"ס ק"ו בעלמ"ן ומה הל"ל ששמתכ"ו כהן כן אי שלא
 שמתכ"ו כהן לא כ"ס אל הקב"ה קבל מהם כ"י וקשה ג"כ
 דלמה יולך שיאמר לו הקב"ה לקבל מהם הא כ"ן ד"ס ב"ן
 ק"ו אי"כ מאל"ו י"ט לו לקבל מפני סק"ו דק"ו דאורייתא וע"ן
 לידע והנה לרע"ת האומר דעממח דאעמ"ד משום דשמה י"ט
 פירכא על הק"ו אי"כ הא קמו"ן דכל ק"ו מוחוק כש"ס שמה י"ט
 עליו פירכא אי"כ הרי קשה בלחם מדוע ניתנה מרת ק"ו לידע כ"ן
 דלמה נבדחה אלא דלמה קש"י דכל כה"ג אחרו א"ן לו לדין אלא
 מה שש"ו רחום וע"ן דלפי מר"ת ע"ן שכל"ט א"ן א"ו רח"ן
 ומול"חין כש"ס ש"ס פירכא על הק"ו שפ"ר י"ט לט לר"ן עפ"י הק"ו
 [שלב"ד כע"ן"ן דנוד"כ דאעמ"ד ולא דלמה תורה שמתוך על
 מר"ת מני"ט להטעם כ"ן ש"ן התר"ת הע"ן כר"ן]. ואל"ס
 מת"ך הע"ת שיבא נב"א דכתי' ב"י לא למראה עיניו ישפט
 ולא למשעם אז"ו יוכיח וכל דכ"ו יהו בדורים לא משפ"ס"ס ולפי
 מר"ת הע"ן לבר לכן שפ"ר לא יסמוך על ק"ו מחש"ס פירכא עד
 שימגלה לו מן השמים שהק"ו אחימי וא"ן עליו פירכא והוא שיאמר
 לו הקב"ה קבל מהם:

שוב פ"ינתי כהא במהרש"א ש"ס ורחמי ט' וז"ל ואמר
 דכש"ו ט"ס ק"ו בעלמ"ן ומה הל"ל ששמתכ"ו כ"י ק"ו
 פירכא הוא דמה למלמדים שקיבל מהם משום דלכספיה ע"ו לבני
 וכ"כ מ"ט"ס כמה ק"ו כ"ן וא"ך ישמעי פ"ה ע"כ ז"ל [ועמ"ס
 בל"ת הקדוש כע"ן ק"ו דר"ך ישמעי פ"ה] ונראה דכו"ן ז"ל
 ג"כ לת"ך קש"י הג"ל דלמה יולך שיאמר לו הקב"ה לקבל מישוק
 ל"י השם ק"ו וע"ז ח"י דק"ו פירכא הוא ויש דאי' לדברי המהרש"א
 ז"ל משה דאמר צנח"י ש"ס עד נראה מלכות פט"ס ק"ו בעלמ"ן
 ומה הל"ל ש"ן אחי"ן כן א"ט שאלו אחי"ן לבי"ט אל הקב"ה
 לנכרי"אל גער ח"ת ק"ס גשור ח"י ט' וקשה ג"כ דלמה יולך כ"ן
 שיאמר הקב"ה שלא לקבל הא גם מטעם לא קיבל עד שאמר
 לו הקב"ה קבל ואמ"ן דאיכא ק"ו וא"כ הרי גם מאל"ו לא יקבל
 עד שיאמר לו לקבל וא"כ הרי ד' שלא י"י נאמר לו כל"ס וממיל"ל
 לא יקבל:

ואולם למהרש"א הג"ל נ"ח"ל דק"ו דרט הרי ח"י עליו פירכא
 דמה למלמדים שעשו לכספיה ט' וע"כ הולך שיאמר
 לו לקבל משא"כ ק"ו דעבור דהוא מט"ס ומה אלו ש"ן אחי"ן
 כ"י אי"כ הרי א"ן כ"ן פירכא וע"כ שפ"ר ח"י משיח יסמך על'

בבבבב יומד שאין כל ברי' יכולה לפרוה ט כפניו דומא וז' או למדין כחורמט החזור מן סקל קן שי' חדה וז בעל אר' זרוע עכ"ל וז' והגט לפי סברא וזה דק"ו פניט בכחר יש לי לרוח עד טעמא דאעמיה' לפי דעת הרמב"ם שידובר בה אי"ס בכלל נ"ח דהא דאעמיה' הוא רק בחימה אבל מלקות שונקין מה"ד טע"ס ופי' דעת האמרים דגם כרת ומיתה ביד"ש שונקין מה"ד מנחא מעשה דכללא דאעמיה' טהג רק בחימה בד' לבר ולפירו' יש לי לומר בטעמא דאעמיה' עפי' האבולר כסאר מניד מישרים לבית יוסף ע' יוסב וז"ל ומהא משמחיה דהא דאעמיה' טהג וזה להפסו זה להפסו זה להפסו דע' נאב אי' או משקין (חמילה) או מתי דמעברין מיני' סארי דמסאבי בהאי יומא כבשאר יומי ולימא דהא היום הוא יקרא אוכל וסארי מסאבי מהדרי סאריי משכנא כל הווא יומא כד"א כי דאיה גיט וכו' ולרמזא להאי לא איבטי לן לחימשי ידיו כהוא יומא וכיוצא או מסעמא דארינא דהא מנא דאחגלי לבניטחא שפיקא רשחיקין (כתי' כאר כנודע) כל הק סארי ערקין ומטמנו ט תהומא ולא מיפחיו כלל כו' והלכך לא בני לחימשי ידיו כהוא יומא ט' וכי חימא כיון דכל קן מקדוש יוה"כ אחאי לא תמור כשנת דשנת זרמו כסקילה ואילו יוה"כ זרמו ככרת איבא למור דהאי עדישחא דיוה"כ או דמנו דוורר לבניטחא איחגלי ב' חס על ברייתא ולא בני מאן דייחוב ב' ימות מיתה חמורה דהייט מיתה בית דין ומסתיי' במלקות או ככרת לבפרה חובלה עכ"ל:

ד'פ"ז נראה ג"כ בהא דאעמיה' דכיון דמדת ק"ו פנייה בספירת כחר לכן אין טעם מיתה בד' יומא ממדה זאת דכספירה זאת יש חסיון בענין זה שלא יחייב החוטא מיתה בד' רק יו"ט מלקות זכרת ד' לבפרה חטאו ומהאי טעמא אפי' דיוה"כ חמור משבת וכו' ראוי להיות שגם מלאכת יוה"כ סקילה ע"פ כמו בשבת מ"ח אין בו שגם מיתה בד' כלל רק כרת ומלקות מפאת חסיון בתי' הדבר וכדברי האגודה משקלים הגיל וז"ל שפיר היינו נמי טעמא דאין שונקין מיתה בד' ע"י ק"ו כיון דק"ו ענינו כספירת כחר וכדברי התולעת יעקב ז"ל ובספיר' זאת הרי יש חסיון בענין זה לשלא יו"ט ע"ס שגם מיתה בד' על חטא האטא וכדברי האגודה מישרים הגיל וד"ק ה"טב כי זה ע"ס נכון מאד לענין בהא דאעמיה' לעסקת הרמב"ם ז"ל וכל דבריט בזה רק דרך אפסד ואם שנינו חלילה השם הטוב יכפר בנד':

ד'ה"ה נח לפיט בקלרה ט' ככרות בהא דאעמיה' והס (א) דהא גוה"כ מדאלטרך קרא באותו בה אביו ובה אמו לומר שאעמיה' וכן יש לימורים פאלה כמנה דוכי'. (ב) דהמדה חמורה ק' בהלכה. (ג) מהשג' פירכא. (ד) דהוא מסאח דהלמד בק"ו חמור ממלמד ואין מתכפר בעונם המלמד ואין להענישו כחנם. (ה) טעם הס' מרת חסד שהבאתי לעיל אות ח' ודבר הלמד בק"ו לא דמי לחסומה שנ' לקח טוב כלל ב' בהוא חלוקה. (ו) טעמא דרד' דכתיבנא כס' לקח טוב כלל ב' בהוא חפלא וספסו העדה והגילו העדה וע"כ מסאח חיוב האלה אין להס' לחון ק"ו מדעתס לחייב ואין לחייב רק מה שהכתוב מיידיב בפירוש דוגמא ק' דע"ז (ר' ח"ו ע"א) דכיון דכתיב שקן תשקלט וט' בש"ז ע"כ אפי' דאחיא מדינא לסיחרא לא אחיא ע"ס כרס"י וה"כ דכונה טע"ס בלקה סוב. (ז) הוא הטעם שככתוב מה דכיון דק"ו ענינו כרת חסד לכן אין שגם יולא ממט. (ח) הוא הטעם האחר הגרלה מדברי התולעת יעקב ז"ל דכיון דק"ו ובנין אב ענינו כספירות כחר ומכמה דהס רחמים פשוטים בלי מערובת דין והס ארס הרחמים והחסד שכמות לכן אין שגם יולא מה"ס. (ט) הוא הטעם האחר שככתוב עד דכיון דק"ו ענינו כספ' כחר וס' יש חסיון לשלא יהיה שגם האטא מיתה בד' וכדברי התניד מישרים וע"כ אין שונקין מיתה בד' ע"י ק"ו וזהו לדעת הרמב"ם דהא דאעמיה' הוא רק בחימה בד' וכנ"ל:

(י) ע' לעיל אות י"ד וע"ס ש"ס יומא (ק' כ"ב ע"ב) וירב כחל אר' מני על טעמין נחל כשעה שאמר לו הקב"ה לשאלך לך והיכת את עמלק אמר ומה נפש אחת אמרה תורה כה

חודע נאמר הדבר לאברהם דרך ק"ו ולא נאמר לו כחם שדקס הכרית ליעקב ואולם לפי הגיל י"ל דהנה אברהם הוא חרובה למדת חסדו ית' וכנ"ל ועיקר שלימות אברהם בא רק אחרי חילוא וכתיב האה"ל לפני וכו' תמים ואולי מלמד עלה בקרא המים עד מל וז"ל חונן מלמד דעיקר שלימות הומו מרובת למדת חסדו ג"כ כהאזה רק אחרי חמילה וע"כ כיון שכפרה דסס היא שאלמד לו מנח חילה לכן נרמו לו טע"י קיום מנה וז' הוא שיקלס זכייטו כמדת חסדו שטענה מדת הק"ו ולכן נרמו לו חו מדת הק"ו וד"ק. וע"ל עפי' הטעם כי ילמד מדתו דין ולכן כהאמר לו ומה ברייתו אק"ס את ילמד ישל החשך בזה ענהית הקמות כרית טס המדה הולא מדת הדין לא יו"ט ככה הטעם לטעול ההגות מדת דע' ית' ויהיה מרובן שגם חלילה ולכן נאמר לו כדברים דרך ק"ו דהוא מדת חסדו לרמוז ע"י טס שיקמק חסדו כדון ויגלו הטעם לטעול ההגות וד"ק ובנין כפ"ד:

ד'ה"ה פנימי כס' חלענת יעקב כסוד י"ג מדות שהטורה נדרשה בקו ורלחיו ט"ל טס כמדת הג"ס וז"ל כספר הקנה וכל ג"ס דומה הלשון הוא לאחר כדלמד למדת הנה הגה לג"ס ואין אדם דן ג"ס מעלמו אח"כ קבלה מרבו וכל זה רמו לאס העולם שגאללת מנהיב לא ידע טע' ויונקת חמיד ממט ושטא חממו כי סמו בקרבו ושונקין עג"ס כי גאללה ממנה מדת הדין הקסה ואם היא רחמים ולפיכך השס אלה כחיבטו רחמים ונקדו דין קן ע"י ר' טס טוב ק' טס טוב ז"ל עכ"ל ומטאר דמה שטעמין מנ"ס הוא קפאלת הומו מדת הג"ס ענינו כספירה אשר גאללה ממנה מדת הדין הקסה ט' וז"ל שפיר יתן להאמר דק"ו שטעט כמדת חסדו וכנ"ל לכן הייט טעמא דאין שונקין מה"ד וכנ"ל:

ד'ה"ה מדברי הס' חלענת יעקב טס כסוד י"ג מה שהטורה נדרשה מתכאר דכל המדות שהטורה נדרשה טעניס כאלה סו' מדות תג"ס נה"ס או כלל עשה' מלמד ק"ו ג"ס ובנין אב דענינו ע"י רלשיטת ק"ו כבחר ע"ס העטס [וזה לכאורה דלא ככמדה רה"ק מוידעטוב ז"ל הגיל דק"ו הוא לשמות השס אל וז"ל ענינו כספירות חסד וכטודע כתיב דסס אל הוא טס חסדו וכ"כ כס' בני יששכר כמקומות רבות עפי' יסוד דברי רה"ק מוידעטוב ז"ל הגיל דק"ו ענינו כמדת חסד וס' עוד סברא שליטת והוא דעת הרב ז"ל כסע"ה ובסודור דק"ו הוא ח"כ דווער קל חסד חמור נטורה] ובנין אב כמדת אבא וג"ס ככונה וכו' שהעמקתי דבריו בענין ג"ס:

ד'ה"ה מ"ס ז"ל בענין ג"ס דחסי' שונקין ע"ס לפי שהבינה גאללה ממנה מדת חסדו הקסה נטורה חס' הומו כמקומה רחמים שחללה זה טס הבינה סו' (רחמים) כנקדתי אלקים (דין) וכטודע כתיב וכו' שהעמקתי דבריו ז"ל הנה גרלה טוגמו ז"ל דהייט טעמא דאין שונקין מה"ד דרק כסאר מדות הדקס דענינו כ"י מדות תג"ס נה"ס ד"ס כסס דין וכטודע דגס מדת חסדו יש כס דין אלא דרובה חסד לכן שפיר שונקין על ידס משא"כ ק"ו ובנין אב וג"ס דענינו כג"ד וכנ"ל וג"כ הא אין כס מערובת דין כלל רק טלס רחמים גמורים וכטודע כתיב ע"כ מהראוי שלא לעטס ע"י מדות ק"ו ובנין אב וג"ס ורק ג"ס האיל וענינה כבינה והבינה נס' דהיא כמקומה רחמים מ"ח דיין מחטרין מינה והס אורס הגורה שכמות וכטודע וע"כ שפיר שונקין ע"י ג"ס משא"כ ק"ו ובנין אב כענינו ככרת ומכמה טס כמקומה רחמים וגס אינסי שירס אל דין דכרת הוא שירס הרחמים שכמות ומכמה שורס חסדו שכמות וכטודע כתיב לכן שפיר אין שונקין יולא ממדות ק"ו ובנין אב וסייט טעמא דאעמיה' וכו' ככמדה האמר דכללא דאעמיה' אינו בק"ו לנד רק גס ככנין אב אין שונקין כוללג"ד כוונה הטולעת יעקב ז"ל:

ד'ה"ה לפי' הטולעת יעקב ז"ל דק"ו ענינו כספירת כחר ואעמיק לך לטוט ז"ל וז"ל מק"ו מדת וז' כנגד המאור פעליון שהוא קל בערך עליו (אי"ס ביה) והלא אחת חזקה סכרה עליון הקרא קל' אין ברי' יכולה לעלות ולחשב טס ולידע מהות כ"ס וכ"ס טילה העלות שהוא חמור וטעם ונסתר

בני מאמר ד / ברכת הלבנה ישישכר תיג

וזכו שאמר 'שלום ר"צ לאוהבי תורתך', כשהשלום הוא בריבוי להם - היינו שלש פעמים, אז 'ואין למו מכשול', על כן אומרים בחידוש הלבנה [שכל המאורעות הם על ידה, כי הוא הגלגל היומר קרוב אלינו] שלש פעמים 'שלום' אז 'ואין למו מכשול'.

ג) לא איברי סידרא אלא לגירסא (ערויץ סה, ט), היינו תורה שבעל פה מדת לילה, לבנה, מלכות פה ומורה שבעל פה קריינן לה טו (תיקון י, ט). והנה בחורה שבעל פה יש י"ג מדות שהמורה נדרשת בהן

הלבנה וצמחה תהיה אור הלבנה כאור החמה^ה, ויהיה שלום ו'ג'ר ז'אג עם כבש ונמר עם גדי וכו' (ישעיה יא, ו) נראה לין, על כן אנו אומרים זה לזה 'שלום עליכם', עד כאן דברי מין ז"ל בקצת הוספה.

והנה למה אומרים דוקא שלש פעמים, נראה לי על פי מה שנאמר (תהלים קטו, קסה) 'שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול', נראה לפרש שהוא על דרך שאמרו רז"ל (כתובות פה, ט) 'ימים' שנים 'רבים' שלשה', אם כן לשון רבוי מורה על מספר שלשה,

יודעי בינה

האלה, מעלה א' הסמוכה לארץ היא המעלה התחתונה שבכולם, והיא מעונה של לבנה, מעלה ב' היא מעונו של כוכב חמה, מעלה ג' היא מעונה של נוגה, מעלה ד' היא אמצעית של כולם והיא מעונה של חמה, מעלה ה' היא מעונו של מאדים, מעלה ו' היא מעונו של צדק, מעלה ז' היא העליונה והיא מעונה של שבתאי. (רע"ע ומב"ם יסודי התורה ג, א).

וכיון שגלגל הלבנה קרוב אלינו יותר משאר הכוכבי לכת, והשפעת כל הטבעים הנשפעים ע"י השבעה כוכבי לכת עוברים דרכה, לכן תלויים כל המאורעות בלבנה.

יג. בבחינת 'שלום רב', היינו שלום בריבוי, ומיעוט רבים שלשה.

יד. כלומר, שוב לא יהיה שום מכשול וקטרוג בעולם, אלא כולם יחיו יחד בשלום.

טו. ר"ל, לא נבראה הלבנה אלא לגירסא, היינו ללימוד תורה שבעל פה, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת כי תשא לו) ובפרקי דר"א (פרק מו) שבליילה יש ללמוד תורה שבע"פ, דאיתא שם: "מנין היה יודע משה אימתי יום, אלא כשהקב"ה היה מלמדו תורה בכתב היה יודע שהוא יום וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד היה יודע שהוא לילה" (רע"ע תנ"כ"א פ"ב: תגום שיר השירים ה, ז), והזהירו בעלי הקבלה בזה מאוד שלא ללמוד מקרא בלילה אלא תורה שבעל פה.

ומבאר רבינו הטעם, כי תורה שבעל פה היא

רבש"ע, [וכי] אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד.

ח. כמו שאומרים "ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי למלאות פגימת הלבנה ולא יהיה בה שום מיעוט, ויהי אור הלבנה כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית כמו שהיתה קודם מיעוטה".

ט. ר"ל, ע"י שיהיה אור הלבנה כאור החמה ויהיה שלום בנייהם, ע"י כן יהיה שלום בכל העולם ו'ג'ר ז'אב עם כבש ונמר עם גדי, כי כל מאורעות העולם נשפעים ע"י הלבנה וכדלהלן.

י. שם: "אחר שאומרים ברכת הלבנה צריך האדם לומר שלש פעמים 'שלום עליכם', והענין הוא, כי הקטרוג הראשון שבעולם הוא אשר קטרגה הלבנה באמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, ולזה אחר ברכת הלבנה אנו אומרים שלש פעמים 'שלום עליכם' וכו' בלשון תפלה שלא יהיה עוד קטרוג בעולם".

יא. כלומר, מיעוט 'ימים' שנים ומיעוט 'רבים' שלשה, היינו היכן שנאמר בתורה 'ימים' סתם הכוונה היא לשני ימים, וכן היכן שנאמר בתורה 'רבים' סתם הכוונה היא לשלשה.

יב. כדאיתא בבבלייתא דשמואל הקטן (פ"ז: וע"ע בבבלייתא דמולות פ"ב): "כיצד סדר מעונתן של שני המאורות [חמה ולבנה] והחמשה כוכבים, חכמים אומרים, הרקיע הזה חלוק לשבעה מעלות זו למעלה מזו חזו למעלה מזו, והן שבעה מעונות של שבעה כוכבים

תיד

בני

מאמרי ראש חודש

יששכר

כמנואר נספרא - י"ג מדות פ"א, [שושנה אית] כה י"ג עלין ט"ז, והנה המה מכוונים נגד י"ג מדות של רחמים, דהיינו כשאנחנו דורשים קל וחומר מעוררים מדת א"ל יי, [וכמו שכתב הרב הקדוש מוה"ר דב צער

זלוק"ל (מגד דכרו ליעקב אות קלט) בשעה שביקש משה יי א"ל נא רפא' וכו' (נמדבר י, ג) השיב לו הקדוש ברוך הוא, שידרוש קל וחומר 'ואניס ירק' וכו' (שם יד) ועל ידי זה יעורר מדת א"ל וכן באיך כ"א.

יודעי בינה

בסוד המלכות (כמובא בפנים בשם התיקוני), והנה המלכות היא מדת לילה (עי' זוה"ק ח"א צב, ב), והלבנה היא בסוד המלכות (עי' תיקוני פב, ב), על כן לא נבראה הלבנה שהיא בסוד המלכות אלא כדי להאיר מדת לילה סוד המלכות, כדי שיוכלו ללמוד בה תורה שבעל פה סוד המלכות.

זו. כדאיתא בזוה"ק (א, א): "רבי חזקיה פתח, כתיב (שיר השירים ב, ב) 'כשושנה בין החוחים', מאן שושנה, דא כנסת ישראל, מה שושנה אית בה תליטר עלין אוף כנסת ישראל אית בה תליטר מכלין דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא". ומבאר רבינו, שהכוונה היא ל"ג מדות שהתורה נדרשת בהן המעוררים י"ג מדות של רחמים וכדלהלן (ועי' סיון מאמר ו אות ד).

יז. כי הי"ג מדות המקובלות בתורה שבעל פה שתהא התורה נדרשת בהן הן קנה מפתחות לעורר האדם בגבאי מרומים י"ג מדות של רחמים, וכמו שכתב רבינו בספריו כמה פעמים (ניסן מאמר ד דרוש ב ע"ד הרמז; סיון מאמר ה אות טז; שם מאמר ו אות ד; וכהנה רבות). ומקורו בזוה"ק (ח"ג רכז, א), "תליטר מכלין דרחמי דאורייתא דאתמר בהון בשלש עשרה מדות התורה נדרשת", וכ"כ בפרע"ח (שער עולם העשיה פ"ד): "הנה איך ספק כי התורה התחוננה שנדרשת ב"ג מדות אלו שנמשכים אליה מ"ג מדות עליונות תורה שבכתב, הנדרשת ב"ג מדות אלו דוגמת י"ג אלו, כי כל מה שיש בתחוננים יש בעליונים, ומשם נתפשט בתחוננים".

יח. כי כשדורש האדם מדת קל וחומר' שהיא המדה הראשונה מהשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן בתורה שבעל פה, מעורר כנגדו בגבאי מרומים מדת א"ל' שהיא המדה הראשונה מהי"ג מדות של רחמים המבוארים בתורה שבכתב.

[ורבינו לשיטתו (אלול מאמר ב אות ג ובשאר מקומות) הסובר כדעת זוה"ק (ח"ג קלא, ב באד"ר) והאר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש ז; עץ חיים שער א"א פ"ט) שסדר הי"ג מדות של רחמים אינן מתחילות מהו"ה הראשון או השני, אלא מהשם א"ל, [נסדרן הוא

כך: א' אל. ב' רחום. ג' וחונן. ד' ארך. ה' אפים (לפי שאיך אפים' מורה על ב' מדות יחד, ולכן לא אמר 'ארך אפי' אלא 'ארך אפים'). ו' רוב חסד. ז' ואמת. ח' נוצר חסד. ט' לאלפים. י' נושא עון. יא' ופשוט. יב' וחטאה. יג' ונקה]. אבל לדעת רבינו תם (עי' ר"ה יז, ב תוד"ה שלש עשרה) והרא"ש (שם ס"ה ה) הסוברים דהי"ג מדות מתחילין או מהו"ה הראשון או מהו"ה השני, א"כ מדת א"ל היא המדה השניה או השלישית בסדר הי"ג מדות של רחמים].

יט. בעד מרים שתתפרא מצרעתה.

כ. וכמו שאמרו חז"ל (ב"ק כה, א; ב"ב קיא, א; זבחים טז, ב): "תניא, מדין קל וחומר כיצד נ- מנין שהתורה ניתנה לידרש בקל וחומר, 'ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים', קל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון" [נפיווש, אילו נוף בה אביה וכי לא היה ראוי שתהא נכלמת ונוופה במשך שבעה ימים, ק"ו לשכינה, מאחר שנוף בה השי"ת כל שכן שיש לה להיכלם ולהיות נוופה במשך י"ד יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנידון על כן לא תהא נוופה אלא שבעה ימים]. הרי שלמדים מפסוק זה דין קל וחומר'.

כא. כגון מדת 'גזירה שוה' שהיא המדה השניה מהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן בתורה שבעל פה, מעורר כנגדו בגבאי מרומים מדת 'רחום' שהיא המדה השניה מהי"ג מדות של רחמים המבוארים בתורה שבכתב, וכן בשאר המדות.

וכיזה מבאר רבינו (אגרא דפרקא אות שלז): "מנהג ישראל, אדם כשעוסק בתורה ומתקשה באיזה דבר הוא מסלסל ומהפך בוקנו וממשמש בו, והלא דבר הוא. ונראה לי, דהנה הזקן מרמו ל"ג מדות של רחמים, וידוע ד"ג מדות שהתורה נדרשת מכוונים נגד י"ג מדות של רחמים, וכאשר האדם אינו מבין איזו דבר אינו יכול להגיע לאיזה מדה שהדבר הזה נדרש בו, והנה ממשמש בוקנו ובאיתערוותא דלתתא איתער עובדא לעילא ומתעוררים י"ג מדות של

תומר פרק ראשון דבורה ה

פרק ראשון

בַּיָּאוּר י"ג מִדֹּת הַשֵּׁם וְהַתְּדַמּוֹת הָאָדָם אֵלֵיהֶם
 הָאָדָם רָאוּי שְׁתִּתְדַמֶּה לְקוֹנוֹ וְאִז יִהְיֶה בְּסוּד הַצּוּרָה הָעֲלִיּוֹנָה,
 צֶלֶם וְדַמּוּת, שְׂאֵלוֹ יִדְמֶה בְּגוּפוֹ וְלֹא בְּפַעּוּלוֹת, הֲרִי
 הוּא מְכַזֵּיב הַצּוּרָה וַיֹּאמְרוּ עָלָיו: "צוּרָה נָאָה וּמַעֲשִׂים
 כְּעוֹרִים". שְׁהָרִי עֵקֶר הַצֶּלֶם וְהַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹן – פְּעוּלוֹתָיו,
 וּמָה יוֹעִיל לוֹ הֵיזְתוּ כְּצוּרָה הָעֲלִיּוֹנָה, דְּמוּת תְּבִנִית אֲבָרָיו,
 וּבְפַעּוּלוֹת לֹא יִתְדַמֶּה לְקוֹנוֹ! לְפִיכֵךְ רָאוּי שְׁתִּתְדַמֶּה אֶל
 פְּעוּלוֹת הַכֶּתֶר, שֶׁהֵן שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדֹּת שֶׁל רַחֲמִים עֲלִיוֹנוֹת
 וְרִמּוּזוֹת בְּסוּד הַפְּסוּקִים.

מיכה ז: יח. מי אל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן

וְעָבַר עַל פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נַחֲלָתוֹ
 לֹא הִחְזִיק לְעַד אָפוּ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא.
 יט. יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ
 וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם.
 כ. תִּתֵּן אֵמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם
 אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתִּינֹו מִימֵי קֶדֶם.
 אם כֵּן רָאוּי שְׁתִּמְצָאנָה בּוֹ שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדֹּת אֵלוֹ. וְעַכְשָׁיו
 נִפְרַשׁ אוֹתָן הַפְּעוּלוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִן הַמִּדּוֹת הָרְאוּיֹת שְׁתִּתְדַמֶּה בּוֹ.

א

מי אל כְּמוֹךָ

הַמִּדָּה הַזֹּאת מוֹרָה עַל הֵיזְתָּ הַקֶּבֶ"ה מֶלֶךְ נֶעְלַב סוּבַל עֲלֵבּוֹן.
 מָה שֶׁלֹּא יִכִּלְהוּ רַעִיּוֹן. הֲרִי אֵין דְּבַר נִסְתָּר מֵהַשְּׂגָחָתוֹ

בלי ספק, ועוד אין רגע שלא יהיה האדם נזון ומתקיים מלח עליון השופע עליו, והרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע עליו שפע קיומו ותנועת אבריו, ועם היות שהאדם חוטא בכח ההוא — לא מנעו ממנו כלל, אלא סובל הקב"ה עלבון כזה להיות משפיע בו כח תנועות אבריו, והאדם מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון ומכעיס, והקב"ה סובל! ולא תאמר שאינו יכול למנוע ממנו הטוב ההוא, חס ושלום! שהרי בכחו ברגע כמימריה ליבש ידיו ורגליו, כעין שעשה לירבעם (מלכים א, יג: ד), ועם כל זה, שהפח בידו להחזיר הפח הנשפע ההוא, והיה לו לומר: כיון שאתה חוטא נגדי, תחטא בשלף ולא בשלי! לא מפני זה מנע טובו מן האדם ולא סבל עלבון, והשפיע הפח והיטיב לאדם טובו. הרי זה עלבון וסבלנות מה שלא יספר, ועל זה קוראים מלאכי השרת להקב"ה: "מלך עלוב" (פרקי היכלות פכ"ה), והיינו אומרו: "מי אל כמוך", אתה אל — בעל חסד המיטיב, אל בעל כח לנקם ולאסוף את שלף, ועם כל זה אתה סובל ונעלב עד ישוב בתשובה.

הרי זו מדה שצריך האדם להתנהג בה — רצוני — הסבלנות, וכן היותו נעלב אפילו למדרגה זו, ועם כל זה לא יאסוף טובתו מן המקבל.

ב

נושא עון

והרי זה גדול מהקודם, שהרי לא יעשה האדם עון שלא יברא משחית, כדתנן: העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד (אבות ד: יא), והרי אותו קטיגור עומד לפני

נח

בראשית יז לך לך

אונקלוס

הַפֶּר: ס **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם שְׂרִי**
אֶשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שְׂרִי כִּי שְׂרָה
שְׁמָהּ: טו **וּבִרְכַתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ**
בֶּן וּבִרְכַתִּיהָ וְהִיְתָה לְגוֹיִם מְלֻכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה
יְהִיו: יז **וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר**
בְּלִבִּי הֲלֵבֶן מֵאֵה־שָׁנָה יוֹלֵד וְאִם־שְׂרָה
הִבְתַּת־שָׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד: יח **וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם**
אֶל־הָאֱלֹהִים לֹו יִשְׁמַעְאֵל יְחִיהָ לְפָנֶיךָ:
יט **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶבְרָהָם שְׂרָה אֶשְׁתְּךָ יֵלְדֶת לְךָ**
בֶּן וּקְרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי
אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לִזְרְעוֹ אַחֲרָיו: כ **וַלִּישְׁמַעְאֵל שָׁמַעְתִּיךָ**

אשני: ט ואמר יי לאברהם שרי
אתה לא תקרי ית שמה שרי
ארי שרה שמה: טו ואברהם יתה
ואף אמן מנה לך בר ואברהם
ותהי לכנשין מלכין דשליטין
בעממא מנה יהון: יז ונפל
אברהם על אפוהי וחדוי ואמר
בלבה הלבד מאה שנין יהי ולד
ואם שרה הבת תשעין שנין
תליד: יח ואמר אברהם קדם יי
לוי ישמעאל יתקיים קדמך:
יט ואמר יי בקשטא שרה אתה
תליד לך בר ותקרי ית שמה
יצחק ואקים ית קימי עמה לקים
עלם לבנוהי בתרוהי: כ ועל
ישמעאל קבלית צלותך הא

רש"י

מעשרה דורות קמנא ועד אברהם שמהו תולדותיהן בני
(ששים) [ס"א שלשים] ובני שבטים: (יח) לו ישמעאל
יחיה. הלואי שיחיה ישמעאל, איני כדאי לקבל מתן שכרי
כזה: יחיה לפניך. יחיה זיראחך, כמו הפהלך לפני (פסוק
א, פלח קדמי: (יט) אב"ל. לשון אמנת דברים, וכן אצל
השמים הנקוהו (להלן כ ט), אצל בן און לה (מלכים ב ד י):
וקראת את שמו יצחק. על שם הנחוק. יש אומרים
על שם י נסיונות ו' שנה של שרה וחי ימים שנמול וק'
שנה של אברהם (במדבר י ט), [ס"א והקימותי את
בריתי אתו. למה נאמר, הכי כבר כתב (פסוק ט) וקראת
בְרִיתִי תִשְׁמַר אִתָּה וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ (פסוק ז)
והקמתי וגו', יכול בני ישמעאל ובני קטורה בכלל הקיום,
תלמוד לומר והקימותי את שרתי אמו, ולא עם אחרים. ואת
בְרִיתִי אִתָּה וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ (פסוק ט) למה למה
קדוש מבטן (ראה שם ק"א). דבר אחר, אמר רבי אבא, מכאן
למד קל ומומר בן הגבירה מבן האמה, כתיב הנה ברכתי
אוזו והפרימי אמו והרכימי אמו זה ישמעאל, וקל ומומר ואת
בְרִיתִי אִתָּה וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ (פסוק ט): את בריתי. ברית המילה
מהא מקורה לזרעו של יצחק:

שפתי חכמים הקצר

לומר, שהתמיה שלו היתה מאחר ששניהם היו זקנים, ואינם ראויים
להוליד, מה שאין בן זקן אם אשתו ילדה אפשר שיוליד (מנח"י עפ"י
מהרש"ל). טו. לא שלא היה חפץ בבשורת יצחק, [כפי המובן מתשובת
אברהם על זה] (מנח"י עפ"י רא"ם). יז. דאם לא בן לפניך למה לי
והרי כאן שתי בקשות, האחת שיחיה, והשנית שיחיה ביראתו, שאם לא
בן יהיה לפניך מיכבי ליה (רא"ם).

קודם זמנו: (טו) לא תקרא את שמה שרי. דמשמע
שרי לי ולא לאחרים, כי שרה סתם שמה, שמהא שרה על כל
(בבב"א יג): (טז) ובברכתי אותה. ומה היא הברכה, שמורה
לנערותה, שנאמר (להלן יח יג) היתה לי עונה (ראה ב"ר מו ט):
ובברכתיה. בהנקה שלשים, כשנארכה לךך זיוס משתה של
יצחק, שהיו מרננין עליהם שהביאו אסופי מן השוק ואומרים
בנו הוא, והביאה כל אחת בנה עמה ומניקה לא הביאה,
והיא הניקה את כולם, הוא שנאמר (להלן כ ט) הניקה בניס
שָׂרָה. בראשית רבה (סג) רמזו במקלת: (יז) ויפול אברהם
על פניו ויצחק. זה תרגם אנקלוס וקדי, לשון שמחה, ושל
שרה (להלן יח יט) לשון קחוק. למדת שאברהם האמין ושמת,
ושרה לא האמינה ולגלגה. וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא
על שרה ולא הקפיד על אברהם: הלבן. יש חמיהות שהן
קיימות, כמו הגלגה נגלתי (שמואל א' ב טו), הרקאה אפה (יחזקאל
ט ו), אף זו היא קיימת. וכך אמר בלבו, הנעשה חסד זה
לאחר, מה שהקדוש ברוך הוא עושה לי: ואם שרה הבת
תשעים שנה. היתה כדאי לילד. ואף על פי שדורות
הראשונים היו מולדין בני חמש מאות שנה, בימי אברהם
נתמעטו השנים כבר וזא פשוט כח לעולמי, לא ולמד

אונקלוס

ברכית יתה ואפש יתה ואסגי יתה לחדא לחדא תרי עשר רברבין יוליד ואתגנה לעם סגי: כא וית קימי אקים עם יצחק די תליד לך שרה לזמנא הדין בשתא אחרנתא: כב ושיצי למללא עמה ואסתלק יקרא די מעלוהי דאברהם: כג ודבר אברהם ית ישמעאל ברה וית כל ילידי ביתה וית כל זביני כספה כל דכורא באנשי בית אברהם וגזר ית בשרא דערלתהון בכרן יומא הדין כמא די מלל עמה: כד ואברהם בר תשעין ותשע שנין כד גזר בשרא דערלתה: כה וישמעאל ברה בר תלת עשרי שנין כד גזר ית בשרא דערלתה: כו בכרן יומא הדין גזר (כא אתגזר) אברהם וישמעאל ברה: כז וכל אנשי ביתה ילידי ביתא זביני כספא מן בני עממיא גזרו (כא אתגזרו) עמה:

בראשית יז לך לך נט

הנה | ברכתי אתו והפריתי אתו והרפיתי אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול: כא ואת-בריתי אקים את-יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה **בשנה האחרת:** כב ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל אברהם: כג ויקח אברהם את-ישמעאל בנו ואת כל-ילידי ביתו ואת כל-מקנת כספו כל-זכר באנשי בית אברהם וימר את-בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים: מדמיו כד ואברהם בן-תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו: כה וישמעאל בנו בן-שלוש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו: כו בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו: כז וכל-אנשי ביתו יליד בית ומקנת-כסף מאת בן-נכר נמלו אתו: פ פ

קכ"ו פסוקים, נמל"ו סימן, מכנדי"ב סימן. ומפטירין למה תאמר, בישעיה פרק מ':

רש"י

(כ) שנים עשר נשיאים. כעננים יכלו"ם, כמו נשיאים ורום (משל סה יד) (כ"ד מו ד): (כז) מעל אברהם. לשון נקיה הוא כלפי שכינה. ולמדנו שהנדיקים מרכבתו של מקום (כ"ד מו ו): (כח) בעצם היום. זו זיוס שנצטוו"ם, זיוס ולא זלילה. לא נחירא לא מן הגוים ולא [זוש] מן הליניס, ושלא יהיו אויביו [ס"ה אוהביו] ובני דורו אומרים, אלו ראינוהו לא הנמנוהו למול ולקיים מצותו של מקום (כ"ד מו ט): וימל. לשון ויקעל: (כז) בהמולו. זהפעל, כמו פהקאס (לעיל ד. ג). נמל אנרסה סנין ואחו זערלתו ורעה לחמוך והיה

מתירא שהיה זקן, מה עשה הקדוש צרוך הוא, שלח ידו ואחו עמו, שנאמר (ממיה ט ט) וְכָרוֹת עָמּוֹ הַבְּרִית, לו' לא נאמר אלא 'עמו'. נראשית רבה (מט ט). רש"י ישן: (כה) בהמולו את בשר ערלתו. נאברהם לא נאמר אט, לפי שלא היה חסר אלא חמוך הבשר, שכבר נחמען על ידי תשמיש, אבל ישמעאל שהיה ילד, החקק לחמוך ערלה ולפרוע המילה, לכך נאמר זו אט"י (כ"ד מו ט): (כו) בעצם היום הזה. שמלאו לאברהם תשעים ותשע שנה^כ ולישמעאל שלש עשרה שנים, נמול אנרסה ושמעאל נט: הסלת פרישת דך דך

שפתי חכמים הקצר

ית. מולא קראם 'שביטים', או 'שרים' וראשים' (קצוי"מ). יט. פירושו, מדסמוך ליה 'כאשר דיבר אתו אלהים', אם כן הכי פירושו 'כאשר דיבר אתו' או מיד קיים ועשה המצוה (נח"י). כ. מבנין נפעל, שקבל המילה, כמו 'בהבראם' שקבלו הבריאה (מנח"י עפ"י ראים). כא. אף שבמסכת 'במות (עא) איתא, שלא ניתנה פריעה לאברהם אבינו, רצונו לומר שלא נצטוו עליה, רק קיימה מעצמו ככל שאר המצוות שקיים

בעצמו (קצוי"מ). כב. אף על פי שלמעלה כתיב (פסוק כג) 'בעצם היום הזה', ואחר כך כתיב (פסוק כד) 'ואברהם בן תשעים ותשע' וגו', הנה אמינא דרדיין לא שלמו לו תשעים ותשע שנה, אך מקצת שנה ככולה, לכך כפל כאן הכתוב להורות לנו ששלמו לו תשעים ותשע שנה (מנח"י).

הסלת פרישת דך דך

נדרים דף ה

פירוש בראשית יז לך לך הרמב"ן קנג

ראיתי השם שנגלה אלי כי ראה בעניי ולא אקראנו אל רואי. וכן י"י הנגלה נגליתי אל בית אביך ובשמואל א' ב, כז – קשור עם "למה תבעטו בזבחי ובמנחתי" [שם בפסוק כ"ט], יאמר האם בחרתי בכס שתבעטו בזבחי ובמנחתי, ולמה תעשו כן.

או שתהיה הלבן מאה שנה כשאלה לדבר פלא, לא כדבר נמנע, כמו "התשפוט התשפוט את עיר הדמים" [ביחוקאל כב, ב] שענינו התרצה לשפוט אותה ולהודיעה את כל תועבותיה, וכן "התעף עניך בו ואיננו" [במשלי כג, ה], וכן "המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת" [לעיל ג, יא], כלומר, האם עלה בדעתך לאכול מן העץ. וכן זה, האם יעלה על הלב שלבן מאה שנה יולד ושרה בת תשעים שנה תלד. ואחר כך אמר לו שיהיה הנס הזה עם חיי ישמעאל.

הלבן מאה שנה יולד. י"י אין הפלא בכך שנה שיוליד, כי האנשים יולידו כל ימי היות בהם הליחה בני תשעים ובני מאה גם בדורות האלה, אף כי אברהם שלא עברו מימיו פי השנים. וזהנה אחרי זה מ' שנה הוליד בניו רבים מקטורה. אבל אמר הלבן מאה שנה שלא הוליד בבחורותיו מן האשה הזאת יוליד ממנה עתה אחרי מאה ואחרי תשעים ופסק ממנה אורח נשים, כי ידע כן. ולכן לא אמר כן מתחלה כשנאמר לו [לעיל י, ט] "ונתתיך לגוים" י"י עד אמרו אליו [לעיל בפסוק ט"ז] כי משרה יוליד. וצוה אותו [בפסוק י"ט] וקראת את שמו יצחק בעבור השחוק שעשה אברהם, וזה לאות כי היה לאמונה ולשמחה. ואחרי שקרא אותו אברהם כן כאשר צוה אותו ולהלן כא, ג אמרה שרה הכי קרא שמו יצחק כי "יצחק עשה לי אלהים" [שם בפסוק ו].

י"י לו ישמעאל יחיה לפניך. פירוש המלה הזאת בכל הכתוב כטעם אם, והורכבה במלת לולי וטעמה אם לא, ונכתבה לפעמים באל"ף. וזו כן ירכיבוה עוד ויאמרו אלו, "ואלו לעבדים ולשפחות" [באסתר ג, ד], "ואלו חיה אלף שנים פעמים" [בקהלת ג, ו], ויענין המלה אם לו, וטעמה כמו אם אם, ובא הכפל לחזוק, כמו "הרק אך במשה" [בבמדבר יב, ב], "המבלי אין קברים" [בשמות יד, יא], ודומיהם. ואמר אברהם: אם ישמעאל יחיה לפניך ארצה בכרכה הזאת אשר ברכתני בורע שרה,

תכלת מרדכי

יג) וכן הנגלה נגלתי. ע"י חקת כ"י 14. מ"ו ט"ו.
יד) אין הפלא בכך שנה שיוליד. ע"י ויגש טו) עד אמרו אליו כי משרה יוליד. ע"י ט"ו ה' 15.

כור זהב

ג) אחרי זה מ' שנה, ר"ל אחרי נשואי יצחק שהי' בן מ"ם.
ד) וכן ירכיבוה עוד ויאמר, בלא וי"ו כנ"ל דצ"ל, ור"ל שלפעמים מרכיב תיבת לו באופן אחר ואומר אלו. והכפל במלה זו שפירושה אחד הוא לחזוק.

14) עה"פ שם: "שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים", ח"ל בתו"ד: ואמרו המפרשים שיש תמיהות מתקיימות כמו הנגלה נגליתי הרואה אתה התשפוט וכו', דבזה מבאר שחלילה לומר שהיה למרע"ה פקוק ביכולתו של הקב"ה.
15) דנאמר שם: "ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך", הביא את פירוש"י שכתב: "ולפי מדרשו אמר לו צא מאיצטגנינות שלך שראית במולות שאינך עתיד להעמיד בן אברם אין לו בן אבל אברהם יש לו בן, שרי לא תלד אבל שרה תלד" וכו', ואילו הרמב"ן עצמו למד שלא נאמרה לו אז הבטחה על שרה שתלד, וכש"כ וז"ל: "אבל כפי דעתי שרה תוספת במדרש לומר שהיה כן גם בשרה, אבל הקב"ה לא הבטיחו עתה בשרה, וגם בעת נבואת המילה עדיין היה אברהם מסתפק בשרה שתלד".

נדריים דף ה

קנר פירוש בראשית יז לך לך הרמב"ן

כי הבטיחו מתחלה ולעיל טו, וזו "אשר יצא ממעיך הוא יירשך", והנה הירש אותו יחיד והיה חושב שהוא ישמעאל, ועתה כאשר אמר לו כי משרה יוליד והבין כי הוא הירש פחד פן ימות ישמעאל, ולכן אמר זה.

יחיה לפניך. פי' רש"י יחיה ביראתך, כמו התהלך לפני – פלח קדמי". ואינו נכון, בעבור שאמר ולהלן בפסוק כז "ולישמעאל שמעתך", אבל פירושו יחיה ויתקיים זרעו כל ימי עולם.

(יט-כא) אבל שרה אשתך. כמו "אבל בן אין לה" ובמלכים ב' ה, יד, כטעם רק. אמר: רק הבן אשר אני מבשרך עליו שרה אשתך תלד אותו ובו אני מקיים בריתי לעולם ובזרעו אחריו, וישמעאל אברך להרבות זרעו אך לא מבריתי.

(יט) וקראת את שמו יצחק.

(כ) ולישמעאל שמעתך.

(כג) ויעל אלהים מעל אברהם. "לשון כבוד כלפי המקום, ולמדנו שהצדיקים מרכבתו של הקב"ה" – לשון רש"י. אבל לשונם בכ"ר (טו, ופס' טו): "האבות הן הן המרכבה" – ירמזו למה שכתוב ובמכה ה' כן "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", "ופחד יצחק היה לוי" ולהלן לא, טב. והמשכיל יבין.

(כו-כז) בעצם היום הזה. כתב רש"י: "בעצם היום שמלאו לאברהם צ"ט שנה ולישמעאל י"ג נמולו". ומה טעם להזכיר זה. (א) ועוד אי אפשר, שכבר הסכימו ובר"ה כג, או לדברי ר' אליעזר י"ש" בתשרי נברא העולם ובתשרי נולדו אבות... ובפסח נולד יצחק ובר"ה י ב, והכתוב אמר ולעיל בפסוק כ"א "למועד הזה בשנה האחרת". והוא כתב בסדר וירא ולהלן יח, יב כי היתה הבשורה בפסח ולפסח הבא נולד יצחק.

תכלת מרדכי

(טז) ירמזו למה שכתוב וכו'. ע"י ויצא ל"א מ"ב, יתרו י"ט י"ג ט"ו.

(יז) שבתשרי נברא העולם. ע"י נח ה' ה'.

כור זהב

(ן) והוא כתב, בלא וי"ו צ"ל, ר"ל רש"י כתב כפי וירא כי הבשורה ה"י בפסח כמ"ש רש"י שם י"ח י" א"כ המילה בפסח היה ואברהם בתשרי נולד.

כסף מזוקק

(א) ועוד הלא אי אפשר וכו'. ובפרקי ר"א פ' כ"ט ב' שבז"ב נמול אברהם¹⁷, וכ"ה ביוצר ב' דר"ה.

16) דנאמר שם: "במשוך היובל המה יעלו בהר" דרש"י כתב שהוא שופר אילו של יצחק, וז"ל הרמב"ן: "אבל לפי דעת האגדה הו' יש לה סוד ואמרו שזה הקול הוא פחד יצחק, ולכן אמר ויחד כל העם אשר במחנה ולא השינו דיבור בגבורה הזאת זולתי קול". (17) פרק כ"ח דאיתא שם: הנס השמיני ויהי אברם בן תשעים ותשע שנה, אמ' לו הבה' עד עכשו לא היית תמים אלא מול את כשר ערלתך מעליך ותהלך לפני והיה תמים שהעולה טמאה היא מכל הטומאות, שני כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא, שהעולה מוס מכל המומים, מול כשר ערלתך ותהא תמים, רבן גמליאל אומ' שלח אברהם וקרא לשם כן נח ומל את כשר ערלתו של ישמעאל בנו, שני בעצם היום הזה נמול אברהם, כעצם היום הזה כנכורת השמש ובחצי היום, ולא עוד אלא כעשור לחדש ביום הכפורים נמול, כתיב בכפורים כל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, וכאן הוא אומ' בעצם היום הזה נמול אברהם, הו' יודע כי ביו"ם הזה יכפר הכפורים נמול אברהם אבינו, וככל שנה ושנה הבה' רואה דם מילתו של אברהם אבינו ומכפר על עונותיהם של ישראל, שני כי ביום הזה יכפר עליכם, וכאותו מקום שנמול אברהם ונשאר דמו שם נבנה המזבח, ולכן כתו' את כל דמו ישפוך אל יסוד המזבח ואומר לך בדמיק חיי וכו', עכ"ל.

עין יזף

מדרש רבה סדר לך לך פמ"ז (זו, יח)

פירוש מהרזו

תפא

מסורת המדרש
צח ליקוט לזן דמו פ"ב ממנוח
רמי קימן ע"ו. ועי' לעיל פרשה
י"ב עם ליקוט חנקון דמו מקמ"ז.
ק"ו דף י"א.

הידושי הרד"ף
ה כל ידו מלאך. אין כאן עוד
בפרשה ברכה אברה לו.
מטובת היתח. עין הוי ס"ק
(רד"י י"א) שהביא מהמדרש
שס"ס ה' סריטה כותל. ודרש
למקד היה לשנה האחרת. וכן
אמר שהיתה מעוברת. שאם
בפשוטה לא תגיע חמה למרישה
לשנה האחרת כדלעיל ס"ס ל"ב.
מ"ו אף במעוברת לא תגיע
ואפשר ל"שן שנה האחרת
הריש שהשנה הבאה תהיה
אחרת ימשנה משנה זו דהיינו
שהיא שנה זו מעוברת.

אמרי יושר
ה ברכתו אותו זה יצחק.
קשה לי אך יבא על יצחק ר"ב
נשיאים יולד אי לא קאי
אישמעאל לל ריצחק היה ראוי
נמי להעמיד י"ב שבטים כאמרו
למה זה אצני י"ש התברך לוח
דרכי כס"ס וזה כ"ד יקום אח
יצחק גם כןעוד הוא מדבר לעיל.
אלה שבטי ישראל שנים
פשה הריש מה פלא הוא זה
הוא אף ישמעאל הוליד כן אלא
דום קיימים כ"ב שבטים. אותו
שנה מעוברת היתה. למועד
הזה הבא ראשון. לכמה פרקי
ר"א י"ב בהפירוש וזה יצחק כ"ס
נולד אלא כ" אדרים היו זה שנה
אחרת דיה ליה. דאי לא מצרי ימי
מריאה דנממאת הניסה ולא
הביאה מה או לא בשבט מיד
ותלה היה כמלה.

ידי משה
ה ר' הוא בשם רבי אידי
אותה השנה מעוברת היתה.
כתב בעל א"מ צריך לעיין
מאי נפקותא מזה עכ"ל.
ול"ן דגבי נה כתוב
הוקימותי את בריתי אתך
שלא יוקנו החיות לבני דונו
לכן הוצרך לברייתות בריית
וגם גבי דגים לפי
שמהוסרם בצידה הוצרך
לברית ומצונו בשנת עיבור
מסוכן כל עוברות ומניקות
לכן הוצרכה שרה לברייתות
ברית לפי שהיתה שנה
מעוברת שלא תפיל חלילה
את יצחק כנ"ל וק"ל.

ליקוטים
ה וישמעאל אינו מקמיר.
כלומר אחר שגם ישמעאל וכה
לוח איך מוח הדבכהה ליעקב
הוקא. וברש"י שבשבעאל לא ה' רק
נשיאים ומצאו בכתוב שמנה
הנשיאים בדין לגט שהיה אף
חז תשם אין כלומר שלא יכלו
להציא מחשבם לפועל שה
מבנה בשם נשם וזהו הארץ והחורץ
עלה מזה שיהיו קיים עוסר חבור
סלה וקיים לעד (אשר ונחלים).

יולד וכו' קאי על יצחק. ועל
שישמעאל הוליד ג"כ
שנים עשר נשיאים כמ"ש בסוף
פרשת חיי שרה על זה
אמר שכן האמה למד מכן הגבירה
שכתוב ולישמעאל ביינו המוסר
על ענין ראשון הרי למד ממנו
שהבכר כמו יצחק שכל הברכה
עליו לכד. דוק והבנון בכחוכים
אין אלו ואלו דברי אלהים
חיים ומה דאתי מדרשא חביבא
ולר"י החידוש הדרשא של מדה
ל"א. ולראב"י החידוש דרשא
של ק"ו מפרש ושניהם יחד
לא יתכן כאן. כל אלה שבטי
ישראל. עי' לעיל פ"ו י"ב
סוף סימן א' שתיבת אלה
מורה התפארות ושבת. ומהו
ההתפארות בזה הלא גם כן
האמה היו י"ב נשיאים. ולמה
קורא לבני האמה נשיאים ולבני
הגבירה שבטים. על כן דורש
ר' יצחק. ש"ש נשיאים על
שם נשיאים וזוה הם הענינים
הנשיאים על כנפי רוח ורומז
למ"ש דניאל נשא הימון רוחא
וכמ"ש פ"ד"א פרק שלשים
בסופו ע"ש ותבין כאן. אבל
אלו מסות. ושבת ומטה ענין
אחד הוא וכמ"ש ישעיה י' הוי
אשור שבט וגו' ומטה הוא וגו'
וכן שם פסוק ט"ו כהניף שבט.
כהרים מטה. והשבטים יקראו
גם בתורה בשם מטה ומסות.
אך נחא ליה להביא פסוק
מחברוקן ששם מבואר שכשם
שנשבע לאבות בשמו הגדול

בכרתי אותו, זה יצחק. והפרייתי
אתו. זה יצחק. והפרייתי אתו,
זה יצחק. והלשמעאל פקר
שמעתי אותו על ידי מלאך. ר' י
אבא בר פהנא בשם ר' בירי
פאן בן האמה למד מכן הגבירה.
הנה ברכתו אתו, זה ישמעאל.
והפרייתי אתו, זה ישמעאל.
והפרייתי אתו, זה ישמעאל. קל
והקר ואת בריתי אקים את יצחק.
אמר ר' יצחק ע"פתיב (בראשית
מ"ח) כל אלה שבטי ישראל
שנים עשר, אלו בני גבירה,
וישמעאל אינו מעמיד שנים
עשר אלא אותן נשיאים, הנה
מה דאת אמר (משל כ"ה י"ד) נשיאים
וזהו וגשם אין, אכל אלו מטות
כמה דאת אמר (חברוקן ב' ט)
שבעות

מטות אמר סלה. (י"ח כאן) ואת
בריתי אקים את יצחק. ר'
הנא בשם ר' אידי יאותה השנה
מעוברת היתה.
כך נשבע לשבטים וכמ"ש שמי' בפר'
מ"ד בטי' ט'. ואת בריתי וכו' מעוברת
היתה. הכוונה על מ"ש
כס"פא דקרא אשר תלד לך שרה
למועד הזה לשנה האחרת וכמ"ש
במ"ב וזה צ"ג רבשלומא הגמרא
דסוכה שהמילה היתה ביה"ב
פרק כ"ט ובז"ב הגי' אחר המילה
בא המלאכים לבקרו וא"כ
בהכרח לימר שהיתה השנה
מעוברת שילדה לו' חדשים
אך המדרש שסוכר שהמלאכים
באו בפסח כמ"ש לקמן פ"ו מ"ה
סימן ח' וסימן ט' שהחיות יפה
למכה וכו' ואני ופמליא שלי וכו'.
וא"כ למה צריך לימר שהשנה
היתה מעוברת שהרי מ"ש למועד
הזה לשנה האחרת יתפרש בפשוטו
בפסח של שנה האחרת כי כחשי'
השנה ולמ"ד בי"ט אחר העולם
נתחדשה השנה בי"ט ולישב
זה נ"ל בהכרח לומר דבזה כולם
מודים שהציווי על המילה היה
בפסח כמ"ש כאן אשר תלד לך שרה
למועד הזה לשנה האחרת ומאחר
שנולד בפסח היה ההבטחה והציווי
על המילה ג"כ בפסח וגם בזה
מודו לדעת הגמרא בפסוק למועד
הזה לשנה האחרת יתפרש בפשוטו
בפסח פלגי שהגמרא בשו"ת
הר"א הגי' שהמילה היתה חצי
שנה אחר הציווי היינו כיום
הכפורים ע"פ גז"ש עצם עצם
ומה שלא קיים המצוה מיד כמ"ש
לעיל פ' ל"ט בטי' ח' משהורשה
ולך אברם כאשר דיבר אליו ה'.
וכן כתוב כאן בפסוק כיג וימל
את בשרי וגו' כאשר דיבר אחר
אלהים היינו משהורשה כנ"ל וכל
התורה היתה באופן זה כמ"ש
ויקיר פ"ו א' ריש סימן א' א"ע
שנתנה בסניו לא נעשו עליה עד
שנשנית באותו מועד. וזהו רעו' וגמ'
הר"א. וזעה המדרש שדורש גז"ש
של ועשי עוגת כמ"ש עוגת מצות
הרי שבאו המלאכים בפסח וכו' וכל
היה בפסח רק ששבורים ש"ש
ויאמר ה' למה זה צחקת שרה
ופסוק היפלא מה' דבר למועד
אשר היה חצי שנה אחר כיאת
המלאכים כפשטא דגמרא דקאי
בחד גמרא דקאי בחג וקאמר
למועד שבפסח יושב יולד יצחק.
וא"כ בהכרח שגם המדרש סוכר
שאותה שנה מעוברת היתה. ע"ש
בגמרא ותוספות ובהנהגה שם
יתרודע ויתברך אין נוהי' שבו
על פי דברי בראיית ולפי זה צ"ע
ברש"י בחומש ריש דיהא שאינו
לא כדעת הגמרא ולא כדעת המדרש
ועי' לקמן פ"ו ג"כ סימן ו' גם
יתכן לומר שר' הונא בר רבי
אידי כדעת הגמרא אך המדרש
אינו סוכר כן. והקושיא מעיקרא
ליתא.

מתנות כהונה
ומקשה ואלמי כשת תדעש מי ילדה
ומשני אותה שנה מעוברת
הימה וכו' אמנו ילדה לשבעה
הקיסם ע"כ והכי מתי דייק מדכתיב
כשת האמת שלא מליו תלד למועד
הסמך ליום הכנסה שאלמר
למועד אשוב אלך וגו' ויהי בשנה
האחרת אלא ממשר לעיני והשנה
מתי מעוברת.

[ז] אלו בני גבירה. דל"פ ק"ו
למן הגבירה מכן האמה
לי"ב נשיאים. וקאמר שחילוק
דב ביניהם שאלו נקראים
נשיאים ר"ל ענינם כמ"ד נשיאים
וזהו ר"ל שיכלו כענינם אבל אלו
נקראים ססות. שיהיו קיימים
וחזקים כמטות ונשאות ענף
ופרי. וזה שכתוב שבעות
מטות והיעורים סלה. כלומר
השבעות והיעורים הסובבים
אשר לשבטים. הם אומר קיים
לעולם ובכור סוף פ' י"ג אמר
כשם שנשבע ה' לאבות כך
נשבע לשבטים. אבל אלו מטות.
ושבטי יסטה ענין אחר הוא
כמ"ש ישעיה י' הוי אשור שכב
אפי וגו' ומטה הוא וגו'. וכן
שם פסוק מ"ו. ואת בריתי אקים
את יצחק. וסיפא דקרא אשר
תלד לך שרה למועד הזה לשנה
האחרת. ע"ז אמר אותה השנה
מעוברת היתה דפירוש לפועל
אשגב אלך ליום טוב הבא ראשון.
ולכה צריך לומר רס"ל לב
הוא דבחה הוי קיימי ר"ס הבא
ראשון היינו פסח איתה השנה
מעוברת היתה ילדה לו. וזה
הוא חילוק על מה שאמרו לקמן
פרשה מ"ח שהמלאכים באו
בפסח. ועיין בריה דר' י' ובסיפא
ובנהיג.

כך נשבע לשבטים וכמ"ש שמי' בפר'
מ"ד בטי' ט'. ואת בריתי וכו' מעוברת
היתה. הכוונה על מ"ש
כס"פא דקרא אשר תלד לך שרה
למועד הזה לשנה האחרת וכמ"ש
במ"ב וזה צ"ג רבשלומא הגמרא
דסוכה שהמילה היתה ביה"ב
פרק כ"ט ובז"ב הגי' אחר המילה
בא המלאכים לבקרו וא"כ
בהכרח לימר שהיתה השנה
מעוברת שילדה לו' חדשים
אך המדרש שסוכר שהמלאכים
באו בפסח כמ"ש לקמן פ"ו מ"ה
סימן ח' וסימן ט' שהחיות יפה
למכה וכו' ואני ופמליא שלי וכו'.
וא"כ למה צריך לימר שהשנה
היתה מעוברת שהרי מ"ש למועד
הזה לשנה האחרת יתפרש בפשוטו
בפסח של שנה האחרת כי כחשי'
השנה ולמ"ד בי"ט אחר העולם
נתחדשה השנה בי"ט ולישב
זה נ"ל בהכרח לומר דבזה כולם
מודים שהציווי על המילה היה
בפסח כמ"ש כאן אשר תלד לך שרה
למועד הזה לשנה האחרת ומאחר
שנולד בפסח היה ההבטחה והציווי
על המילה ג"כ בפסח וגם בזה
מודו לדעת הגמרא בפסוק למועד
הזה לשנה האחרת יתפרש בפשוטו
בפסח פלגי שהגמרא בשו"ת
הר"א הגי' שהמילה היתה חצי
שנה אחר הציווי היינו כיום
הכפורים ע"פ גז"ש עצם עצם
ומה שלא קיים המצוה מיד כמ"ש
לעיל פ' ל"ט בטי' ח' משהורשה
ולך אברם כאשר דיבר אליו ה'.
וכן כתוב כאן בפסוק כיג וימל
את בשרי וגו' כאשר דיבר אחר
אלהים היינו משהורשה כנ"ל וכל
התורה היתה באופן זה כמ"ש
ויקיר פ"ו א' ריש סימן א' א"ע
שנתנה בסניו לא נעשו עליה עד
שנשנית באותו מועד. וזהו רעו' וגמ'
הר"א. וזעה המדרש שדורש גז"ש
של ועשי עוגת כמ"ש עוגת מצות
הרי שבאו המלאכים בפסח וכו' וכל
היה בפסח רק ששבורים ש"ש
ויאמר ה' למה זה צחקת שרה
ופסוק היפלא מה' דבר למועד
אשר היה חצי שנה אחר כיאת
המלאכים כפשטא דגמרא דקאי
בחד גמרא דקאי בחג וקאמר
למועד שבפסח יושב יולד יצחק.
וא"כ בהכרח שגם המדרש סוכר
שאותה שנה מעוברת היתה. ע"ש
בגמרא ותוספות ובהנהגה שם
יתרודע ויתברך אין נוהי' שבו
על פי דברי בראיית ולפי זה צ"ע
ברש"י בחומש ריש דיהא שאינו
לא כדעת הגמרא ולא כדעת המדרש
ועי' לקמן פ"ו ג"כ סימן ו' גם
יתכן לומר שר' הונא בר רבי
אידי כדעת הגמרא אך המדרש
אינו סוכר כן. והקושיא מעיקרא
ליתא.

בני גבירה. כני שרה אמנו. וישמעאל
אינו מקמיר. כלומר אחר שגם
ישמעאל וכה לוח איך מוח הדבכה
ה ליעקב הוקא. וברש"י שבשבעאל
לא ה' רק נשיאים ומצאו בכתוב
שמנה הנשיאים בדין לגט שהיה
אף חז תשם אין כלומר שלא יכלו
להציא מחשבם לפועל שה
מבנה בשם נשם וזהו הארץ והחורץ
עלה מזה שיהיו קיים עוסר חבור
סלה וקיים לעד (אשר ונחלים).

מתנות כהונה
ומקשה ואלמי כשת תדעש מי ילדה
ומשני אותה שנה מעוברת
הימה וכו' אמנו ילדה לשבעה
הקיסם ע"כ והכי מתי דייק מדכתיב
כשת האמת שלא מליו תלד למועד
הסמך ליום הכנסה שאלמר
למועד אשוב אלך וגו' ויהי בשנה
האחרת אלא ממשר לעיני והשנה
מתי מעוברת.